

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร สุราษฎร์ธานี

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตร รุ่น การท่องเที่ยวขึ้นชั้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
สู่การท่องเที่ยวอุตสาหกรรม

เดิดชาย ช่วยบำรุง

ชื่อหนังสือ	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
	การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ชื่อผู้แต่ง	เติดชาย ช่วยบำรุง
จัดพิมพ์	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ชั้น 14 อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ เลขที่ 979 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน ^{ใน} เขตพญาไท กรุงเทพ 10400
พิมพ์ครั้งที่ 1	มกราคม 2553
จำนวน	1,000 เล่ม
พิมพ์ที่	ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม ไอ ที พринติ้ง โทร. 0-2971-3485
ออกแบบปก	ธีรศักดิ์ ทองสีลังช์
พิสูจน์อักษร	ปราณี ศรีสวัสดิ์

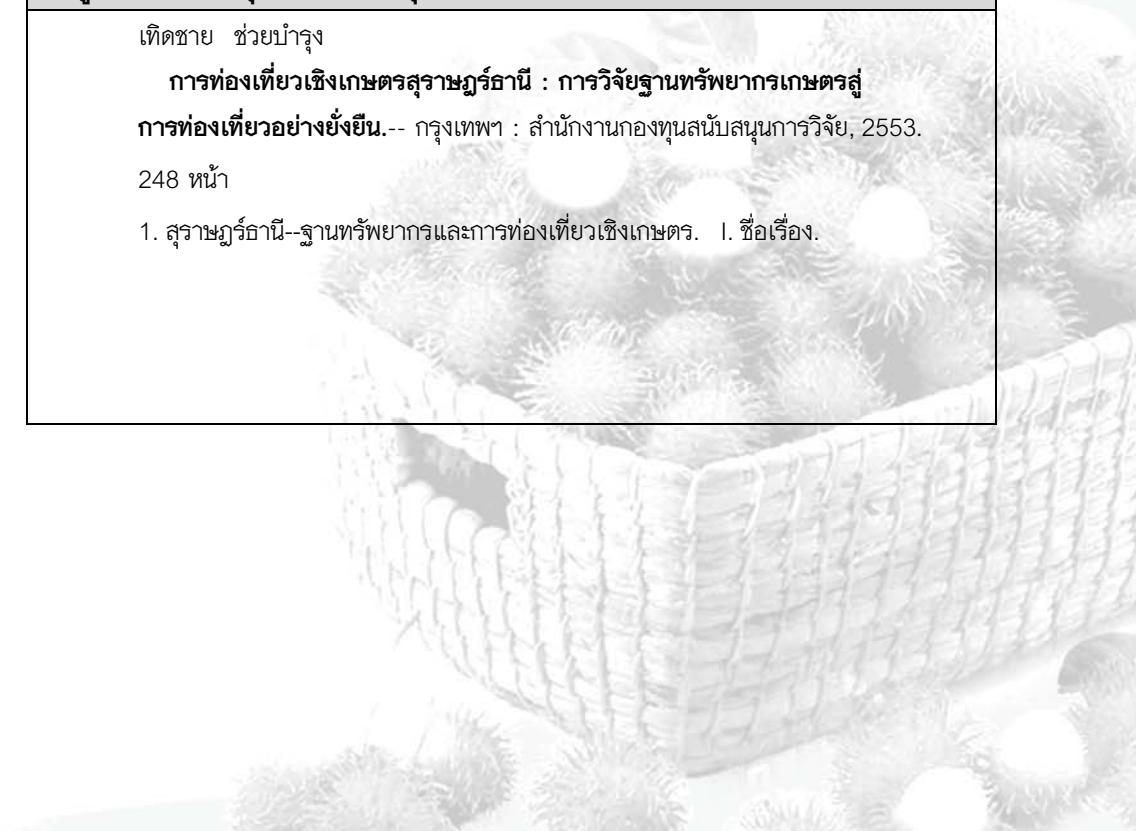
ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เติดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี : การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.-- กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2553.

248 หน้า

1. สุราษฎร์ธานี--ฐานทรัพยากรและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. I. ชื่อเรื่อง.

คำนำ

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ดำเนินการวิจัยชุดโครงการ “การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สู่การท่องเที่ยวทั้งยั่งยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกร และความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตรรัฐจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเพื่อพัฒนาทั้งพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research) หรือ ABC ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่เลือกจังหวัดสุราษฎร์ธานีในการดำเนินการ โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการสร้างฐานข้อมูลและสร้างกลไกการพัฒนาติดพื้นที่เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของพื้นที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ผลการวิจัยของชุดโครงการดังกล่าว ทำให้ได้เครื่องข่ายการจัดการองค์ความรู้ และการศึกษาเกษตรท้องถิ่นที่รวบรวมจากเกษตรกร เกษตรอำเภอ ประชัญชุมชน และยุวเกษตรกร ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่และพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น และกระตุนให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรมและมีจิตสำนึกร่วมกันแห่งการอนุรักษ์และสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมให้คงอยู่ต่อไป อีกทั้งยังได้ 1) แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอ่าวบ้านดอน ซึ่งเป็นตัวอย่างในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน และ 3) ธนาคารข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้งหมดให้ที่ www.agro-tourism-suratthani.com ซึ่งจ่ายต่อการสืบค้นข้อมูลของนักท่องเที่ยวและเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน

จังหวัดสุราษฎร์ธานีแก่องค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้บรรจุชุดโครงการนี้ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ลุ่มความยั่งยืน ผลการศึกษาของชุดโครงการฯ ดังกล่าวได้สังเคราะห์ไว้ในหนังสือ “การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี : การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรลุ่มการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” เล่มนี้

ชุดโครงการฯ ดังกล่าวสำเร็จด้วยดีด้วยความร่วมมืออย่างแข็งขันจากคณะกรรมการวิจัยจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยตาปี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 อีกทั้งยังได้รับความร่วมมือด้วยดีจากเกษตรกร เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุราษฎร์ธานี สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะกรรมการเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ นักท่องเที่ยว ภาคเอกชน ภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันฯ ขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ ที่ได้ร่วมสร้างองค์ความรู้สู่การพัฒนา “เมืองคนดี” นี้สู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน

เติดชาย ช่วยบำรุง

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย

โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
ตอน 1 รู้จักเมืองคนดี...สุราษฎร์ธานี	10
1.1 สถานการณ์เศรษฐกิจ	12
1.2 สถานการณ์ภาคเกษตรกรรม	12
1.3 ผลิตภัณฑ์ชุมชนและผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	14
1.4 สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี	15
ตอน 2 จุดประกายการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	19
2.1 จุดเริ่มต้นชุดโครงการการยกระดับฐานการผลิตอุดสาหกรรมเกษตรสู่การท่องเที่ยวยั่งยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุดสาหกรรมเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	25
2.2 ระเบียบวิธีวิจัยของชุดโครงการฯ	31
ตอน 3 การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบนฐานความเข้มแข็งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี	34
3.1 การท่องเที่ยว : ทางเลือกใหม่สู่การเรียนรู้	35
3.2 เกษตรกรรม : ท่ามกลางภาวะการเปลี่ยนแปลง	37
ตอน 4 เครื่อข่ายองค์ความรู้...เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	39
4.1 เครือข่ายยุวเกษตรกรกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1	40
4.2 เครือข่ายยุวเกษตรกรกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2	55
4.3 เครือข่ายยุวเกษตรกรกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3	64
4.4 เครือข่ายเกษตรกรอาเภอและเกษตรกรกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี	72
4.5 เครือข่ายองค์ความรู้...เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	88

ตอน 5 แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	89
5.1 สวนสมรรถ์ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร	90
5.2 สวนปาล์มน้ำมันวันทนา กองบิน 7 กองพลที่ 4 กองบัญชาการยุทธหัตถการ อำเภอพุนพิน	94
5.3 สวนยางพาราตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร	107
5.4 ชุมชนลีเด็ด อำเภอพุนพิน	115
5.5 สวนทุเรียนบ้านเข้าป้อม อำเภอเกาะสมุย	130
5.6 การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเข้าง อำเภอบ้านตาขุน	145
5.7 กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา ตำบลเลมีด อำเภอไชยา	160
5.8 การเลี้ยงหอยในอำเภอภูญาจุณดิช្យ	175
5.9 กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลดอนลัก อำเภอตองลัก	180
5.10 ชุมชนแหลมโพธิ์ ตำบลลุมพุนเรียง อำเภอเมือง	186
5.11 สวนสมุนไพร ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร	191
ตอน 6 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอ่าวบ้านดอน	198
6.1 การเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในบริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	201
6.2 อุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	206
6.3 แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอ่าวบ้านดอน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	220
ตอน 7 ธนาคารข้อมูล...คลังสมองการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	225
7.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	227
7.2 ความต้องการรูปแบบ โครงสร้างและองค์ประกอบของเว็บไซต์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี	228
7.3 ผลการวิจัยที่เป็นรูปธรรมของชุดโครงการฯ	229
บรรณานุกรม	231
ป้ายมิตรผู้ร่วมงานวิจัย	235
ประวัติผู้เขียน	237

สารบัญตาราง

ตาราง 1	พื้นที่ปลูก ผลผลิตและมูลค่าของไม้ผลหลักของสุราษฎร์ธานี ปี 2550	13
ตาราง 2	สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2549-2550	17
ตาราง 3	สถิตินักท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2548-2550 (รวมในเมือง เกาะสมุย เกาะพะจันและเกาะเต่า)	21
ตาราง 4	สถิติวันพัก ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้จากนักท่องเที่ยว ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2548-2550 (รวมในเมือง เกาะสมุย เกาะพะจัน และเกาะเต่า)	21
ตาราง 5	สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550 (จำแนกในเมือง เกาะสมุย เกาะพะจันและเกาะเต่า)	22
ตาราง 6	โครงการวิจัยของชุดโครงการฯ	28
ตาราง 7	แสดงโครงการสร้างหน่วยการเรียนรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ระดับช่วงชั้นที่ 2	68
ตาราง 8	จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีลีedd	120
ตาราง 9	ลักษณะเด่นของชุมชนลีลีedd เปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่ใกล้เคียง	124
ตาราง 10	แสดง TOWS Matrix	151
ตาราง 11	การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ	156
ตาราง 12	ตัวอย่างกำหนดการการอบรมและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปในการพัฒนาการท่องเที่ยว	179

สารบัญภาพ

ภาพ 1	แผนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	11
ภาพ 2	กรอบการวิจัยชุดโครงการ “การยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี”	26
ภาพ 3-4	การทดลองใช้หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1	51
ภาพ 5	แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรกลักษณ์ที่ 1 (ประเภทเกษตรกรรม) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1	52
ภาพ 6	แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรกลักษณ์ที่ 1 (ประเภทปศุสัตว์) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1	53
ภาพ 7	แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรกลักษณ์ที่ 1 (ประเภทประมง) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1	53
ภาพ 8	แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรกลักษณ์ที่ 2 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1	54
ภาพ 9-11	การร่วมกิจกรรมของนักเรียนนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2	62
ภาพ 12	แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรแบบดาวกระจายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2	63
ภาพ 13-15	การดำเนินงานของเครือข่ายยุวเกษตรกรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2	64
ภาพ 16	หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3	70
ภาพ 17	แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรแบบกระจายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3	71
ภาพ 18	แสดงเครือข่ายงานแบบลดเหลือ (Hierarchical Network)	83
ภาพ 19	สวนสมรรถสำนักคลองป่าบາ	91
ภาพ 20	สวนปาล์มน้ำมัน	95

ภาพ 21-22	กิจกรรมในสวนยางพารา	113
ภาพ 23	เครื่องหมายสัญลักษณ์ (Logo) ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีลีด	129
ภาพ 24-25	ที่เรียนและสวนที่เรียน	132
ภาพ 26-28	ป้ายเตือนให้ระวังเครื่องจาก การร่วงหล่นของผลที่เรียนหรือกิ่งไม้	137
ภาพ 29	ร่างแผนยทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีล่วนร่วม ของตำบลเขาวง	155
ภาพ 30-31	กิจกรรมการทำไข่เค็มใช้ยา	165
ภาพ 32-37	หอยชนิดต่างๆ	176
ภาพ 38-39	โปรแกรมสำเร็จรูปในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับเกษตรกร ผู้เลี้ยงหอย	178
ภาพ 40	รูปแบบการพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงลัตว์น้ำให้มีความพร้อมในการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบบัดดอนลักษณะ	185
ภาพ 41	หาดแหลมโพธิ์	186
ภาพ 42-43	กิจกรรมการประมงที่ชุมชนแหลมโพธิ์	187
ภาพ 44	ตัวอย่างจากการเรื่องเล่าของชุมชนแหลมโพธิ์	191
ภาพ 45-46	สวนสมุนไพรดอยลิขิต	192
ภาพ 47	แผนที่เส้นทางเที่ยวชมสวนสมุนไพร	196
ภาพ 48	กิจกรรมหาหอยของนักท่องเที่ยวที่ชุมชนแหลมโพธิ์	201
ภาพ 49	นักท่องเที่ยวล่องเรือชมลินามนาฬาร์ม	202
ภาพ 50	วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์	202
ภาพ 51-54	บรรยากาศการท่องเที่ยวในสินนาคมفار์ม	210
ภาพ 55-58	อาหารที่คีียงเลบุรี	212
ภาพ 59	หน้าแรกของเว็บไซต์	229
ภาพ 60	หน้าจอแสดงรายการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	229

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อุดสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นหนึ่งแนวคิดที่รัฐบาลให้การสนับสนุนและส่งเสริมมาโดยตลอด ถือเป็นอุดสาหกรรมสำคัญที่นำรายได้มาสู่ประเทศและสร้างเสถียรภาพให้กับระบบเศรษฐกิจในภาพรวมได้ “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร” เป็นการบูรณาการความรู้ด้านการท่องเที่ยวกับการเกษตรเข้าด้วยกัน ทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการผลักดันให้เกิดขึ้นเพื่อยกระดับภาคอุดสาหกรรมการเกษตรและอุดสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การเกษตรในระยะยาว สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงดำเนินชุดโครงการ “ยกระดับฐานการผลิตอุดสาหกรรมการเกษตรสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุดสาหกรรมการเกษตรจังหวัด สุราษฎร์ธานี” ด้วยความร่วมมือของภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งจากสถาบันการศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่

ชุดโครงการฯ ดังกล่าว มุ่งเน้นให้เกิดการวิจัยเชิงบูรณาการในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. สร้างทางเลือกหรือช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกร โดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการลดปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

2. ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง ด้วยการบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาและประสบการณ์การดำเนินชีวิต

3. การแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงความรู้กับนักวิชาการ ทำให้ได้รับแนวทางในการผลิตสินค้าเกษตรอย่างถูกต้องและลดการพึ่งพาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอันจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภคและด้วยเกษตรกรเอง

4. รวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นทั้งหมดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นฐานการพัฒนาอุดสาหกรรมการเกษตรเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยว

5. ศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำแผนพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

6. เพื่อพัฒนาบุคลากร (เกษตรกร ชุมชน นักเรียน นักศึกษา อาจารย์) ด้านการเกษตร โดยใช้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นเครื่องมือ

สุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีจุดเด่นทางด้านการเกษตรและมีโอกาสจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการเกษตรควบคู่กันไป โดยงานวิจัยในกลุ่มแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งรูปแบบการพัฒนาศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรมและเลี้นทางการท่องเที่ยว การเสริมสร้างการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร ผู้เชิงเกษตรและสถาบันการศึกษา การจัดการทางการตลาด การประชาสัมพันธ์และการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ นอกจากนี้ในพื้นที่บริเวณอ่าวบ้านดอน ถือเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบใหม่ที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่ยังคงประสบปัญหาการขาดองค์ความรู้และการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่อันส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ต่อไปในอนาคต ดังนั้นกลุ่มงานวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวอ่าวบ้านดอนจึงถูกนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ในพื้นที่นี้ต่อไป โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นคนในพื้นที่และนักวิชาการ ตลอดจนเครือข่ายองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นที่ร่วบรวมจากเกษตรกรเกษตรอาชีวะ ประชชน์ชุมชนและผู้เชิงเกษตร ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่และพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น โดยองค์ความรู้เหล่านี้จะถูกรวบรวมไว้ในธนาคารข้อมูลเพื่อเป็นฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบเว็บไซต์ ที่เอื้อประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวในการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร จัดให้มีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งสามารถแก้ปัญหาการว่างงานของคนในชนบทได้เม่น้อย เพราะเป็นการกระจายรายได้อีกทางหนึ่ง ความสำเร็จดังกล่าวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมมือโดย衷ให้ทุกจังหวัดจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ วิถีชีวิตของเกษตรกร ผสมผสานกับ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กิจกรรมต่างๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวในชุมชนเกษตร เพื่อการเรียนรู้และศึกษาประสบการณ์ด้านเกษตรกรรม นับเป็นการท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เนื่องอื่นใดคือการที่ได้หวานกลับมาค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาคภูมิใจกับอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานของสังคมไทย ที่เปี่ยมด้วยคุณค่า ภายใต้แนวคิด ปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ได้ลัมผัลกับวิถีชีวิตชนบท ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่หลากหลาย จากวิถีชีวิตดั้งเดิมถึงการใช้ชีวิตที่มีเทคโนโลยีขั้นสูง ท่ามกลางทัศนียภาพของธรรมชาติที่สวยงาม ที่บริหารจัดการโดยเกษตรกรและชุมชน มีความประทับใจที่เกิดจากการได้ชม ชิม ถ่ายรูป ซื้อผลิตภัณฑ์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว ผลงานให้เกิดรายได้แก่ชุมชนจากการจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์แปรรูปและการบริการ

ภาคเกษตรกรรมของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีคักกี้ภาพสูง พื้นที่ป่าอ่อนวัตถุดีบ ให้กับภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งภาคอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยว ก็มีการพัฒนาระบบการคมนาคมและพัฒนาการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เศรษฐกิจหลักของจังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงขึ้นกับภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับภาคการเกษตร ด้วยเหตุนี้ จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงมีวิสัยทัศน์ว่า “เป็นศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร ผู้นำ การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค เป็นเมืองนำอยู่ เป็นศูนย์กลางการศึกษา และพัฒนาคุณธรรม”

หากมองภาพรวมจะพบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความเหมาสมใน การจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายประกอบกับนโยบายการพัฒนาจังหวัด ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญใน การพัฒนาให้เป็นจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืน จากการพิจารณา ลักษณะท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวทั้ง ชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวเพียงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของจังหวัด เท่านั้น อาทิ เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า หมู่เกาะอ่างทอง เชื่อมรัชชประภา สวนไมก์พาราณ ดังนั้น การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียวคงจะ

ไม่เพียงพอที่จะดึงนักท่องเที่ยวให้กราจามายังแหล่งท่องเที่ยวอีกนานา ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ การยกระดับภาคเกษตรกรรมมาสู่การท่องเที่ยวโดยส่งเสริมให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง อันจะนำมาซึ่งการสร้างคุณค่าแก่ภาคเกษตรกรรมและการกระจายรายได้แก่คนในท้องถิ่น

ชุดโครงการ ดังกล่าวประกอบด้วย 19 โครงการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เครือข่ายองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การวิจัยในกลุ่มเครือข่ายองค์ความรู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยอาศัยการรวบรวมองค์ความรู้ทางการเกษตรท้องถิ่นผ่านยุวเกษตรกรในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ยุวเกษตรกร ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักและระหนักในคุณค่าของอาชีพของผู้ประกอบ อีกทั้งยังกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการเกษตรกับการจัดการการท่องเที่ยวและก่อให้เกิดเครือข่ายยุวเกษตรกรทั่วจังหวัดสุราษฎร์ธานี อีกทั้งได้รวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจากเกษตรกรอาชีวศึกษาและเกษตรกรและการสร้างเครือข่ายเกษตรกรอาชีวศึกษาและเกษตรกร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการศึกษาองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ซึ่งได้หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับนักเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา และหลักสูตรอบรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับเกษตรกรและเกษตรกรอาชีวศึกษาที่มีความหลากหลายท้องถิ่นเป็นอย่างมากต่างๆ ทั้งนี้ยังได้กระตุ้นให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของยุวเกษตรกร เกษตรอาชีวศึกษาและเกษตรกร ถือเป็นกลไกเบื้องต้นที่ส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่ความยั่งยืน โดยอาศัยเครือข่ายของกลุ่มต่างๆ ซึ่งเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงทั่วจังหวัดสุราษฎร์ธานี อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับมหภาคที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่คงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางด้านการเกษตร ทั้งพืชผลทางการเกษตร ปศุสัตว์และการประมง “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร” จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการเกษตรควบคู่กัน สำหรับพื้นที่ที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ เช่น อำเภอภูฎาจันดิษฐ์ ที่มีชื่อเสียงในด้านการเลี้ยงหอยนางรม หอยแครงและหอยแมลงภู่ การผลิตไข่เค็ม ไซยา พื้นที่บริเวณอื่นที่เป็นสวนผลไม้หรือสวนเกษตรที่ปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ เงาะโรงเรียน อำเภอนาสาร ทุเรียน อำเภอสมุย สวนปาล์ม น้ำมันวันทนนา สวนยางพารา ตำบลพรุพิ สวนสมุนไพรตำบลคลองปราบและสวนสมรรถตำบลลักษัลิงชร เป็นต้น แหล่งผลิตทางด้านการเกษตรเหล่านี้ล้วนสามารถจะยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพได้ทั้งล้วน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หากขาดการวางแผนและการจัดการที่ดี อาจมีผลเสียตามมาได้ และประการสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ ศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน หากไม่มีการพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้อง อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์คุณค่าและความสวยงามทางธรรมชาติเอาไว้ ควรมีการพัฒนาและจัดการที่เหมาะสมสมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้ว ยังส่งผลให้เกิดการเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรและชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกรและชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะการบริหารจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ภาคีที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความปลอดภัย การจัดการรูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาด กิจกรรมทางการท่องเที่ยว การจัดการข้อมูลข่าวสารซึ่งครอบคลุม การประชาสัมพันธ์ การสื่อความหมาย เป็นต้น

การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ (Host) และความสามารถในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนจังหวัดสุราษฎร์ธานี (Guest) จากผลการวิจัยของชุดโครงการในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว การจัดการตลาดท่องเที่ยวและการจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยแต่ละโครงการยังทำให้ทราบถึงศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายอีกด้วย

ประเด็นที่ 3 การท่องเที่ยวอ่าวบ้านดอน...ต้นแบบทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อ่าวบ้านดอนเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขนาดใหญ่ในเขตภาคใต้ บริเวณอ่าวเป็นแนวป่าชายเลนซึ่งล้วนใหญ่อยู่ระหว่างการพื้นฟูให้มีความอุดมสมบูรณ์เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ แหล่งพักและอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน พื้นที่ล้วนใหญ่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวเนื่องจากมีความสวยงามและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งการยั่งยืนในภูมิภาคและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งควรอนุรักษ์ไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังมีฟาร์มสเตย์ที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเที่ยวฟาร์มสเตย์ในอ่าวบ้านดอนมากที่สุด คือ การได้รับการแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวอย่างมากกลับมาเที่ยวอีกซ้ำๆ อีกและจะแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย โดยองค์กรภาครัฐควรสนับสนุนให้ฟาร์มสเตย์ในบริเวณอ่าวบ้านดอนเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด ทั้งนี้นักท่องเที่ยวล้วนใหญ่พึงพอใจในการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในระดับมาก ทั้งด้านสิ่งดีดูดี ความเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกและกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต้องการชื่นชมความสวยงามและความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวของอ่าวบ้านดอน มีความพึงพอใจต่อเล่นทางการคุณภาพ แต่ต้องการให้ปรับปรุงเรื่องป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวกทั้งด้านที่พัก อาหารและบริการ ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องการที่พักที่เป็นธรรมชาติ สะอาด ท่องเที่ยว วิถีชีวิตในท้องถิ่นและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องการกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรมวิชาการ ชมธรรมชาติ วิถีชีวิต

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ท้องถิ่นและกิจกรรมบันเทิง นอกจากร่องน้ำ นักท่องเที่ยวยังต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมที่ทำในแหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของอ่าวบ้านดอนจะประสบความสำเร็จได้ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเชิงพูดคุย แม้ปัจจุบันจะดับการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความแตกต่างกันตามหน่วยงานที่สนับสนุน กล่าวคือ หากเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เกิดจากชุมชนโดยตรง เช่น ชุมชนลีลีด ชุมชนบางใบไม้และชุมชนคลองท่าปูน ชุมชนจะมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับสูง ในขณะที่สินมานะฟาร์ม ซึ่งเป็นการก่อตั้งของเอกชนโดยคุณสมชาย สินมานั้น ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการในระดับน้อย ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมีแนวทาง ดังนี้

1. ผู้นำชุมชนควรริเริ่มและกำหนดนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน ทั้งนี้ทุกชุมชนทั้งชุมชนลีลีด ชุมชนบางใบไม้ ชุมชนคลองท่าปูน และสินมานะฟาร์มมีการประชุม เพื่อสอบถามความคิดเห็นคนในชุมชน ซึ่งสิ่งที่ผู้นำชุมชนต้องตระหนักรู้เป็นลำดับแรก คือ การกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังมีส่วนในการกำหนดกิจกรรมรวมถึงพื้นที่ในการท่องเที่ยวและมีบทบาทอย่างยิ่งในการประสานงานกับภาครัฐและเอกชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนั้นๆ ผู้ชุมชนจึงได้รับการอบรม ประชุม ลัมมนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

2. ชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมตามความสนใจหรือตามอาชีพ เช่น นำนักท่องเที่ยวชมการสาธิตการเก็บมะพร้าว การเย็บจาก การผลิตผลิตภัณฑ์จากกล้ามมะพร้าว สาธิตการจับกุ้ง ปลาและหอยนางรม เป็นต้น เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง ชุมชนมักจะรวมกลุ่มในการจัดกิจกรรมทั้งด้านที่พัก อาหารพักผ่อน กิจกรรมท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และการบริการอาหาร เป็นต้น โดยเฉพาะชุมชนบางใบไม้และสินมานะฟาร์ม มีการนำเยาวชนมาฝึกหัดนำเที่ยวเป็นยุวมัคคุเทศก์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

ประเด็นที่ 4 ธนาคารข้อมูล...คลังสมองการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ธนาคารข้อมูล เป็นสมอ่อนฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่แสดงข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปเว็บไซต์ (www.agro-tourism-suratthani.com) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่หลากหลาย สามารถเข้ามายิง เพิ่มเติมและแก้ไขข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การท่องเที่ยวได้ นับเป็นรูปแบบของการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกทางหนึ่งด้วย เพราะความทันสมัย สะดวกต่อการนำไปใช้ เอื้อประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวในการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ด้านอินเทอร์เน็ต (Internet) เข้ามามีบทบาทในหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยว ซึ่งเว็บไซต์เป็นแหล่งข้อมูลที่จะประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก โดยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมักนิยมการค้นหาข้อมูลเพื่อวางแผนการท่องเที่ยว แต่ข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในปัจจุบันยังมีไม่มากนักและขาดการปรับปรุงให้ทันสมัย ดังนั้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้นและสะดวกต่อการหาข้อมูล ซึ่งเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมากขึ้น จึงควรพัฒนาระบบเว็บไซต์แหล่งรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

สุราษฎร์ธานีเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะภาคต่างๆ ซึ่งสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวตามภาคต่างๆ เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้การท่องเที่ยวของสุราษฎร์ธานีประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นการยกระดับฐานผลิตทางการเกษตรมาสู่การท่องเที่ยว จึงเป็นอีกหนึ่งหนทางที่จะสนับสนุนการสุราษฎร์ธานีเป็นผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาคตามวิถีที่คุ้นเคยของจังหวัดที่ดึงไว้

เทิดชาย ช่วยบำรุง

ตอน 1

รู้จักเมืองคนดี...

สุราษฎร์ธานี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรลุ่มราชบูรพา : การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรลุ่มราชบูรพา

จังหวัดสุราษฎร์ธานีตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของภาคใต้ มีเนื้อที่ประมาณ 13,079.61 ตารางกิโลเมตร หรือ 8,174,758.61 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่มากที่สุดในภาคใต้ และมากเป็นอันดับ 6 ของประเทศไทย ฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความยาวประมาณ 156 กิโลเมตร มีเกาะขนาดใหญ่ ได้แก่ เกาะสมุย เกาะพะจันนอกจากนี้ยังมีหมู่เกาะอ่างทองและเกาะบริวาร 42 เกาะ ดังแผนที่ในภาพ 1

ที่มา : <http://studentwork.srp.ac.t/Suratthani/Award1/map.html>

ภาพ 1 แผนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ເທິດໝາຍ ຜ່າຍບໍາຮູງ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ลักษณะภูมิประเทศของสุราษฎร์ธานีเป็นภูเขาปะramaณร้อยละ 49 ของพื้นที่จังหวัด มีเทือกเขาสูงทอดยาวตามแนวเหนือใต้ ลักษณะภูมิประเทศดังกล่าว ก่อให้เกิดลุ่มน้ำน้ำ้อยใหญ่ รวม 14 ลุ่มน้ำ ซึ่งมีลุ่มน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลุ่มน้ำตาปี พุ่มดาว ท่าทอง ท่ากระจาย ไชยา ท่าฉาง เป็นต้น แม่น้ำลำคลองในจังหวัดทุกสายไหลลงสู่อ่าวไทยด้านทิศตะวันออก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 19 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี กาญจนดิษฐ์ เกาะสมุย ไชยา ศรีราชา ท่าฉาง บ้านนาสาร พุนพิน ท่าชัน พระแลง พนม เวียงสระ ดอนลัก เคียนชา บ้านตาขุน เกาะพะจัน บ้านนาเดิม ชัยบุรีและวิภาวดี มีประชากรรวม 973,288 คน (ณ เดือนมีนาคม 2551)

1.1 สถานการณ์เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจหลักของจังหวัดสุราษฎร์ธานี 5 อันดับแรกของปี 2550 ได้แก่ สาขากเกษตรกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 32.75 สาขາอุตสาหกรรมมีสัดส่วนร้อยละ 14.84 สาขากิจการขายส่ง การขายปลีกมีสัดส่วนร้อยละ 10.63 สาขารองแรงและภัตตาคาร มีสัดส่วนร้อยละ 9.26 และสาขากิจกรรมส่งมีสัดส่วนร้อยละ 8.05 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

เศรษฐกิจจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550 ขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 0.44 ซึ่งอยู่ในภาวะชะลอตัวเพราะในปี 2549 มีการขยายตัวร้อยละ 7.74 จากปัจจัยลบที่สำคัญ ได้แก่ สภาพอากาศที่แปรปรวนเข้าสู่ฤดูแล้งและฤดูฝนเร็วกว่าปกติ ทำให้ผลผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักออกสู่ตลาดลดลงส่งผลให้การขายส่งขายปลีกและการขนส่งชะลอตัวตาม ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศไทยชะลอตัวด้วย

1.2 สถานการณ์ภาคเกษตรกรรม

1. ด้านพืช จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพืชเศรษฐกิจหลายอย่าง โดยมีพืชสำคัญ

ดังนี้

ยางพารา สุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุดของประเทศไทย พื้นที่เพาะปลูกในปี 2549 ประมาณ 1.8 ล้านไร่ มีผลผลิตรวม 468,085 ตัน คิดเป็นมูลค่า 29,707 ล้านบาท จากผลผลิตจำนวนตั้งกล่าว ทำให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง มีการใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบในการผลิต ได้แก่ อุตสาหกรรมสุกี้มือยาง อุตสาหกรรม ถุงยางอนามัย อุตสาหกรรมยางรัดของ อุตสาหกรรมฟองน้ำยาง อุตสาหกรรม แอบยางยีดและอุตสาหกรรมไม้ยางพารา มีโรงงานอุตสาหกรรมยางพารา 57 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรมไม้ยางพารา 82 แห่ง อย่างไรก็ตามการทำสวนยางพาราก็ประสบปัญหาด้านทุนการผลิตสูง ปุ๋ยเคมีราคาสูง เกิดการบุกรุกที่สาธารณูปโภคเพื่อขยายพื้นที่ปลูกยางพารา โดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพความเหมาะสมของพื้นที่

ปาล์มน้ำมัน เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ มีพื้นที่เพาะปลูก 762,534 ไร่ มาก เป็นอันดับสองรองจากจังหวัดกระเบน แต่ประสบปัญหาด้านทุนการผลิตสูงและคุณภาพผลผลิตมีผลกระทบต่อเบอร์เซ็นต์น้ำมัน ลักษณะของปาล์มน้ำมันมีราคาต่ำกว่าในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ซึ่งมีผลผลิตออกมากกว่ากำลังการผลิตของโรงงาน

ไม้ผล จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีไม้ผลไม้เศรษฐกิจสำคัญ 4 ชนิด คือ เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง มีผลผลิตและมูลค่า ดังตาราง 1

ตาราง 1 พื้นที่ปลูก ผลผลิตและมูลค่าของไม้ผลหลักของสุราษฎร์ธานี ปี 2550

ชนิดผลไม้	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (บาท)
เงาะ	50,761	22,783	410,168,312
ทุเรียน	51,272	38,816	559,732,344
มังคุด	19,458	7,955	118,688,600
ลองกอง	28,735	11,627	274,973,347

อย่างไรก็ตาม ในช่วงฤดูกาลที่ผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกันเป็นจำนวนมาก เกษตรกรจะขายผลผลิตได้ในราคาย่อมเยา ต่ำกว่าต้นทุน โดยเฉพาะในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. ด้านประมง จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่และสภาพภูมิประเทศเอื้อต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั่วไป บริเวณชายฝั่ง ปัจจุบันมีการเพาะเลี้ยงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับสัตว์น้ำที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งและสัตว์น้ำอื่นๆ เช่น หอยนางรม หอยแครง ปลาเก้าปลากระเพงขาว โดยมีการเพาะเลี้ยงในพื้นที่อำเภอชายฝั่งทะเล คือ ไซยา ท่าชนะ เมือง กาญจนดิษฐ์ พุนพิน ดอนสัก เกาะสมุยและเกาะพะจัน ซึ่งในปี 2549 มีผลผลิตรวม 162,108 ตัน มูลค่า 4,781 ล้านบาท แต่ประสบปัญหาราคาสินค้าสัตว์น้ำตกต่ำ ราคาน้ำมันสูง การใช้เครื่องมือผิดประเภท ผู้ประกอบการลดราคาไว้ชื้อ การบุกรุกพื้นที่ในทะเลเพื่อเลี้ยงหอยโดยไม่ได้รับอนุญาต

3. ด้านปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยงที่สำคัญประกอบด้วย สุกร โคเนื้อและสัตว์ปีก ปริมาณมาก ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการลงทุนไม่มากนัก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำสวนเป็นหลักและเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม โดยสถานการณ์การเลี้ยงสัตว์ในสุราษฎร์ธานีที่สำคัญ มีดังนี้

สุกร เกษตรกรจะเลี้ยงหมูเป็นอาชีพเสริมและยังมีการเลี้ยงหมูหลุมอีกด้วย แต่ก็ประสบปัญหาด้านทุนการผลิตสูง

โค ปริมาณโคที่เลี้ยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 78,450 ตัว และมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากราคาโคมีชีวิตลดลง ต้นทุนการผลิตสูงและพื้นที่การเลี้ยงลดลง

สัตว์ปีก ปริมาณการเลี้ยงสัตว์ปีกในจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ไก่ เป็ด นกกระสา) 2,119,720 ตัว เกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นรายย่อย ซึ่งเลี้ยงเพื่อbring to market ในครัวเรือน แต่ยังไม่เพียงพอต่อการbring to market ในจังหวัด จึงจำเป็นต้องนำเข้าเพื่อการbring to market เดือนละ 250,000 ตัว ปัญหาที่ประสบ คือ ต้นทุนการผลิตสูงและความไม่แน่นอนเรื่องโรคระบาดใช้หัวดัก

1.3 ผลิตภัณฑ์ชุมชนและผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

ผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนแล้วจนถึงปี 2550 จำนวน 174 ราย โดยแบ่งเป็นประเภทหลักๆ ดังนี้

- ประเภทอาหาร เช่น ไข่เค็ม ขนมกล้วยแม่ข้าวหلام น้ำพริกต่างๆ
- ประเภทเครื่องดื่ม เช่น ไวน์ผลไม้ ไวน์สมุนไพร สุรากลั่นชุมชน
- ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย เช่น ผ้าห่อ ผ้าไหม ผ้าบาติก
- ประเภทของใช้และเครื่องประดับ เช่น ผลิตภัณฑ์กระถุง ไม้กวาด ดอกหญ้า ผลิตภัณฑ์กระถางพร้าว
- ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา เช่น น้ำมันมะพร้าวสำหรับสปา ขมิ้นผง ลูกประคบและน้ำผึ้ง

ผลิตภัณฑ์ที่นิ่งต่ำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีกลุ่ม/ผู้ประกอบการทั้งล้วน

336 กลุ่ม/ราย มีผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทรวม 535 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมียอดจำหน่าย 1,399 ล้านบาท ในปี 2549 และ 1,678 ล้านบาท ในปี 2550 จังหวัดได้จัดงานส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ที่นิ่งต่ำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับจังหวัดมาตั้งแต่ปี 2545 ถึงปัจจุบัน และได้นำสินค้าไปแสดง (Road Show) ตลอดจนจำหน่ายในตลาดนอกรัฐที่อย่างสม่ำเสมอ

ผลิตภัณฑ์เด่นของจังหวัด 10 รายการ คือ หอยนางรม ไข่เค็มไชยา ผ้าหอพุ่มเรียง ผลิตภัณฑ์จากกระถุง น้ำมันสุขภาพจากมะพร้าว เจาะโรงเรียนบุสดทะล галะแมสมุย ผลิตภัณฑ์จากกระถางพร้าวและอาหารทะเลประรูป

จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้สนับสนุนการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP ซึ่งได้พัฒนาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ 3 หมู่บ้าน คือ 1) บ้านหวยลึก ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน 2) บ้านล่าง ตำบลพุ่มเรียง อำเภอไชยา และ 3) บ้านปากด่าน ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา

1.4 สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในปี 2550 สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับดี มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือน 2,579,621 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 6.5 จำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,221,359 คน ชาวต่างชาติ 1,358,262 คน ส่งผลให้เกิดรายได้หมุนเวียนจากการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 21,901.19 ล้านบาท มีจำนวนห้องพัก 25,420 ห้อง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แผ่นดินใหญ่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนที่เดินทางเข้ามาทั้งสิ้น 1,025,417 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 13.71 เป็นชาวไทย 997,556 คน และชาวต่างชาติ 27,861 คน ผู้เยี่ยมเยือนร้อยละ 97.3 เป็นคนไทย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว ประชุมและลัม Mana

เกาะสมุย มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนที่เดินทางเข้ามาทั้งสิ้น 1,059,642 คน จำแนกเป็นชาวไทย 160,877 คน และชาวต่างชาติ 898,765 คน ผู้เยี่ยมเยือนร้อยละ 84.8 เป็นชาวต่างชาติ มีระยะเวลาพำนักระยะ 4.48 วัน มีจำนวนห้องพัก 14,405 ห้อง กลุ่มผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ ได้แก่ เยอรมัน อังกฤษ กลุ่มสแกนดิเนเวียและรัสเซีย

เกาะพะงัน มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนที่เดินทางเข้ามาทั้งสิ้น 334,229 คน จำแนกเป็นชาวไทย 41,981 คน และชาวต่างชาติ 292,248 คน จำนวนผู้เยี่ยมเยือนร้อยละ 87.4 เป็นผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ มีระยะเวลาพำนักระยะ 7.23 วัน กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ได้แก่ เยอรมัน อังกฤษ สวีเดน และฝรั่งเศส

ฟุลมูนปาร์ตี้ ที่จัดขึ้นบริเวณหาดวินนอก เกาะพะงันทุกวันขึ้น 15 ค่ำของทุกเดือน (หากตรงกับวันสำคัญทางศาสนาจะเลื่อนออกไป 1 วัน) มีจำนวนนักท่องเที่ยวรวมกิจกรรมครั้งละมากกว่า 20,000 คน กิจกรรมหลัก คือ รับประทาน ดื่มและเต้นรำตลอดคืน

เกาะเต่า มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนที่เดินทางเข้ามาทั้งสิ้น 160,333 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.10 เป็นชาวไทย 20,945 คน และชาวต่างชาติ 139,388 คน จำนวนผู้เยี่ยมเยือนร้อย 86.9 เป็นผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ มีระยะเวลาพำนักระยะ 7.08 วัน มีจำนวนวันพัก 5,575 ห้อง กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ได้แก่ เยอรมัน อังกฤษ สหรัฐอเมริกา สวีเดนและออสเตรเลีย ดังตาราง 2

ตาราง 2 สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2549-2550

จำนวนผู้เยี่ยมเยือน/ปี	ปี 2549	ปี 2550	อัตราการเปลี่ยนแปลง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี			
ผู้เยี่ยมเยือน	2,422,066	2,579,621	+ 6.50
- ชาวไทย	1,086,367	1,221,359	+ 12.43
- ชาวต่างชาติ	1,335,699	1,358,262	+ 1.69
จำนวนห้องพัก	23,825	25,420	+ 6.69
อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี			
ผู้เยี่ยมเยือน	901,787	1,025,417	+ 13.71
- ชาวไทย	867,547	997,556	+ 14.99
- ชาวต่างชาติ	34,240	27,861	- 18.63
จำนวนห้องพัก	2,459	2,750	+ 11.83
เกาะสมุย			
ผู้เยี่ยมเยือน	1,030,623	1,059,642	+ 2.82
- ชาวไทย	158,312	160,877	+ 1.62
- ชาวต่างชาติ	872,311	898,765	+ 3.03
จำนวนห้องพัก	13,290	14,405	+ 8.39
เกาะพะงัน			
ผู้เยี่ยมเยือน	332,624	334,229	+ 0.48
- ชาวไทย	42,541	41,981	- 1.25
- ชาวต่างชาติ	290,110	292,248	+ 0.74
จำนวนห้องพัก	5,655	5,575	+ 1.80
เกาะเต่า			
ผู้เยี่ยมเยือน	157,032	160,333	+ 2.10
- ชาวไทย	17,994	20,945	+ 16.40
- ชาวต่างชาติ	139,038	139,388	+ 0.25
จำนวนห้องพัก	2,354	2,508	+ 6.54

ที่มา : สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2551

เพิ่ดขยาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวโน้มตลาดการท่องเที่ยวของสุราษฎร์ธานีเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนตามหาดทราย ชายทะเลเป็นหลัก ซึ่งมี แนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ แต่มีวันพักเฉลี่ยลดลง เนื่องจากผู้ที่เดินทางมีความต้องการลับสู่ภาระปกติ การเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ สะดวกมากขึ้น การรับรู้ข้อมูล ข่าวสารรวดเร็ว นักท่องเที่ยวเลือกจุดหมายปลายทางได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น เกาะสมุยและเกาะบริวราร กำลัง ประสบปัญหาความลื่อมโยงและลักษณะเดลล้อมเลี่ยหาย ทำให้นักท่องเที่ยวมี ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยลดลง (สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2551)

จากสถานการณ์ภาคเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สะท้อนให้เห็นว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีฐานการผลิตที่สำคัญคือการเกษตรซึ่งเป็น อาชีพของคนส่วนใหญ่ของจังหวัด อีกทั้งมีการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัด ไม่น้อย แต่การท่องเที่ยวต้องกล่าวข้อจำกัดของจังหวัด คือการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัด นั้นหมายถึง รายได้จากการท่องเที่ยวที่ไม่ได้กระจายไปสู่คนกลุ่มใหญ่ของจังหวัด หาก แต่เป็นผลประโยชน์ที่ตกอยู่เพียงผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวซึ่งเป็น นักธุรกิจนอกพื้นที่ที่เข้ามาประกอบธุรกิจในแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัด ดังนั้น การยกระดับฐานการผลิตการเกษตรซึ่งเป็นเศรษฐกิจหลักของจังหวัดสู่การท่องเที่ยว จึงเป็นอีกหนึ่งหนทางในการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนกลุ่มใหญ่ของจังหวัด อันเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตอน 2

จุดประกายการยกระดับ
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แม้ภาคอุตสาหกรรมของไทยจะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ภาคเกษตรกรรมก็ยังเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของประเทศไทย โดยประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อยกระดับภาคเกษตรกรรมสู่การท่องเที่ยวซึ่งเป็นการสร้างงานสร้างรายได้แก่เกษตรกรอีกด้วยหนึ่ง ดังนั้นาชีพเกษตรกรกรรมจึงมีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับปัจจุบันเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เป็นอย่างดี

ในปัจจุบันภาคเกษตรกรรมมีความน่าสนใจอย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะเป็นการนำทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่มาจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจและเดินทางมาเยือน ซึ่งเป็นการขยายเส้นทางการท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น จึงเกิดการท่องเที่ยวในลักษณะทัวร์เกษตรหรือเกษตรลัญจຽ์การทัศนศึกษาในพื้นที่เกษตรกรรมหรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากความสำเร็จของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกรมส่งเสริมการเกษตรที่มีนโยบายส่งเสริมให้ทุกจังหวัด จัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้น โดยยึดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่า (Value Added) ซึ่งเป็นการเสริมเล่น์ทั้งการท่องเที่ยวให้เป็นกิจกรรมที่ยั่งยืน โดยกำหนดให้มีรูปแบบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 ประเภท ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเทศาชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเทศาทรรษ์บุคคลหรือรายกิจกรรม และแหล่งท่องเที่ยวประเภทกากลหรือปรากรภารณ์ ซึ่งแนวคิดในการนำทรัพยากรการเกษตรมาใช้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น ได้เกิดขึ้นมานานแล้วในต่างประเทศ เช่น แนวคิดในเรื่อง Agro-tourism, Farm Stay และ Home Stay สำหรับประเทศไทยแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีการดำเนินงานอยู่บ้าง แต่ยังขาดการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายให้สนับสนุนแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางด้านการเกษตรจึงเป็นทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจ ซึ่งควรเร่งพัฒนาทรัพยากรด้านการเกษตรที่มีอยู่มากมายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) ที่สมบูรณ์ต่อไป

เศรษฐกิจหลักของจังหวัดสุราษฎร์ธานีขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม ซึ่ง “การท่องเที่ยว” เป็นกำลังหลักในการสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดว่า “เป็นศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร ผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืน ในภูมิภาค เป็นเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาคุณธรรม” (วินัย บัวประดิษฐ์, 2551) ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการเกษตรไปพร้อมๆ กัน ซึ่งลังเกตได้จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังตาราง 3

ตาราง 3 สถิตินักท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2548-2550 (รวมในเมือง เกาะสมุย เกาะพะจันและเกาะเต่า)

ปี	จำนวนคน (ล้านคน)						รวม	
	นักท่องเที่ยว		นักท่องเที่ยว		สรุปรวมผู้เยี่ยมเยือน			
	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ		
2548	99,480	11,364	869,858	874,388	969,338	885,752	1,855,090	
2549	105,126	33,407	981,241	1,302,292	1,086,367	1,335,699	2,422,066	
2550	127,145	27,026	1,094,214	1,331,236	1,221,359	1,358,262	2,579,621	

ที่มา : www2.tat.or.th/stat/web/static_tst.php

ตาราง 4 สถิติวันพัก ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยและรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2548-2550 (รวมในเมือง เกาะสมุย เกาะพะจัน และเกาะเต่า)

ปี	จำนวนวันพัก (วัน)			ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)		รายได้ (ล้านบาท)	
	ไทย	ต่างชาติ	เฉลี่ย	ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ
2548	2.11	4.51	3.31	1,823.56	3,010.59	3,346.95	11,872.20
2549	1.99	5.88	4.21	1,783.59	2,338.58	3,489.70	17,900.69
2550	1.93	5.76	4.03	1,777.44	2,345.66	3,759.85	17,987.98

ที่มา : www2.tat.or.th/stat/web/static_tst.php

เติดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากตาราง 3 และ 4 พบว่า นักท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวนลดลงเล็กน้อย แต่ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ กลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในทางกลับกันรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนมากขึ้น แต่ก็พบว่า นักท่องเที่ยวเริ่มมีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่รัดกุมมากขึ้น มีการกำหนดจำนวนของวันพักที่สั้นลง จึงส่งผลให้อัตราการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวลดลง

เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะกระจุกตัวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญ และมีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งประกอบด้วยเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในแหล่งท่องเที่ยวบนฝั่ง ดังตาราง 5

ตาราง 5 สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550 (จำแนกในเมือง เกาะสมุย เกาะพะงันและเกาะเต่า)

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวชาวไทย (คน)	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (คน)	รวม
อำเภอเมือง	997,556	27,861	1,025,417
เกาะสมุย	160,877	898,765	1,059,642
เกาะพะงัน	41,981	292,248	334,229
เกาะเต่า	20,945	139,388	160,333
รวม	1,221,359	1,358,262	2,579,621

ที่มา : www2.tat.or.th/stat/web/static_tst.php

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าความนิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เลือกที่จะท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง และกระจายตัวในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลบางส่วน ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่จะท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมากกว่าในเขตอำเภอเมือง โดยแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมากที่สุด คือ เกาะสมุย รองลงมา คือ เกาะพะงันและเกาะเต่า ตามลำดับ ทั้งนี้สอดคล้องกับความคิดของ ปัญญา แสงสุริยัน (อุปนายกสมาคมโรงแรมและท่องเที่ยว จังหวัดสุราษฎร์ธานี และกรรมการผู้จัดการโรงแรมร้อยเก้า) ซึ่งสรุปว่า “จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีชื่อเลียงและเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวของภาคใต้ทั้งตั้งแต่อดีต เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ดึงดูดและเป็นจุดแข็งของจังหวัด เช่น เกาะสมุย เกาะพะงันและเขากะสก ซึ่งสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตามาเยือนได้เป็นจำนวนมาก โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มสแกนดิเนเวีย ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้พัฒนามาจากกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทลุ่มสแกนดิเนเวีย (Backpaker) ในอดีต เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว Modern Traveller ที่มีกำลังซื้อมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้ยังให้ข้อเสนอแนะการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็น 3 เส้นทาง คือ 1) การพัฒนาและจัดการเส้นทางเชื่อมโยงภายใน คือ เกาะสมุย-จังหวัดสุราษฎร์ธานี (บนฝั่ง)-เขากะสก 2) เส้นทางเชื่อมโยงในภูมิภาคเดียวกัน คือ เส้นทางจากเกาะ-ฝั่ง (ภูเก็ต-พังงา-กระบี่-สุราษฎร์ธานี) และ 3) เส้นทางใหม่เชื่อมโยงโดย Charter Flight คือ จากหัวหิน-จังหวัดสุราษฎร์ธานี (เกาะสมุย)-ภูเก็ต โดยพบว่า เส้นทางเชื่อมโยงดังกล่าว ยังมีข้อจำกัดของระยะทาง ทั้งนี้การกระจายนักท่องเที่ยวจากเกาะลูฝั่ง (จังหวัดสุราษฎร์ธานี) ได้นั่น ควรจะพัฒนาและจัดการในด้านการคมนาคมขนส่ง ความปลอดภัยในการเดินทางและในแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยวในสุราษฎร์ธานี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ การสนับสนุนให้เกิด Charter Flight การปรับปรุงแผนการตลาดของภาคธุรกิจและภาคธุรกิจให้เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือของภาคีทาง

การท่องเที่ยวในภูมิภาคสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวในการปรับปรุงภารกิจการท่องเที่ยวใหม่ให้มีจุดเด่นพักในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพิ่มมากขึ้น” (ปัญญา แสงสุริยัน, 2551)

นอกจากนี้ เสนีย์ ภูวศรีชลีвар นายนกลมารค์ส์แลร์มการท่องเที่ยวภาคลุ่มแม่น้ำมูล ได้กล่าวถึงการส์แลร์มให้เกิดความร่วมมือของภาคธุรกิจในการกำหนดบทบาทของตนเองให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลงนามปฎิญญาความร่วมมือ “The Green Island Project” ของสมาคมส์แลร์มการท่องเที่ยวสุราษฎร์ธานี สมาคมโรงแรมไทย ภาคใต้ และภาคต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ภาคที่เกี่ยวข้องดื่นตัวในด้านสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการพัฒนาและรักษาธรรมชาติที่สวยงามและวิถีชีวิตท่องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของภาคลุ่มแม่น้ำมูล รวมถึงแลงหาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นต้น (เสนีย์ ภูวศรีชลีвар, 2551) ในขณะเดียวกัน สมเชาว์ โภคสุล นายนกลมารค์มัคคุเทศก์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กล่าว เลร์มในบทบาทของสถาบันการศึกษาที่ต้องสนับสนุนในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ และมีศักยภาพในทุกรายดับ ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่มีความต้องการแรงงานในหลายภาคส่วน โดยเฉพาะแรงงานไทยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการตลาดและด้านภาษาต่างประเทศซึ่งมีความสำคัญเช่นกัน (สมเชาว์ โภคสุล, 2551)

อย่างไรก็ต หากมองในภาพรวมจะพบว่า สุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเหมาะสมแก่การจัดการการท่องเที่ยวเนื่องจากมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลาย ประกอบกับนโยบายการบริหารงานของจังหวัดที่กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อพัฒนาให้เป็นจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืน จากการพิจารณาสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ แล้วพบว่า นักท่องเที่ยวจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติท่องเที่ยวเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวอันนิยมของจังหวัดสุราษฎร์ธานีเท่านั้น ดังนั้น การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียวคงไม่เพียงพอที่จะดึงนักท่องเที่ยวให้กระจายตัวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของสุราษฎร์ธานีได้ ดังนั้น การยกระดับภาคเกษตรกรรมมาสู่การท่องเที่ยวโดยการส์แลร์มให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จึงเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ภาคเกษตรกรรมและกระจายรายได้แก่คนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

ดังนั้น จึงเกิดคำถามว่าผลิตภัณฑ์ใดในภาคเกษตรกรรมที่มีความเหมาะสม และมีศักยภาพเพียงพอแก่การยกระดับสู่การท่องเที่ยวซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้และประโยชน์แก่เกษตรกร อีกทั้งยังชวนคิดต่ออีกว่า จะมีวิธีใดที่จะใช้ประโยชน์จากต้นทุนและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ดังกล่าวให้คุ้มค่า และควรจะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่สำคัญเพื่อร่วมกันส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ความสำเร็จและความยั่งยืนในอนาคต

2.1 จุดเริ่มต้นชุดโครงการการยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากฐานการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดและการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดได้ไม่น้อย ดังนั้นการยกระดับฐานการผลิตทางการเกษตรสู่การท่องเที่ยวจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะสร้างความยั่งยืนของภาคเกษตรกรรมและกระจายรายได้สู่ภาคประชาชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวขับเคลื่อน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการตอบโจทย์ดังกล่าวได้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการบูรณาการการท่องเที่ยวกับการเกษตรเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นหนึ่งแนวคิดที่รัฐบาลชุดปัจจุบันให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงการเกษตรและวิถีชีวิตชุมชนเข้ากับการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการขยายฐานภาคบริการในโครงสร้างการผลิตของประเทศเพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถทางการแข่งขันเพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกทางการท่องเที่ยวและก่อให้เกิดการอนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรให้ยั่งยืน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีทางเลือก มีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดความรัก ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมวิถีชีวิตและอาชีพของตนเอง อันจะส่งผลต่อการสืบทอดและอนุรักษ์อาชีพเกษตรกรรมในระยะยาว เนื่องจากอุปสงค์ที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดการลงทุนในภาคเกษตรกรรมที่มีศักยภาพ สนับสนุนการศึกษา ชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่มากขึ้น ผลที่ตามมาคือการพัฒนาอาชีพผลผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรย่อมจะก่อตัวขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปในลักษณะบูรณาการ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยการสนับสนุน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรล้วนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงดำเนินชุดโครงการ “การยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรสู่การท่องเที่ยวยั่งยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตรรัฐจังหวัดสุราษฎร์ธานี” อันเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเพื่อพัฒนาทั้งพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research) หรือ ABC ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นการสร้างฐานข้อมูลและสร้างกลไกการพัฒนาติดพื้นที่เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของพื้นที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ (ดังภาพ 2)

ภาพ 2 กรอบการวิจัยชุดโครงการ “การยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี”

จากการอบรมการวิจัยของชุดโครงการ “การยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรสู่การท่องเที่ยวยั่งยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรและความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี” มุ่งเน้นให้เกิดการวิจัยในเชิงบูรณาการในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. สร้างทางเลือกหรือซองทางในการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกร โดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการลดปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

2. ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง ด้วยการบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาและประสบการณ์การดำเนินชีวิต

3. การแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงความรู้กับนักวิชาการ ทำให้ได้รับแนวทางในการผลิตสินค้าเกษตรอย่างถูกต้องและลดการพึ่งพาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอันจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภคและด้วยเกษตรกรเอง

4. รวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นทั้งหมดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยว

5. ศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำแผนพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

6. เพื่อพัฒนาบุคลากร (เกษตรกร ชุมชน นักเรียน นักศึกษา อาจารย์) ด้านการเกษตร โดยใช้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นเครื่องมือ

สุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีจุดเด่นทางด้านการเกษตรและมีโอกาสที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการเกษตรควบคู่กันไป โดยงานวิจัยในกลุ่มแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งรูปแบบการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนากิจกรรมและลีนทางการท่องเที่ยว การเริ่มสร้างการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร ยุวเกษตรกร และสถาบันการศึกษา การจัดการทางการตลาด การประชาสัมพันธ์และการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ นอกจากนี้ ในพื้นที่บริเวณอ่าวบ้านดอน ถือเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบใหม่ที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่ยังคงประสบปัญหาการขาดดองค์ความรู้และการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่อันส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตาม

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มา ด้านนักกลุ่มงานวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวอ่าวบ้านดอนจังถูกนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนในพื้นที่นี้ต่อไป โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นคนในพื้นที่และนักวิชาการ ตลอดจนเครือข่ายองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นที่รวบรวมจากเกษตรกร เกษตรอำเภอ ประชารถชุมชนและบุคลากร ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่และการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยองค์ความรู้เหล่านี้จะถูกรวบรวมไว้ในธนาคารข้อมูลเพื่อเป็นฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบเว็บไซต์ (www.agro-tourism-suratthani.com) ที่เอื้อประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวในการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

ทั้งนี้ชุดโครงการดังกล่าวประกอบด้วย 19 โครงการ ภายใต้ 4 กลุ่มงานวิจัย ดังกล่าวข้างต้น โดยมีนักวิจัยรวม 69 ท่าน จาก 7 หน่วยงาน ดังตาราง 6

ตาราง 6 โครงการวิจัยของชุดโครงการฯ

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/หน่วยงาน
กลุ่มเครือข่ายองค์ความรู้		
1	การพัฒนาเครือข่ายยุวเกษตรกรกับการสร้าง องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1	นายอุทิศ ภูมิชัย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1
2	การพัฒนาเครือข่ายยุวเกษตรกรกับการสร้าง องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2	นายวิทยา ศักดา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2
3	การพัฒนาเครือข่ายยุวเกษตรกรกับการสร้าง องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3	นายวิจิตร วรปัทมศรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/หน่วยงาน
4	การรวบรวมองค์ความรู้เกษตรท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเกษตรร่วมกันและเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.เอกชัย แสงมณี : วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี
กลุ่มแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
5	แนวทางการจัดกิจกรรม การลือความหมาย และสิ่งอำนวยความสะดวกแห่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาสวนสมรرم จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.พัสดุรา เรืองศรี : วิทยาลัยتاปี
6	การจัดการการตลาดในองค์กรภาครัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาสวนปาล์มน้ำมันวันธนา กองบิน 7 กองพลบินที่ 4 กองบัญชาการยุทธหทายอากาศ	อ.นิรนล เลิริมทรัพย์ : วิทยาลัยตาปี
7	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราของตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.พิชัย สุขรุ่น : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
8	กลยุทธ์การสร้างตราและการประชาสัมพันธ์ของชุมชนลีลีด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.ภัทรดี อินทปันดี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
9	การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาสวนทุเรียนบ้านเข้าบ้ม อำเภอเกาะลุมยุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.วิชชุตา ให้เจริญ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
10	ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.กมลวันย์ โมราคิลป์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
11	รูปแบบกิจกรรมและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้ผลิตไก่เค็มไชยา ตำบลเลเม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ผศ.โภภรณ บุญล้ำ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/หน่วยงาน
12	การจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวด้วยระบบคอมพิวเตอร์อย่างง่าย กรณีศึกษาการเลี้ยงหอยในอำเภอภูจันดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.ธีระยุทธ์ ชุนศรีแก้ว : วิทยาลัยتاปี
13	รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลดอนลัก อำเภอตันสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.สมมาส เลิ่งสุย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
14	รูปแบบเลี้นทาง กิจกรรมและการลือความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาสวนสมุนไพร ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.วัชรี พีชผล : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
15	การจัดการความรู้สู่เรื่องเล่าของชุมชนแหลมโพธิ์ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน	อ.จุฑามาศ กระจ่างศรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
กลุ่มการจัดการการท่องเที่ยวอ่าวบ้านดอน		
16	แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน อ่าวบ้านดอนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.ดวงกาญจน์ วัฒน์บุณย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
17	การวิจัยเพื่อเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวบริเวณ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.สอรัช มากบุญ : วิทยาลัยชุมชนสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
18	การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ.วรรณวิชณีย์ ทองอินทรราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
กลุ่มธนาคารข้อมูล		
19	การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในรูปแบบเว็บไซต์	อ.ธวัช ศรีไทย : วิทยาลัยตาปี

2.2 ระเบียบวิธีวิจัยของชุดโครงการฯ

จากการแบ่งกลุ่มการวิจัยดังกล่าวนี้ นักวิจัยใช้กระบวนการการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีคุณค่าและน่าเชื่อถือ โดยการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 5,619 คน ล้มภาษณ์ 453 คน ประชุมและประชุมเชิงปฏิบัติการ 31 ครั้ง 1,007 คน จัดเวทีอภิปราย 3 ครั้ง 97 คน อบรมกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างง่าย การใช้และดูแลเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยในกลุ่มเครือข่ายองค์ความรู้ มีเป้าหมายหลัก คือ การรวบรวมองค์ความรู้ด้านเกษตรท้องถิ่นและทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอันนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต อีกทั้งยังได้แนวทางในการพัฒนาและจัดการชุมชน เกิดการเชื่อมโยงของเครือข่ายยุทธศาสตร์กร เกษตรกรและเกษตรกรอาเภอในแต่ละพื้นที่มากยิ่งขึ้น ตลอดจนได้หลักสูตรการเรียนการสอนและคู่มือการอบรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท้องถิ่น สำหรับนักเรียน เกษตรกรและเกษตรกรอาเภอที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ โดยใช้วิธีการสำรวจ เพื่อร่วบรวมองค์ความรู้ทางการเกษตรผ่านยุทธศาสตร์กร ผู้ประกอบที่ประกอบอาชีพเกษตรกรร่วม เกษตรกรอาเภอ เกษตรกรและผู้นำชุมชนในรูปของแบบสอบถามและแบบวัดทัศนคติที่มีคุณภาพรวมทั้งการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ในภาพรวมของกลุ่มองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น มีวิธีการศึกษาอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาวิจัยโดยผ่านยุทธศาสตร์กรแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 คัดเลือกนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ขั้นประเมินศึกษาปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2) และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 (ช่วงชั้นที่ 3)

ขั้นที่ 2 สำรวจองค์ความรู้ทางการเกษตรผ่านยุทธศาสตร์กร

ขั้นที่ 3 วัดทัศนคติของยุทธศาสตร์กรต่ออาชีพเกษตรกรร่วม

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ขั้นที่ 4 สำรวจความต้องการของท่องเที่ยว

ขั้นที่ 5 สร้างหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ขั้นที่ 6 ทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 7 รวบรวมรายชื่อยุวเกษตรกรเพื่อสร้างเครือข่าย

การศึกษาวิจัยโดยผ่านเกษตรอาชีวศึกษาและเกษตรกรแบ่งออกเป็น 7

ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรอาชีวศึกษาและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรวมขององค์ความรู้เกษตรท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยเกษตรอาชีวศึกษาและเกษตรกรในทุกอาชีวศึกษาทั่วจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นที่ 2 ลัมภณ์เกษตรอาชีวศึกษาและเกษตรกร ดังนี้

2.1 สำรวจองค์ความรู้เกษตรท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเกษตรอาชีวศึกษาและเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 สำรวจทัศนคติของเกษตรอาชีวศึกษาและเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นที่ 3 รวบรวมองค์ความรู้เกษตรท่องเที่ยวที่มีคุณภาพดีของการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ขั้นที่ 4 สร้างเครือข่ายเกษตรอาชีวศึกษาและเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นที่ 5 จัดทำหลักสูตรการอบรม

ขั้นที่ 6 ทดลองใช้หลักสูตรการอบรมและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม

กลุ่มแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและกลุ่มการจัดการการท่องเที่ยวอ่าวบ้านดอน

นักวิจัยร่วบรวมข้อมูลทุกมิติจากเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูล ปัญหามิติจากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ประกอบกับการวิจัยในเชิงปริมาณด้วยการเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวควบคู่กับการวิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วิธีการลัมภณ์เชิงลึกภาคีที่เกี่ยวข้อง

จัดทำที่ประชุมระดมความคิดเห็น จัดทำที่ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามเทคนิค A-I-C และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยเน้นกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคีทางการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ ปฏิบัติและตัดสินใจ รวมทั้งใช้เครื่องมือด้านการบริหารจัดการ เพื่อวิเคราะห์ท่าปั้นจัลจ้ายในและปั้นจัลจ้ายภายนอก วิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) และวิธี TOWS แมทริกซ์ (TOWS Matrix) เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ในภาพรวม รวมถึงการเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการพิจารณาและให้คำแนะนำที่เหมาะสมในบางโครงการ เช่น ผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำฐานข้อมูล การสร้างตราการท่องเที่ยว (Branding) นักวิชาการทางการเกษตรและการท่องเที่ยว รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

กลุ่มธนาคารข้อมูล

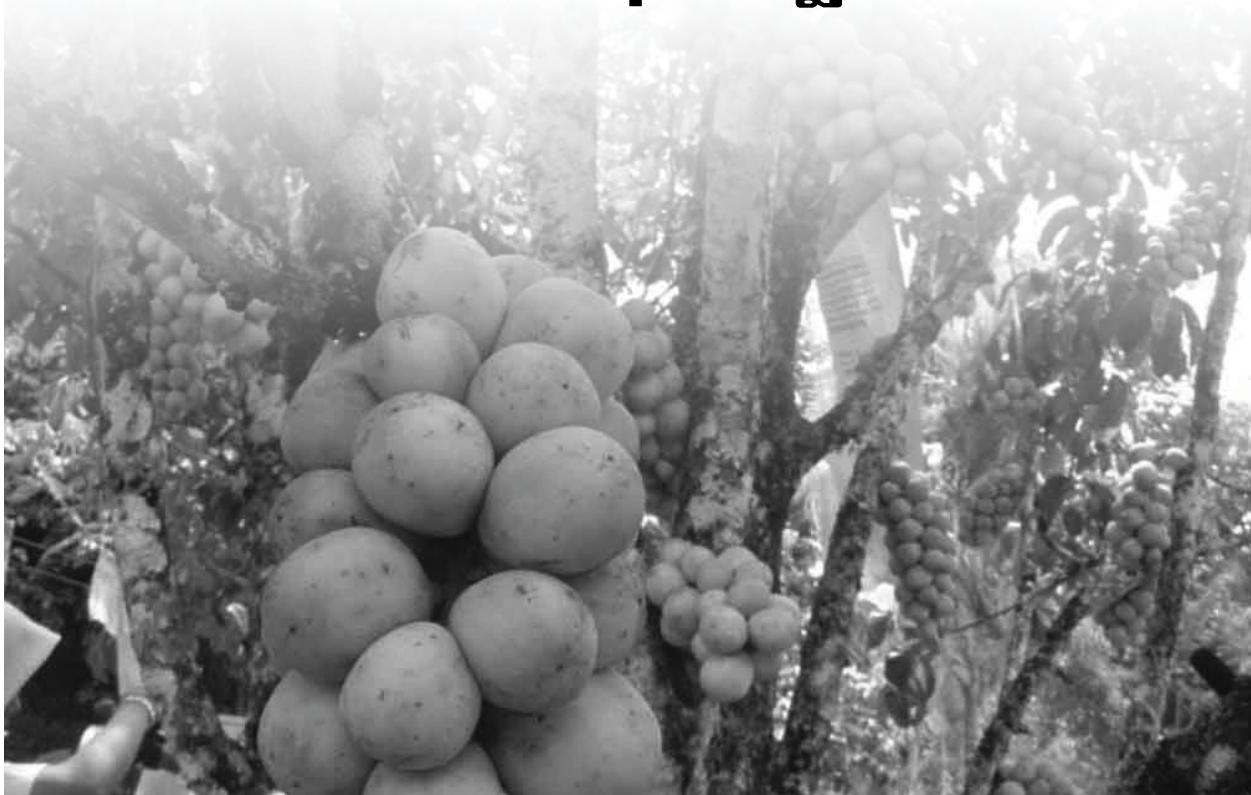
เป็นการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสร้างฐานข้อมูล (Database) บนฐานความลัมพันธ์ระหว่างปั้นจัลจ้ายทางด้านโครงสร้าง และองค์ประกอบของการออกแบบเว็บไซต์ และความต้องการรูปแบบเว็บไซต์ ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สถานที่พัก การเดินทางและเทศบาลต่างๆ ได้สะดวกโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามและแบบล้มภายนในการรวบรวมข้อมูลและออกแบบเว็บไซต์ที่เหมาะสม

ตอน ๓

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

บนฐานความเข้มแข็ง

ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นภาคอุตสาหกรรมการค้าและการบริการที่มีขนาดใหญ่ของไทย มีความเกี่ยวข้องกับภาคการผลิตและการบริการ ทั้งในระดับชุมชนและมหภาค ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ในขณะเดียวกัน การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยสภาวะการณ์แย่ลงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกระแสการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก เมื่อครั้งมีการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก หรือ “Earth Summit” เมื่อปี 2535 ที่เมืองริโอ เดอ Janeiro ประเทศบราซิล มีส่วนผลักดันให้เกิดกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ ประกอบด้วย 1) กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 2) กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้ และ 3) กระแสความต้องการพัฒนาคน จากระดับการพัฒนาทั้ง 3 ประการดังกล่าวมีผลต่อการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยวและระบบการจัดการการท่องเที่ยว ในการค้นหาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (Alternative Tourism) เพื่อตอบสนองความต้องการ และทดแทนการท่องเที่ยวตามประเพณีนิยม (Conventional Tourism) แบบเดิมๆ ที่เคยปฏิบัติกันมา ดังนั้นแนวคิดในการนำเสนอการท่องเที่ยวอันเป็นทางเลือกใหม่นี้ จึงมีชื่อเรียกอย่างหลากหลาย เช่น Green Tourism, Bio Tourism, Sustainable Tourism, Conservation Tourism, Responsible Tourism (สินธุ์ ลิรุบล, 2546)

3.1 การท่องเที่ยว : ทางเลือกใหม่สู่การเรียนรู้

การท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นประเด็นที่รุ่งเรืองให้การล่องเริมและสนับสนุนมาโดยตลอด ซึ่งถือเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญที่นำรายได้มาสู่ประเทศไทยและช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพให้กับระบบเศรษฐกิจในภาพรวม ในขณะเดียวกัน “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร” ถือเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในรูปแบบใหม่ทั้งของประเทศไทยและนานาประเทศ ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการล้มผัลกับธรรมชาติ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกรักและตระหนักรถึงความสำคัญของธรรมชาติ ทำให้การท่องเที่ยวรูปแบบนี้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรล้วนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมก็ต้องอยู่ได้โดยไม่ถูกทำลาย อีกทั้งฝ่ายต่างๆ ยังเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะช่วยรักษาแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรม ประกอบกับประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีความหลากหลายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีภูมิปัญญาทางการเกษตร มีชื่อเสียงทางด้านผลไม้ ข้าว การประมงและกิจกรรมปศุสัตว์ที่ก้าวหน้ามาแต่โบราณ ความหลากหลายดังกล่าวจึงเป็นสิ่งดึงดูดใจและน่าสนใจมาก ประทับใจมาสู่นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตร นอกจากนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมกับเกษตรกร ลัมพังกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ วิถีชีวิตริการเกษตรที่ผลผลาน ตลอดจนการเรียนรู้แล้ว ยังเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านกระบวนการประกอบล้มมาชีพอย่างใกล้ชิด และยังช่วยกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการอนุรักษ์และการพัฒนาการเกษตรในลักษณะที่ยั่งยืน ด้วยการจัดการให้มีการท่องเที่ยว โดยนำนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรทั้งสวนผลไม้ แปลงผักหรือแหล่งเพาะปลูกอื่นๆ ซึ่งนอกจากจะเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและสร้างรายได้แก่เกษตรกรแล้วยังสามารถกระจายรายได้สู่ชุมชนได้อีกด้วย อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมแข็งของชุมชน ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและกันระหว่างนักท่องเที่ยว (ผู้มาเยือน) กับเกษตรกร (เจ้าบ้าน/คนท้องถิ่น) ได้เป็นอย่างดี อีกประเด็นที่สำคัญ คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยส่งเสริมและขยายแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มีมากยิ่งขึ้น ช่วยให้คนไทยได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และทันมาเที่ยวในประเทศกันมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังถือได้ว่าเป็นการสร้างทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยวและสอดคล้องกับกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ให้ความสนใจและนิยมการเดินทางตามแหล่งธรรมชาติกันมากขึ้นด้วย ดังจะเห็นได้จากจำนวนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และหน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้น ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่พร้อมให้บริการในประเทศไทยมีทั้งลิ้น 130 แห่ง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) กระจายตามภาคต่างๆ ดังนี้

ภาคกลาง	12	แห่ง
ภาคตะวันตก	13	แห่ง
ภาคตะวันออก	19	แห่ง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	30	แห่ง
ภาคใต้	21	แห่ง
ภาคเหนือ	35	แห่ง

ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางอ้อมด้วยเช่นกัน กล่าวคือ เกษตรกรหรือคนในชุมชนจะเกิดความรักและภาคภูมิใจในวัฒนธรรม วิถีชีวิตและอาชีพของตนเอง อันส่งผลต่อการลีบอดและอนุรักษ์อาชีพเกษตรกรรมในระยะยาว เนื่องจาก การส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรย่อมนำมามากถึงความเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการ หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในพื้นที่มากขึ้น ผลที่ตามมา คือ การพัฒนาอาชีพ ผลผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรย่อมจะก่อตัวเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปในลักษณะการบูรณาการองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3.2 เกษตรกรรม : ท่ามกลางภาระการเปลี่ยนแปลง

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เน้นด้านเกษตรกรรมเป็นสำคัญ และมีผลิตผลทางการเกษตรซึ่งเป็นสินค้าหลักที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดของไทย โดยในปี พ.ศ. 2550 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในจังหวัดประมาณร้อยละ 32.75 (สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2551) อย่างไรก็ตาม แม้การเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานียังไม่ประสบปัญหามากนัก แต่ก็มีแนวโน้มการแข่งขันระหว่างเกษตรกรด้วยกันในอัตราที่สูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรเพื่อขายให้ได้ในปริมาณมากและเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด ปัญหาที่ตามมาก็คือ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยปราศจากการควบคุมและเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ ในขณะเดียวกันประเทศไทยได้ลดการพึ่งพาผลผลิตด้านการเกษตรลง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

และทันมาให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น จึงเกิดภาวะลินค้าเกษตรลั่นตลาดและราคาต่ำอย่างไม่เคยปรากฏในประวัติการณ์ ซึ่งยอมล่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ผลจากให้ความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้า ทำให้เกษตรกรที่ใช้ระบบอินทรีย์ในการผลิตในอดีต ทันมาใช้สารเคมีในการเสริมสร้างผลผลิตมากขึ้น แม้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะมีราคาสูงแต่ก็มีแนวโน้มการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรเป็นที่นิยมของเกษตรกรอย่างกว้างขวาง ซึ่งนอกจากจะล่งผลกระทบต่อการเพิ่มต้นทุนทางการผลิตให้กับเกษตรกรแล้ว ยังล่งผลกระทบโดยตรงต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และนับเป็นการส่วนทางต่ออนโยบายของรัฐบาลในเรื่อง “อาหารปลอดภัย” จากผลกระทบดังกล่าวจึงเป็นจุดเปลี่ยนให้การท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทในการกู้วิกฤติทางด้านการเกษตรของสุราษฎร์ธานี โดยมุ่งประเด็น “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร” เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ให้แก่เกษตรกรและนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถยกระดับฐานการผลิตของภาคเกษตรกรรมของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้

ตอน 4

เครือข่ายองค์ความรู้... เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การศึกษาในกลุ่มเครือข่ายองค์ความรู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประกอบไปด้วย 3 โครงการ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยอาศัยการรวบรวมองค์ความรู้ทางการเกษตรท้องถิ่นและทัศนคติของชาวเกษตรกรที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวมผ่านชาวเกษตรกรในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เขต 2 และเขต 3 ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ชาวเกษตรกร ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักและเห็นคุณค่าในอาชีพของผู้ประกอบ เน้นการเชื่อมโยงความรู้การเกษตรกับการท่องเที่ยว และก่อให้เกิดเครือข่ายชาวเกษตรกรทั้งจังหวัด

อีกหนึ่งโครงการเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายเกษตรอาเภอและเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น และทัศนคติของเกษตรอาเภอและเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งผลการศึกษาทั้ง 4 โครงการ ทำให้ได้หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในแต่ละพื้นที่ และหลักสูตรอบรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับเกษตรอาเภอและเกษตรกร ซึ่งได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.1 เครือข่ายชาวเกษตรกรกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี กาญจนดิษฐ์ ดอนสัก เกาะสมุย และเกาะพะงัน ซึ่งอยู่ในภูมิภาคและคละ (2551) ได้รวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 จำนวน 5 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 80 โรงเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (ช่วงชั้นที่ 3) ในปีการศึกษา 2550

4.1.1 องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น

ด้านพืชสวน จากการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น พบว่า ยุวเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยางพาราร้อยละ 65.06 รองลงมา คือ ปาล์มน้ำมันร้อยละ 18.26 กาแฟร้อยละ 2.36 และอื่นๆ ร้อยละ 14.10 ตามลำดับ ในภาพรวมยุวเกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณา เป็นรายการพบว่ายุวเกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในระดับมากเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยว ผลผลิต การคัดเลือกพันธุ์พืช วิธีการปลูก สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกพืช การเตรียมพื้นที่ปลูกและการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิต โดยยุวเกษตรกรมีความรู้ความ เข้าใจในระดับปานกลางในด้านความล้มพันธุ์กับอาชีพอื่นและการแปรรูปผลผลิต และ มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำในด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ด้านสวนผลไม้ ยุวเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเบาะร้อยละ 30.79 รองลงมาเป็นผลไม้ประเภทอื่นร้อยละ 28.13 ลองกองร้อยละ 19.39 มังคุดร้อยละ 16.34 สลžeและลางสาดร้อยละ 2.28 และส้มโอกรุ่นร้อยละ 0.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ยุวเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับมากเกี่ยวกับการบำรุงรักษา วิธีการปลูก การคัดเลือกพันธุ์พืช การเก็บเกี่ยวผลผลิตและสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับ การปลูกพืช มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางในด้านวิธีการขยายพันธุ์ การจัดการด้านการตลาดและการแปรรูปผลผลิต ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมยุวเกษตรกร มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้เกิดเรียนรู้เพิ่มเติมทั้งประเภทพืชสวนและสวน ผลไม้เกี่ยวกับการทำการเกษตรที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ด้านปศุสัตว์ ยุวเกษตรกรมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรท้องถิ่นส่วนใหญ่ เกี่ยวกับการเลี้ยงเป็ดและการเลี้ยงสุกร โดยคิดเป็นร้อยละ 41.92 และ 35.00 ตาม ลำดับ นอกจากนั้นเป็นการเลี้ยงโคและอื่นๆ ซึ่งเมื่อมองในภาพรวม พบว่า ยุวเกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาตามรายการจะพบว่า ยุวเกษตรกรมี ความรู้และเข้าใจในระดับมากต่อวิธีการเลี้ยง การดูแลรักษาโรค การคัดเลือกพันธุ์ สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงและการเตรียมพันธุ์ ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ราชภัฏราชธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเก็บเกี่ยวผลผลิต การจัดการด้านการตลาดและความสัมพันธ์กับอาชีพอื่นนั้นจะอยู่ในระดับปานกลางและความรู้ความเข้าใจด้านการปรับเปลี่ยนผลผลิตในระดับต่ำ

ด้านการประมง ยุวเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาคิดเป็นร้อยละ 75.82 รองลงมา คือ การเลี้ยงกุ้งร้อยละ 9.89 การเลี้ยงปลูร้อยละ 5.49 การเลี้ยงหอยร้อยละ 6.04 และอื่นๆ ร้อยละ 2.74 โดยมีความรู้ความเข้าใจในด้านการดูแล/บำรุงรักษา วิธีการเลี้ยง สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเลี้ยง การคัดเลือกพันธุ์และการเตรียมพื้นที่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ การป้องกันโรคและคัดรูของสัตว์ การจัดการการตลาด การขยายพันธุ์และความสัมพันธ์กับอาชีพอื่น ส่วนด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้นมีความรู้และความเข้าใจในระดับต่ำ

นอกจากนี้ยังพบว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มแปรรูปและผลิตภัณฑ์อื่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 39.14 รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์ขนมไทย ร้อยละ 14.04 ส่วนการแปรรูปลัตต์น้ำคิดเป็นร้อยละ 12.76 และกลุ่มแปรรูปพืชผักร้อยละ 9.78 ส่วนที่น้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มสมุนไพรซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.06 และผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปเป็นร้อยละ 0.63

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์ความรู้เกษตรท่องถิ่นในมุมมองของนักเรียน หรือยุวเกษตรกรนั้นสามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1) องค์ความรู้เกษตรท่องถิ่นในมุมมองของนักเรียนหรือยุวเกษตรกร ในด้านเกษตรกรรม

การปลูกยางพารา

วิธีการขยายพันธุ์ ใช้การขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดและการติดต่อสำหรับการเพาะเมล็ดนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จะเก็บเมล็ดสุกจากสวนยางพาราและเป็นพันธุ์ยางพาราพื้นเมือง เพราะมีความทนทาน แข็งแรง นำเมล็ดไปเพาะในแปลงเพาะเพื่อใช้เป็นต้นตอ ขยายพันธุ์โดยการติดต่อ เลือกตากยางพาราพันธุ์ดี นำมาติดตากับต้นตอที่เพาะด้วยเมล็ด ตากยางพาราที่เลือกมาติดต่อจะลังเกตจากกิ่งที่ไม่แก่หรืออ่อนเกินไป ในการติดตากวางบ้านจะใช้วิธีการตามที่เกษตรจังหวัดหรืออำเภอแนะนำ

ตินที่่เหมาะสมกับการปลูกยางพารา ยางพาราจะเจริญเติบโตได้ดีใน
ตินร่วนแต่พื้นที่การปลูกยางจะมีลักษณะดินไม่เหมือนกัน บางพื้นที่เป็นดินเหนียว บาง
พื้นที่เป็นดินทราย หากพื้นที่ใดเป็นดินเหนียวเกษตรกรจะใช้วิธีการปรับปรุงดิน โดยใช้ปุ๋ย
หมักหรือมูลสัตว์หรือปลูกพืชตระกูลถัวแล้วไถกลบเพื่อบำรุงดิน อนึ่งการเตรียมดิน
ในการนีดินแน่นจะใช้การไถพรวนโดยใช้รถไถจาน 7 พลิกหน้าดินไม่ให้หน้าดินลึกเกิน
ไป การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา โดยขุดหลุมเป็นแควขนาด $50 \times 50 \times 50$ เซนติเมตร
โดยกันหลุมด้วยปุ๋ย NPK 030 ประมาณครึ่งกระป่องนมขันหวานเพื่อบำรุงรากและ
ร่างราก ระยะห่างของการปลูก ในกรณีที่ใช้ยางพาราพันธุ์พุ่มสูง ระยะห่างระหว่าง
แควประมาณ 7 เมตร ระยะห่างระหว่างต้นในแต่ละแควประมาณ 3 เมตร ในกรณี
ยางพาราพันธุ์พุ่มต่ำ ระยะห่างระหว่างแควประมาณ 8 เมตร ระยะห่างระหว่างต้น
ประมาณ 3.50 เมตร โดยหันแนวปลูกไปตามทิศทางลมและแสงแดด ถ้าลงกับแสงแดด
มาคนละทางให้ใช้แสงแดดเป็นหลัก

วิธีการดูแล/บำรุงรักษา การใส่ปุ๋ยบำรุงและการกำจัดโรคและศัตรู
ยางพารา โรคยางพารามักจะเป็นโรครากขาว โรคเล่นด่า โรคเปลือกเน่า โรคเปลือกแห้ง
และโรคใบร่วง ส่วนศัตรูยางพาราจะเป็นประเภทหนอน การกำจัดศัตรูยางพารา
ส่วนใหญ่การเตรียมพื้นที่ก่อนปลูกจะเพาทำลายตอไม้เพื่อกำจัดเหลล่งเพา
เชื้อรากขาว ส่วนโรคเล่นด่ามักจะเกิดในแปลงยางที่กำลังกรีด จะใช้วิธีป้องกันและ
กำจัดโดยใช้ดินผสมกับจุลินทรีย์ทางน้ำยาง แต่เกษตรกรบางรายจะใช้ยาเคมี การกำจัด
วัชพืช ใช้วิธีการตัดและการถาง ส่วนการไถพรวนดินจะกระทำในช่วงยางพาราอายุ
1-3 ปี ถ้าเกินกว่านี้ไม่ควรไถพรวน เพราะจะทำให้รากยางพาราขาด การใส่ปุ๋ย
หลังจากกำจัดวัชพืชควรใส่ปุ๋ยเป็นระยะๆ ปีละ 3 ครั้ง ระยะแรกเป็นระยะก่อนกรีด
ช่วงอายุยางพารา 1-6 ปี ใช้ปุ๋ยสูตร NPK โดยเลือกปุ๋ยที่มีค่า N สูง และ K ต่ำ
การใส่ปุ๋ยช่วงที่ 2 ใส่เมื่อยางพารากรีดได้แล้ว อายุยางพาราตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป ใช้ปุ๋ย
สูตร NPK ใช้ปุ๋ย N ต่ำ และ K สูง ทุกครั้งที่ใส่ปุ๋ยควรใส่หินภูเขาไฟทับด้วยดินหรือ
ในทางการค้าเรียกว่าซูเปอร์เทอร์โบ อัตราส่วน 1 : 2 หมายถึง หินภูเขาไฟ
1 กระสอบต่อบาปุ๋ย NPK 2 กระสอบ เพราะหินภูเขาไฟเป็นตัวทำให้ปุ๋ยละลายช้าและ
ป้องกันการระเหยของปุ๋ย การใส่ปุ๋ยควรกลับด้วยปุ๋ยหมักซึ่งสภาพกับปุ๋ยเคมี เช่น

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ครั้งที่ 1 ใส่ปุ๋ยหมัก ครั้งที่ 2 ใส่ปุ๋ยเคมี หรืออาจใส่ปุ๋ยหมักลับกับปุ๋ยเคมีก็ได้เพื่อต้นยางพาราจะได้รับสารอาหารพร้อมกันทั้งปุ๋ยเคมีและปุ๋ยหมักชีวภาพ

การเก็บผลผลิต เมื่อยางพาราโตขึ้นมาแล้วรอบวงไม่น้อยกว่า 50 เซ็นติเมตร ก็สามารถเก็บได้ โดยการกรีดยางพาราจะแบ่งเนื้อที่ตามเล็บรอบวงของลำต้น ออกเป็น 3 ล่วน แล้วกรีดล่วนที่ 1 โดยให้ความลุ่งในการกรีดสูงกว่าพื้นดินประมาณ 150 เซ็นติเมตร กรีดจากบนลงล่าง ทั้งนี้ต้องระวังอย่าให้ลูกเนื้อไม้ ระยะห่างในการกรีด โดยกรีด 3 คืน เว้น 1 คืนในกรณีที่ฝนไม่ตก ถ้าฝนตกจะงดการกรีดยางพารามิเช่นนั้นจะทำให้น้ำยางไหลประปนกับน้ำฝนและจะทำให้หน้ายางเลียทั้งทำให้หน้ายางมีเชื้อรา เมื่อกฎีดส่วนที่ 1 ไปจนหมดระยะ 150 เซ็นติเมตรก็กรีดในส่วนที่ 2 และ 3 ต่อไป จะใช้เวลาประมาณ 3 ปี ก็จะครบ 1 ส่วน และใช้เวลา 9 ปี จะครบ 1 รอบ (3 ส่วน) สำหรับน้ำยางที่กรีดได้จะมีความแตกต่างไปตามสภาพดินฟ้าอากาศ หากช่วงใดมีฝนตกน้อยหรือหน้าแล้งน้ำยางจะมีความเข้มข้นและมีน้ำหนักดี ถ้าในฤดูฝนน้ำยางจะไม่เข้มข้น ผลผลิตจากน้ำยางจะขยายน้ำยางลดหรือนำมาทำเป็นแผ่นแล้วจึงนำไปขายต่อไป

2) องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นในมุมมองของนักเรียนหรือชุมชนเกษตรกร ในด้านปศุสัตว์

การเลี้ยงสุกรชน

การคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์สุกรที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ พันธุ์ลาร์จไวท์และพันธุ์ดูร์อค โดยนำลูกสุกรที่หย่านมแล้วอายุประมาณ 45-60 วัน และได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคหิวาร์ด โรคป่ากและเท้าเปื่อยมาแล้ว เมื่อลูกสุกรมีอายุ 2 เดือนครึ่ง ควรให้ยาถ่ายพยาธิและให้ช้าหลังจากให้ครั้งแรก 21 วัน

การดูแลรักษา การให้อาหารลูกสุกรอายุ 45-60 วัน มีน้ำหนักประมาณ 12-20 กิโลกรัม ให้อาหารโปรตีนร้อยละ 20 ช่วงบ้านเรียกว่าอาหารนมหรืออาหารเบอร์ 1 เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปในปริมาณ 5 กิโลกรัม ต่อ 1 ตัว จนสุกรมีน้ำหนัก 20-35 กิโลกรัม จึงให้อาหารตามขนาดของสุกรโดยให้อาหารโปรตีนร้อยละ 18 ให้สุกร

กินวันละ 1-2 กิโลกรัมต่อ 1 ตัว ชาวบ้านเรียกว่าอาหารเบอร์ 2 เมื่อน้ำหนักสุกรได้ 35-60 กิโลกรัม ให้อาหารโปรดีนร้อยละ 16 หรืออาหารเบอร์ 3 สุกรจะกินอาหารวันละ 2-2.5 กิโลกรัมต่อ 1 ตัว จนน้ำหนักสุกร 60 กิโลกรัมขึ้นไปให้ใช้อาหารโปรดีนร้อยละ 16 หรืออาหารเบอร์ 3 ให้วันละ 2.5-3.5 กิโลกรัม จนสุกรโตเต็มที่ อายุ 3-4 เดือน จะมีน้ำหนักประมาณ 80-90 กิโลกรัมก็ขายได้ อนึ่งการให้น้ำแก่สุกรมีความสำคัญที่จะต้องดูแลให้น้ำสะอาดแก่สุกรตลอดเวลา ปกติสุกรจะกินน้ำประมาณ 5-20 ลิตรต่อวัน ตามขนาดของสุกร

การป้องกันโรค ลูกสุกรได้รับวัคซีนป้องกันโรคตั้งแต่ระยะแรกเกิด ลูกสุกรหย่านมเมื่อมีอายุ 28 วัน มีน้ำหนักตัวประมาณ 6 กิโลกรัม ควรย้ายแม่สุกรออกไปก่อน ให้ลูกสุกรอยู่ในคอกเดิมประมาณ 3-5 วัน แล้วจึงย้ายไปเลี้ยงในคอกอนุบาล เพื่อป้องกันลูกสุกรเครียดและควรใช้วิตามินหรือยาปฏิชีวนะละลายน้ำให้ลูกสุกรกินหลังจากหย่านมประมาณ 3-5 วัน เมื่อลูกสุกรอายุ 6 ลัปดาห์ ให้วัคซีนป้องกันโรคอีวาร์ต์ เมื่อลูกสุกรอายุ 7 ลัปดาห์ ให้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคป่าและเทาเปื้อยผู้เลี้ยงต้องลังเกตอาหารของลูกสุกร ถ้าไม่มีอาการผิดปกติก็ไม่ต้องฉีดวัคซีนเพิ่ม แต่หากมีอาการท้องเลือดหรือเป็นหวัดก็ใช้ยาฉีดป้องกันตามลักษณะของโรค ถ้ามีอาการท้องเลือดรุนแรงชาวบ้านให้ลูกสุกรกินกล้วยน้ำวัวดิบ ถ้าอาการหายก็ไม่ต้องใช้ยาส่วนการถ่ายพยาธิ ควรถ่ายพยาธิให้ลูกสุกรอายุ 2 เดือนครึ่ง และให้ช้ำหลังจากให้ครั้งแรก 21 วัน

การทำความสะอาดคอก ควรทำความสะอาดคอกโดยการใช้น้ำฉีดล้างวันละ 1-2 ครั้ง มิฉะนั้นจะทำให้มีมูลหมักหมมล้างออกยาก ในการนี้ที่มีมูลหมักหมมล้างยากให้ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคทำความสะอาด แต่ข้อเสียของการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ คือหากนำมูลสุกรมาทำเป็นปุ๋ยจะมีผลกระทบต่อพืช จึงควรดูแลทำความสะอาดคอกบ่อยๆ วันละ 1-2 วัน

3) องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นในมุมมองของนักเรียนหรือผู้เกษตรกรในด้านการประมง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การเลี้ยงปลากระพง

การเลี้ยงปลากระพงในราชบั�พ คือ การเลี้ยงปลากระพง ฝังหัว โดยอาศัยน้ำชื้น-ลงตามธรรมชาติ โดยเลือกทำเลให้อยู่ใกล้จากชุมชน เพราะไม่มีปัญหาน้ำแล沂 การเตรียมบ่อเลี้ยงใช้ตัวข่ายขนาดของป่า 1-1.5 นิ้ว กันน้ำบ่อเลี้ยงขนาดของบ่อ 3 x 3 เมตร ลูกปลาที่จะนำมาเลี้ยงควรมีขนาดลำตัวยาว 5-7 นิ้ว เพราะขนาดปลาไม่เล็กเกินไป จะทำให้อัตราการรอดสูง โดยนำลูกปลามาอนุบาลในบ่อตัวข่ายขนาด 1 นิ้ว ประมาณ 1-2 เดือน ต่อมาจะต้องคัดแยกปลาลงบ่อเลี้ยงตามขนาดของปลา ปลาขนาดใหญ่ให้ใช้ตัวข่ายใหญ่ขึ้นซึ่งมีขนาดไม่เกิน 1.5 นิ้ว

การคัดเลือกพันธุ์ปลา นอกจากเลือกปลาที่นำมาเลี้ยงให้ได้ขนาดความต้องการ คือ ลำตัวยาว 5-7 นิ้ว แล้วจะต้องลังเกตความสมบูรณ์แข็งแรงของปลาโดยดูจากลีปล่า ปลาที่สมบูรณ์แข็งแรงจะมีลีสต์ใส มีสีขาวอมชมพู ดูการว่ายน้ำ การทรงตัว ปราดเปรียว ครีบได้ท้องจะกางออก หางไม่ตกร เพราะปลาที่สมบูรณ์จะโตเร็วและมีความต้านทานโรคสูง ปลาที่สมบูรณ์แข็งแรงนิยมเรียกว่า “หัวปลา” ผู้เลี้ยงจะต้องคัดเลือกพันธุ์ที่เป็น “หัวปลา” ขนาดเดียวกันหรือมีขนาดใกล้เคียงกันให้มากที่สุดหรืออาจเป็นปลาครอกเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามปลาครอกเดียวกันขนาดของปลายก่อนไม่เท่ากันทุกตัว ปลาที่มีขนาดเล็กไม่สมบูรณ์หรือเรียกว่า “หางปลา” เมื่อนำไปเลี้ยงจะทำให้โตช้า แคระเกร็น

วิธีการเลี้ยง ใช้อาหารเป็นปลาสด นำมาลับหรือบดให้ขนาดของอาหารสัมพันธ์กับขนาดของปลา สำหรับปลาเล็กนั้นขนาดอาหารที่ลับหรือบดเป็นชิ้นเล็กๆ และเมื่อปลาเมื่อขนาดใหญ่โตขึ้น อาหารก็มีขนาดใหญ่ขึ้นไปตามขนาดของปลา การให้อาหารปลาเล็กในบ่ออนุบาลคราวให้วันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ประมาณอาหารร้อยละ 5-10 ของน้ำหนักตัวปลา ใช้การลังเกตในเวลาให้อาหาร โดยห่วนอาหารไปเรื่อยๆ จนกว่าปลาจะหยุดกิน จึงจะหยุดการให้อาหารในแต่ละครั้ง ระยะเวลาในการเลี้ยงประมาณ 8 เดือนก็จะจับขายได้

การป้องกันโรค ไม่ควรปล่อยให้ปลาเป็นโรค หากปลาเป็นโรคให้ใช้ยาปฏิชีวนะ แต่ควรเน้นที่การป้องกันมากกว่าการรักษาด้วยการทำความสะอาดตัวช่วยรอบบ่ออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้จะต้องหมั่นลังเกตดูครัวบตากองดิน ตะไคร่น้ำ

ที่เกิดตามความต้องการ ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง ทำให้ต้องนำต้นไม้ต่างๆ ที่ไม่ใช่พืชท้องถิ่นมาปลูกแทน ทำให้ระบบนิเวศน์เสียหาย ต้นไม้ต่างๆ ไม่สามารถรับน้ำฝนและน้ำท่วมได้ดี ทำให้เสื่อม化 และเสื่อม化 ทำให้ต้นไม้ต่างๆ ไม่สามารถรับน้ำฝนและน้ำท่วมได้ดี ทำให้เสื่อม化 และเสื่อม化

ข้อควรระวัง

- การคัดแยกปลา ควรทำอย่างเบามือไม่ให้ปลาบาดเจ็บหรือบาดเจ็บน้อยที่สุด ถ้าปลาไม่บอบช้ำเลยจะดีมาก เช่น ไม่ให้เกล็ดถลอก แก้มฉีกขาด เป็นต้น เพราะจะทำให้ปลาติดเชื้อได้

- การคัดเลือกปลา ผู้เลี้ยงควรให้ความสำคัญในการคัดเลือกขนาดของปลา โดยให้ปลาขนาดเดียวกัน เลี้ยงไว้ในบ่อเดียวกัน ไม่เช่นนั้นจะทำให้ปลาใหญ่กินปลาเล็ก จึงต้องหมั่นเลือกปลาในระยะเริ่มแรกในบ่ออนุบาล โดยคัดเลือกเดือนละ 1 ครั้ง ต่อไป 2-3 เดือนต่อครั้ง

นอกจากนี้ การเกษตรที่ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสุราษฎร์ธานี ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 ประกอบด้วย สวนผลไม้ ร้อยปี ศูนย์ส่งเสริมพืชสวน การปลูกพืชสมผลาน โรงเรียนฝึก吏 ฟาร์มหอยนางรม ป่าชายเลนและอ่างเก็บน้ำต่างๆ เป็นต้น โดยยุวเกษตรกรเห็นว่าควรส่งเสริม สวนผลไม้ แปลงพืชเศรษฐกิจ เช่น สวนมะพร้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ฟาร์มสัตว์ การทำการเกษตรแบบผสมผสาน แปลงไม้ดอกไม้ประดับ การทำการประมงในแหล่งน้ำ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง วิทยาลัยฝึก吏 และงานเทคโนโลยี ท้องถิ่นที่เกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ งานวันไม้ผลต่างๆ งานวันของดี วันกุ้งกุ้ลาดำ งานประเพณีเดือน 11 และงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีอาหาร เป็นต้น ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.1.2 การประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทัศนคติของยุวเกษตรกร

ยุวเกษตรกรมีทัศนคติเชิงบวกทุกด้านต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งด้านการเรียนรู้ การนำเกษตรท่องเที่ยวนำมาประยุกต์สู่การท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีเกียรติ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มีรายได้ดี มั่นคง ผู้ประกอบอาชีพนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่เรียนเก่งและสามารถหาความรู้ได้มากนัก โดยอาศัยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ตลอดจนการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ลิ้งพิมพ์และอินเตอร์เน็ต อีกทั้งภาคเกษตรกรรมในท้องถิ่นสามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ผลงานให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและอาชีพของตนเอง ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถต้านทานการผลิต คิดค้นวิธีการนำทรัพยากรส่วนเกินที่เหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่รักษเพื่อจำหน่ายนักท่องเที่ยว จึงทำให้ชุมชนเกษตรกรอย่างมีอาชีพเกษตรกรรม

4.1.3 หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบบูรณาการอาชีพเกษตรกรรม ไเร นา สวนผัก ซึ่งได้มีการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และนำมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบ กิจกรรมให้มีการปฏิบัติจริงจำนวน 12 ชั่วโมง จัดเป็นฐานการเรียนรู้ 5 ฐาน ได้แก่ การทำนาหว่าน/นาดำเนินการ เลี้ยงปลาน้ำ ปลูกพืช ปลูกไม้ยืนต้นและการเลี้ยงหมูหลุม ดังนี้

ฐานที่ 1 การทำนาหว่าน/นาดำเนินการ

การเตรียมพื้นที่สำหรับปลูก การปลูกพืชคลุมดิน โดยใช้พืชสกุลถั่วหรือต้นโนนเพาะรากของพืชมีธาตุในโตรเจน ซึ่งเป็นธาตุอาหารของพืช แต่พืชตระกูลถั่วที่ไม่ควรนำมาปลูกในแปลงนา ได้แก่ ถั่วฝักพร้า เพาะย่อยสลายช้า เมื่อถั่วออกดอกให้落กลบ ขั้นน้ำแข็งไว้ 1 สัปดาห์ เพื่อให้ต้นพืชย่อยสลายแล้วไประเพรและคราดเพื่อเอาเศษขยะออกจากแปลงนา

การดูแลบำรุงรักษา

- การใส่ปุ๋ยครั้งแรกใช้ปุ๋ยยูเรีย 10 กิโลกรัม/ไร่ หลังปักดำ/หวานแล้ว 25-30

วัน

- การใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เมื่อข้าวตั้งท้องใช้ปุ๋ยยูเรีย ปริมาณเหมือนครั้งแรก คือ 10 กิโลกรัม/ไร่

- การใส่ปุ๋ยครั้งที่ 3 เมื่อข้าวเริ่มออกรงประมาณร้อยละ 80 ใช้ปุ๋ยยูเรีย 10 กิโลกรัม/ไร่ ถ้าใส่ปุ๋ยมากเกินไปในข้าวน้ำปีทำให้ข้าวเจริญเติบโตเกินขนาด รวงข้าวมีน้ำหนักมากเรียกว่า “ข้าวโพกพาด” ต้นข้าวรับน้ำหนักไม่ไหว ทำให้ต้นข้าวล้ม แต่เฉพาะข้าวน้ำดำ/นาปีเท่านั้น ส่วนข้าวน้ำปรังจะไม่เกิดกรณีดังกล่าว

การเก็บเกี่ยวผลผลิต

หลังข้าวออกรงร้อยละ 80 และหลังใส่ปุ๋ยครั้งสุดท้ายนับต่อไปอีก ประมาณ 30 วัน จะต้องเก็บเกี่ยวซึ่งเรียกว่าข้าวอยู่ในช่วง “พลับพลึง” หมายถึง ข้าวสุกสิ้นเหลือจัดตลอดรวง ยกเว้นคอรวงมีสีเขียวอยู่บ้าง ข้อสั้นเกต พบร่วง ข้าวพันธุ์เนื้อแข็งถ้าเก็บในช่วง “พลับพลึง” จะได้ข้าวเนื้อนิ่มไม่แข็งกระด้างมาก เก็บไปและข้าวสารจะสลายเต็มเมล็ดมีข้าวหักน้อย ถ้าเก็บเกี่ยวหลังช่วง “พลับพลึง” ข้าวจะสุกจัดทำให้คุณภาพข้าวลดลง เพราะมีเมล็ดหักมาก

ฐานที่ 2 การเลี้ยงปลาในร่องสวน

นิยมเลี้ยงปลาดุกอุยและใช้อาหารเม็ดในการเลี้ยง หลังจากการเลี้ยง ประมาณ 4 เดือน ก็สามารถจับขายได้ การเลี้ยงปลาดุกต้องให้อาหารที่เพียงพอไม่ เช่นนั้นปลาดุกจะชอบใช้ดินหาได้เดือนกินเป็นอาหารทำให้หน้าดินพังทะลาย และทำให้ห้องร่องดินขืน เพื่อเป็นการป้องกันการพังทะลายของหน้าดินควรปลูกหญ้าแฟก รอบขอบร่อง หญ้าแฟกยังช่วยกรองตะกอนดินได้ดี เช่น เวลาฝนตกน้ำจะชะล้างดินลง ในห้องร่อง ทำให้ตะกอนดินติดอยู่กับรากของหญ้าแฟกแทนที่จะลงในห้องร่อง ปลาดุกอุยเป็นปลาที่ชอบอยู่ในร่ม ไม่ชอบแสงแดดจ้า จึงควรปลูกไม้ยืนต้นบริเวณ ขอบสระเพื่อความร่มรื่นและช่วยป้องแสง

เติดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ฐานที่ 3 ปลูกพืชผัก

การปลูกพืชผัก มีหลากหลายชนิด ได้แก่ ถั่วพู มะระขี้นก พริก มะเขือ ให้ระหว่างพืช ตะไคร้ การปลูกจะปลูกตลอดปีในหน้าแล้ง อาศัยน้ำจากการร่องสวน การปลูกพืชผักแต่ละชนิดมีการปลูกสลับชนิดระหว่างแพร่ โดยให้มีระยะห่างระหว่างต้นตามความเหมาะสม เพราะพืชผักบางชนิดจะมีแมลงรบกวน รวมทั้งใช้สารหมักปลดปล่อยไม่ใช้สารเคมี โดยใช้จุลินทรีย์ผสมเหล้าขาว น้ำล้มลายชู กากน้ำตาลและใบพืชจำพวกสะเดา ใบบัวอยหน่า นำมาทำผสมกันแล้วใช้ผสมน้ำฉีดพ่น ระยะเวลาในการฉีดพ่นอยู่ในช่วง 7-15 วัน/ครั้ง ทั้งนี้จะต้องสังเกตดูว่ามีแมลงรบกวนหรือเป็นโรคหรือไม่ สำหรับการดูแล บำรุงรักษาจะจะไม่ใช้ปุ๋ยเคมีแต่ใช้ปุ๋ยคอกซึ่งเป็นมูลของหมูลุ่มผสมกับชูยามพร้าว แกลง จุลินทรีย์และการกัน้ำตาล ปุ๋ยชนิดนี้จะทำให้ดินร่วนชุ่ยด้วย

ฐานที่ 4 ไม้ยืนต้น

ไม้ยืนต้นที่ปลูกมีทั้งไม้ผลและไม่ให้ร่มเงา โดยปลูกไม้ผลสลับชนิด มีกระตุนชมพู่ มะพร้าว มะม่วงไว้ในแบบเดียวกัน ส่วนไม้ที่ให้ร่มเงาจะปลูกไว้ที่คันร่องสวน ไม่ที่เลือกมาปลูกเป็นไม้เนื้อแข็งและโตเร็ว ได้แก่ ไม้มะอกกานี การปลูกให้มีระยะห่างระหว่างต้น 2 วา การปลูกกิริมิร่องสวนจะให้เกิดร่มเงา เพิ่มความร่มรื่นให้แก่ปลูกดูกที่เลี้ยงในร่องสวนด้วยเพาะปลูกไม้ชوبและเดดจ้า

ฐานที่ 5 การเลี้ยงหมูหลุม

การเตรียมพื้นที่ในการเลี้ยงหมูหลุม ให้ชุดหลุมขนาดที่เหมาะสม คือ $3 \times 3.5 \times 1.20$ เมตร ต่อหมู 6 ตัว ใช้แกลงและชูยามพร้าวหรือชูยีปาล์มรองกันหลุม ไส้ยาğan เชือราและรำลະເອີດ 1 กระสอบ ลูกหมูที่นำมาปล่อยควรเป็นลูกหมูที่หย่านมแล้วไม่น้อยกว่า 45 วัน เพราะจะเลี้ยงง่ายกว่าลูกหมูที่ยังไม่หย่านมและลูกหมูที่สามารถนำลงไปเลี้ยงในหลุมต้องมีน้ำหนักประมาณ 20-25 กิโลกรัม การให้อาหารสำหรับต้องให้อย่างสม่ำเสมอวันละ 2 มื้อ คือ เช้าและเย็น ในการเลี้ยงดูให้ระวังความชื้นในครัวเรือนทั้งเรื่องยุ่ง ซึ่งหากมียุ่งควรการมุ้งรอบหลุม การเลี้ยงหมูในหลุมเลี้ยงง่าย ไม่ต้องทำความสะอาดคอกเป็นประจำ คอกหมูมีกิลินเห็นไม่มากนักและได้ปุ๋ยหมักสามารถบรรจุใส่ถุงขายได้ถุงละ 70 บาท ช่วยประหยัดรายจ่ายใน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การซื้อปุ๋ยปีละ 5,000 บาท รายได้จากการขายหมูปีละ 30,000 บาท การเลี้ยงหมูในหลุมทำให้หมูมีน้ำหนักดีและเนื้อแน่นมาก

จากการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจระดับมาก ทุกฐาน รวมทั้งมีความพึงพอใจในการศึกษาเรียนรู้ ณ แหล่งเรียนรู้ ด้านการเกษตร ไว้ นา สวนผลไม้ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยเห็นว่าการเรียนรู้ทางการเกษตรគรมมีการปฏิบัติจริง

จากการทดลองใช้หลักสูตรเกิดผลกับนักเรียน ดังนี้

1) ด้านความรู้ความเข้าใจ นักเรียนมีความรู้ในเรื่องการทำนาหว่าน/นาดามากที่สุด รองลงมา คือ การเลี้ยงหมูหลุม

2) ด้านการปฏิบัติ มีการวางแผนการทำงานกลุ่มและการแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกับเพื่อนมากที่สุด

3) ด้านความพึงพอใจ นักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้ไปศึกษาเรียนรู้ ณ แหล่งการเรียนรู้ (นอกห้องเรียน) มากที่สุด

4) ด้านการนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ นักเรียนมีความคิดว่าจะนำประสบการณ์ที่ได้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มเติมมากที่สุด

ที่มา : อุทิศ ภูมิชัย และคณะ, 2551

ภาพ 3-4 การทดลองใช้หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1

4.1.4 เครือข่ายยุวเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัด สุราษฎร์ธานี

เติดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

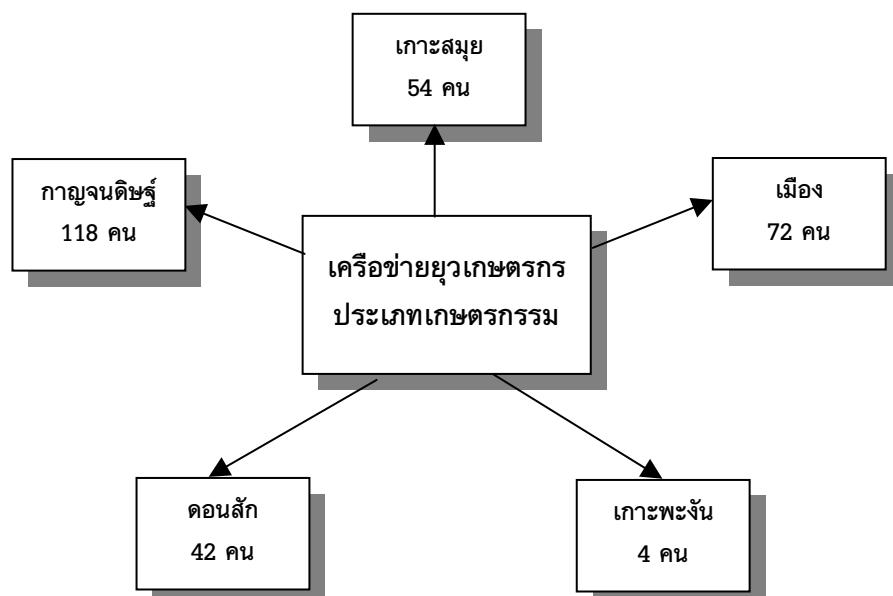
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษา พบว่า เครือข่ายยุวเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1) เครือข่ายเกิดจากการรวมกลุ่มมาชิกที่มีความสนใจอาชีพเกษตรกรรม จากรากลุ่มตัวอย่าง 370 คน ที่สนใจในประเภทเกษตรกรรม ปศุสัตว์และประมง

2) เครือข่ายที่เกิดจากการสมัครใจที่จะเรียนรู้หลักสูตรท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไว้ นา สวนผลไม้ จำนวน 30 คน จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2 อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ได้เข้าร่วมทดลองใช้หลักสูตร และนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

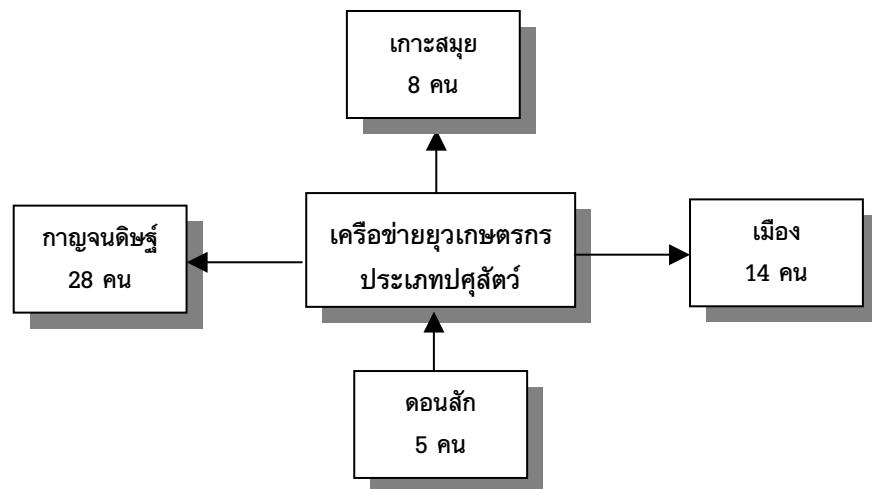
เครือข่ายลักษณะที่ 1 เป็นเครือข่ายยุวเกษตรที่รวมกลุ่มมาชิกที่มีความสนใจเรียนรู้ด้านการเกษตร 3 ประเภท คือ ประเภทเกษตรกรรม ประเภทปศุสัตว์และประเภทประมงรูปแบบเครือข่าย ดังภาพ 5-7

ที่มา : อุทิศ ภูมิชัย และคณะ, 2551.

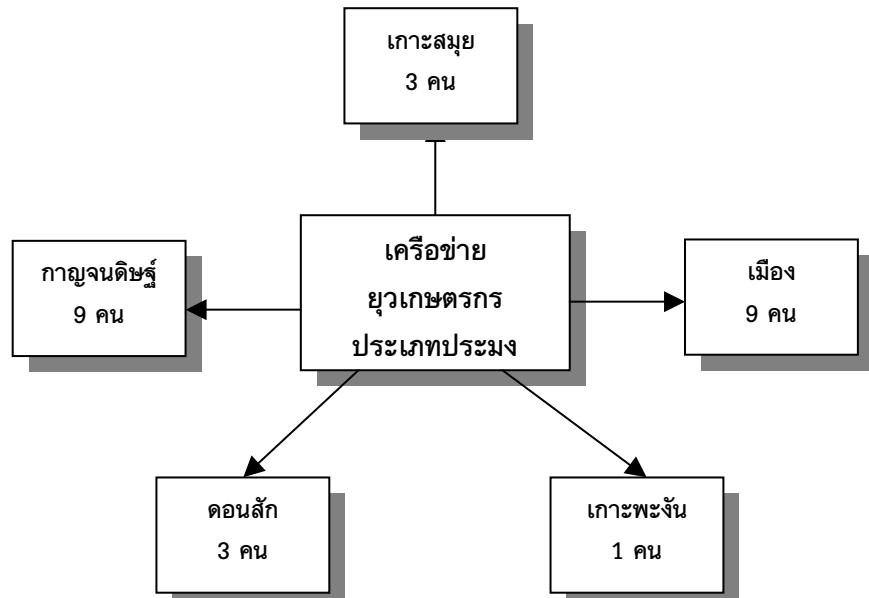
ภาพ 5 แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรลักษณะที่ 1 (ประเภทเกษตรกรรม) ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

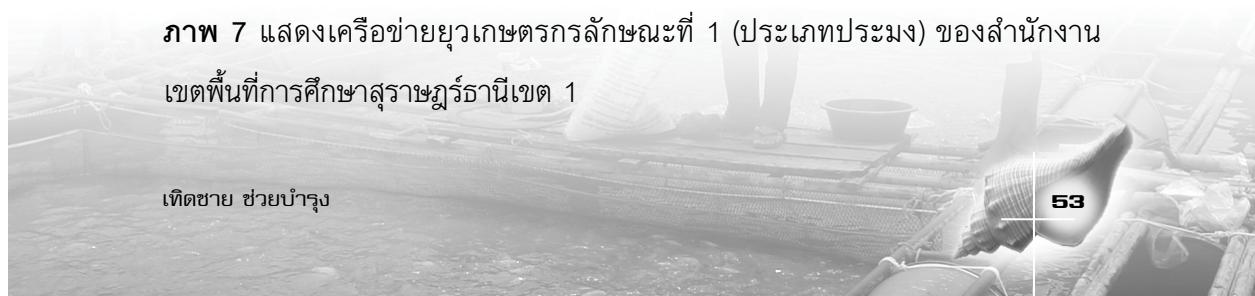
ที่มา : อุทิศ ภูมิชัย และคณะ, 2551

ภาพ 6 แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรลักษณะที่ 1 (ประเภทบคุลตัว) ของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

ที่มา : อุทิศ ภูมิชัย และคณะ, 2551

ภาพ 7 แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรลักษณะที่ 1 (ประเภทประมง) ของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

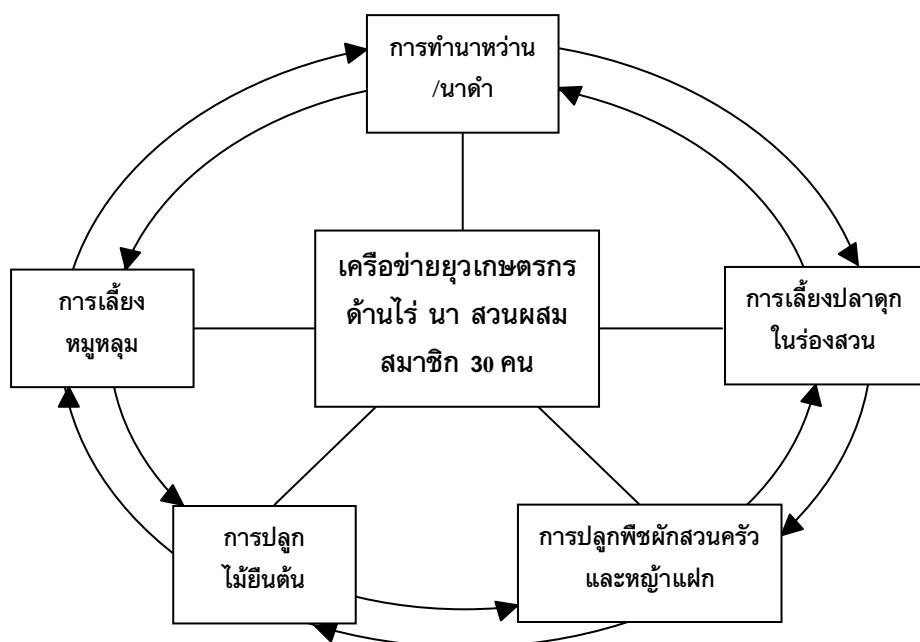

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เครือข่ายลักษณะที่ 2 เป็นเครือข่ายยุวเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเมือง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สนใจและสมัครใจเรียนรู้ในเรื่องจังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของตนเองและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มเติม รูปแบบเครือข่ายลักษณะที่ 2 ดังภาพ 8

ที่มา : อุทิศ ภูมิชัย และคณะ, 2551

ภาพ 8 แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรกลักษณะที่ 2 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1

4.2 เครือข่ายยุวเกษตรกรกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าชัน ไชยา ท่าฉาง วิภาวดี พุนพิน บ้านตาขุน ศีริรัตน์คุม และพนม ซึ่งมุ่งศึกษาองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น การวัดทัศนคติของยุวเกษตรกรต่ออาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสร้างหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการพัฒนาเครือข่ายยุวเกษตรกรโดยรวมข้อมูลจากการสำรวจองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นของเกษตรกรและวัดทัศนคติของยุวเกษตรกรที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (ช่วงชั้นที่ 3) ในปีการศึกษา 2550 ลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า

4.2.1 องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น

ด้านพืชสวน พบร่วมกับครองยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการปลูกยางพาราคิดเป็นร้อยละ 68.88 รองลงมาเป็นการปลูกปาล์มน้ำมันคิดเป็นร้อยละ 26.22 ปลูกกาแฟคิดเป็นร้อยละ 3.27 และปลูกมะนาวคิดเป็นร้อยละ 1.66 โดยพบว่า ยุวเกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในระดับมากเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรในท้องถิ่นด้านพืชสวนมากในทุกข้อทั้งเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมลงกับการปลูกพืช การเตรียมดิน การคัดเลือกพันธุ์พืช วิธีการปลูก การขยายพันธุ์ การบำรุงรักษา การจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูปผลผลิต การจัดการการตลาด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความล้มพันธุ์กับอาชีพอื่น

ด้านสวนผลไม้ ผู้ประกอบของยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนเฉพาะคิดเป็นร้อยละ 42.10 รองลงมาเป็นสวนลองกองคิดเป็นร้อยละ 21.05 สวนมังคุดคิดเป็นร้อยละ 13.95 สวนทุเรียนคิดเป็นร้อยละ 8.00 สวนล้มโขกนุ่นคิดเป็นร้อยละ 6.43

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สวนกล้วยคิดเป็นร้อยละ 3.47 สวนลั่มโโคคิดเป็นร้อยละ 2.57 สวนลับปะรดคิดเป็นร้อยละ 1.23 และสวนลาสงคิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ

โดยยุวเกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรในท้องถิ่นด้านสวนผลไม้ในระดับมากทุกข้อ ทั้งสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกพืช การเตรียมพื้นที่ การคัดเลือกพันธุ์พืช วิธีการปลูก การขยายพันธุ์ การบำรุงรักษา การจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูปผลผลิต การจัดการด้านการตลาด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความล้มพันธุ์เกี่ยวข้องกับอาชีพอื่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพ การใช้ยาฆ่าแมลง หลักเศรษฐกิจพอเพียงและความรู้ท้องถิ่น

ด้านปศุสัตว์ องค์ความรู้ท้องถิ่นด้านปศุสัตว์ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเป็ดคิดเป็นร้อยละ 33.77 รองลงมาคือ เลี้ยงหมูคิดเป็นร้อยละ 23.44 เลี้ยงวัวคิดเป็นร้อยละ 21.47 เลี้ยงไก่คิดเป็นร้อยละ 14.91 และเลี้ยงแพะคิดเป็นร้อยละ 6.41 ตามลำดับ โดยพบว่า ระดับความรู้และความเข้าใจของยุวเกษตรกรเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นด้านปศุสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยุวเกษตรกรมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นด้านปศุสัตว์เกี่ยวกับการป้องกันโรค อาหารชีวภาพและการใช้น้ำ/แหล่งน้ำอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความรู้และความเข้าใจในด้านสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเลี้ยง การเตรียมพื้นที่ การคัดเลือกพันธุ์ วิธีการเลี้ยง การขยายพันธุ์ การดูแล/บำรุงรักษา วิธีการป้องกันและจัดศัตรูของสัตว์ การจัดการการตลาดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความล้มพันธุ์กับอาชีพอื่นและการใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์อยู่ในระดับมาก

ด้านประมง ผู้ปักครองของยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงคิดเป็นร้อยละ 56.06 รองลงมาเป็นอาชีพเลี้ยงปลาคิดเป็นร้อยละ 41.63 และเลี้ยงกุ้งคิดเป็นร้อยละ 2.29 ตามลำดับ โดยพบว่า ยุวเกษตรกรมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรในท้องถิ่นด้านการประมงอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านอาหารชีวภาพ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการใช้น้ำและดูแลน้ำ ส่วนด้านสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเลี้ยง การเตรียมพื้นที่ การคัดเลือกพันธุ์ วิธีการเลี้ยง

การขยายพันธุ์ การดูแล/บำรุงรักษา วิธีการป้องกันและคัดรูของลัตัว การจัดการ การตลาด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และความล้มพันธุ์กับอาชีพอื่น

ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพทางการเกษตรในท้องถิ่นผ่านมุมมอง ของยุวเกษตรกร ได้ผลสรุป จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ 1) องค์ความรู้ด้านการปลูกพืช 2) องค์ความรู้ด้านการเลี้ยงลัตัว และ 3) องค์ความรู้ด้านการประมง ดังนี้

1) องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นในมุมมองของยุวเกษตรกรในด้านการปลูกพืช มีดังนี้

การปลูกพืชสวน คือ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน พืชผักสวนครัวและผลไม้ มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

วิธีการขยายพันธุ์ คือ เพาะเมล็ด ติดตาน ตอนกิง ดินที่เหมาะสมกับการปลูก คือ ดินร่วน ดินเหนียว ดินดํา ดินลุกรัง วิธีการดูแล/บำรุงรักษา ได้แก่ การถางหญ้า ไล่ปุ่ย รดน้ำ กำจัดวัชพืช ผลผลิตที่ได้ คือ น้ำยาง ยางพาราแห่น เคษยางพารา ผลปาล์ม มีพืชผักสวนครัวไว้รับประทานและพืชดังกล่าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักและอาชีพดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่มีปัญหา/อุปสรรคในการปลูกพืช คือ ดินเลื่อน

2) องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นในมุมมองของยุวเกษตรกรในด้านการเลี้ยงลัตัว

การเลี้ยงลัตัวในพื้นที่ดังกล่าวเป็นการเลี้ยงเปิด หมู วัว ไก่และแพะ ซึ่งมีวิธีการคัดเลือกพันธุ์ลัตัว เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์พื้นเมือง อาหารที่ใช้เลี้ยงลัตัว ดังกล่าว คือ อาหารสำเร็จรูป รำ หญวกกล้วย ข้าวเปลือก ข้าวโพด ผลผลิตที่ได้จาก การเลี้ยงลัตัวเหล่านี้ คือ เนื้อ ไข่ ประโยชน์ที่ได้จากการเลี้ยงลัตัว คือ รายได้เสริม อีกทั้งการเลี้ยงลัตัวดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงลัตัว คือ ขาดพื้นที่ในการเลี้ยง

3) องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นในมุมมองของยุวเกษตรกรในด้าน การประมง

การประมงในพื้นที่ดังกล่าวเป็นการเลี้ยงปลาและกุ้ง โดยวิธีการทำประมง น้ำจืด ประมงน้ำเค็ม ประมงน้ำกร่อย อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมง คือ awan

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรล้วนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ໂພງພາງ ເບີດ ສວິງ ໄສ ພຸລົມ ທີ່ໄດ້ຈາກການປະເມີນ ອື່ນ ອາຫານ ປະໂຍື່ນທີ່ໄດ້ຈາກ
ການປະເມີນ ອື່ນ ສ່ວັງຮາຍໄດ້ແລະການບົງໂກສ ການປະເມີນມີພຸລົມທີ່ຕ່ອງລື່ອມ ອື່ນ
ນໍ້າເລີຍ ປັບປຸງຫາອຸປະກອນໃນການປະເມີນ ອື່ນ ນໍ້າມັນຮາຄາແພັງ ຮາຍໄດ້ໄໝ່ແນ່ນອນ
ລັກພຸກມີອາການທີ່ແປປປວກ

4) ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในท้องถิ่น

1. ในชุมชนของยุวเกษตรกรมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่แล้ว คือ

- การทอผ้าใหม่ลายตั้งเดิมของชาวมุสลิมและการสานหมวกใบลานที่ตำบลพุ่มเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- อุทยานแห่งชาติเขากลก มีพื้นที่ครอบคลุมอีกหนึ่งจังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของแม่น้ำดาบี เป็นที่อยู่อาศัยของลัตว์ป่า หลากหลายพันธุ์ เช่น ช้าง กระทิ้ง วัวแಡง เลียงผา เก้ง ค่าง ชะนี ลิงลม นากและไก่ป่า รวมทั้งพรรรณไม้หายาก เช่น ดอกบัวผุด ปาล์มหลังขาว หมากพระราหู กระพ้อ ลิลิบ เฟิร์นเขากวาง เป็นต้น

- เขื่อนรัชชประภาหรือเขื่อนเชี่ยวหลาน เป็นเขื่อนคอนกรีตสูง
ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสก มีช่วงบ้านให้บริการเรือเช่าเหมาลำเพื่อ
ล่องชมเขื่อนและมีการเลี้ยงปลาในกระชัง เช่น ปลาเยี่ลสก ปลาแรด ปลาบีกและปลา
นำจีดอีนๆ

- อุทัยานแห่งชาติคลองพนม ตั้งอยู่ในอำเภอพนม ซึ่งเป็นภูเขาทิ่นปุน ปักคลุ่มไปด้วยพรรณไม้ป่าดงดิบเฉพาะถิ่น เช่น ตะเคียนชันตาแมว ต้นยวนเหลล ลัตต์ ทิพย์ แห่น ห้างเป่า เสือโคร่ง สมолосูร กระทิงและนางเงือก

- น้ำตกวิภาวดี (คลองพาย) ตั้งอยู่ในเขตอำเภอวิภาวดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถศึกษาระบบวนเวียนป่าต้นน้ำและการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าได้

- อุทัยานแห่งชาติแก่งกรุง อยู่ในเขตอำเภอวิภาวดี

- ป้าพรคันธ์ลีและคุณย์วิจัยย่าง ตั้งอยู่ในอำเภอท่าชนะ

2. การเกษตรที่ชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานอื่นๆ กำลังดำเนินการอยู่ปัจจุบันและจะดำเนินการในอนาคต

- ไฟร์คั้นกลี คำເກົອທ່ານະ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- นำตกวิภาวดี (คลองพาย) ตั้งอยู่ในเขตอำเภอวิภาวดี
- ศูนย์วิจัยยาง อำเภอท่าชนะ
- อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง เขตอำเภอวิภาวดี

3. การเกษตรที่นักเรียนเห็นว่าควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

เชิงเกษตร คือ

- การปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน
- การประมงน้ำจืด เช่น การเลี้ยงปลาในกระชัง การเลี้ยงปลัดุก
- การเลี้ยงลัตว์พื้นเมือง เช่น ไก่พันธุ์พื้นเมือง สุกรพันธุ์พื้นเมือง
- การทำไข่เค็มใช้ยา
- การทอผ้าไหมพมเรียง

4. งานหรือเทศบาลเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นของ

นักเรียน คือ

- งานของดีเมืองใชยา ซึ่งจัดงานในช่วงเดือนมิถุนายน
- มีดากาแฟ

4.2.2 การประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทัศนคติของยุวเกษตรกร

- ในภาพรวม ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลักของคนไทยนั้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.29 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่มีความนั่นคง ค่าเฉลี่ย 4.10

- ด้านการเรียนรู้ ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการการเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะการเรียนรู้ด้านการเกษตรต้องมีการปฏิบัติจริงและสอบถกจากภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.03 และ 4.02 ตามลำดับ

- ด้านการนำเกษตรท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ยุวเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการนำเกษตรท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ว่าเกษตรกรรมในท้องถิ่นสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มากท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.19

- ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.54 ในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรกร ส่วนด้านอื่นๆ ยุวเกษตรกรมีความเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดความรักและความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและอาชีพของตนเอง สามารถบูรณาการการท่องเที่ยวกับการเกษตรเข้าด้วยกันได้ ช่วยพัฒนาการเกษตรให้ยั่งยืน เป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการ หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรในพื้นที่มากขึ้น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลัมพังกับความเป็นธรรมชาติ พัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น กระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกินที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่าย ช่วยอนุรักษ์พื้นที่ วัฒนธรรมและลิ้งแวดล้อมและช่วยให้เกิดการกระตุ้นทางด้านการผลิต

สรุปได้ว่า ทัศนคติของยุวเกษตรกรต่ออาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่น มีดังนี้

- 1) เป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ
- 2) เป็นอาชีพของบรรพบุรุษ ควรค่าแก่การรักษาและสืบทอดเอาไว้
- 3) เป็นอาชีพที่สร้างรายได้ สามารถสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว
- 4) เป็นอาชีพที่ดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) เป็นอาชีพที่ไม่ทำลายลิ้งแวดล้อม

6) เป็นอาชีพที่สามารถสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักรสาบ อุปกรณ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

แสดงให้เห็นว่า ยุวเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เห็นความสำคัญการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การนำอาชีวเกษตรท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและอาชีพที่สามารถเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในด้านการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว เพราะสามารถเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในรูปแบบต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวได้

จากความคิดเห็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ยุวเกษตรกรเห็นคุณค่าและความสำคัญในการอนุรักษ์และสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในท้องถิ่นของตนและพัฒนาให้ยั่งยืนต่อไป

4.2.3 หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 เป็นหลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนในโรงเรียนลังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม จึงจำเป็นจะต้องเรียนรู้วิธีการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมให้ทันสมัย สามารถยกระดับทรัพยากรทางการเกษตรในท้องถิ่น ของตนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 จึงได้จัดทำหลักสูตรเกษตรท้องถิ่นแบบบูรณาการสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีใช้ในการสอนนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ทั้งสิ้น 9 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 22 ชั่วโมง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- สาระการเรียนรู้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. คำอธิบายรายวิชา

4. หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 9 หน่วย ได้แก่

1) เครื่องจักรพืชเพียง	จำนวน 4 ชั่วโมง
2) ไร่นาสวนผลไม้และเกษตรผสมผสาน	จำนวน 2 ชั่วโมง
3) มัคคุเทศก์	จำนวน 2 ชั่วโมง
5) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/เชิงอนุรักษ์	จำนวน 2 ชั่วโมง
6) ผลิตภัณฑ์จากกระฐุด	จำนวน 4 ชั่วโมง
7) ไข่เค็มไชยา	จำนวน 2 ชั่วโมง
8) การย้อมสีธรรมชาติผ้าทอท่ากระจາຍ	จำนวน 2 ชั่วโมง
9) เยลลี่และผักผลไม้พื้นบ้าน	จำนวน 2 ชั่วโมง

5. แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- สาระสำคัญ
- จุดประสงค์ปลายทาง
- จุดประสงค์นำทาง
- สาระการเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้
- สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

ที่มา : วิทยา ศักดา และคณะ, 2551

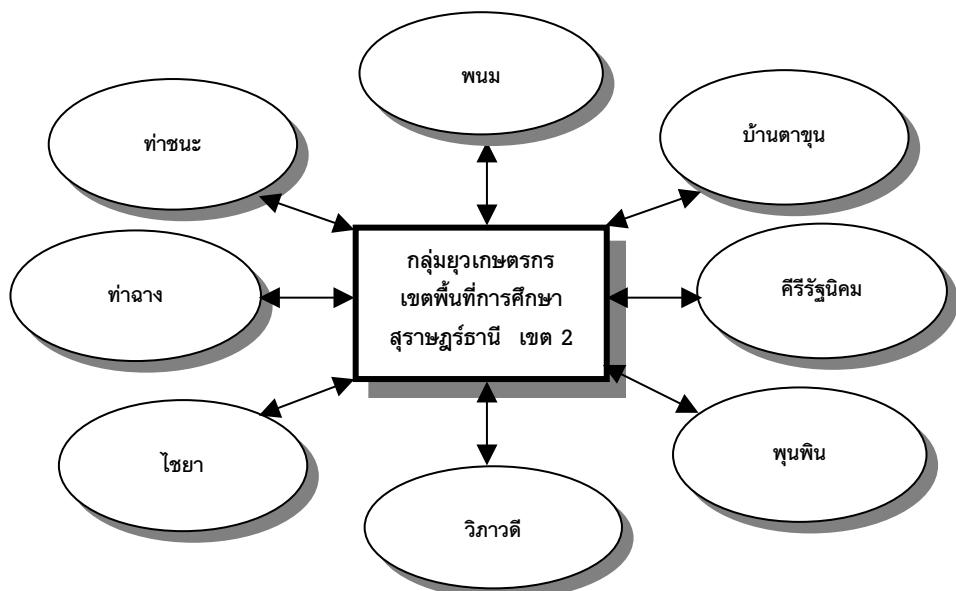
ภาพ 9-11 การร่วมกิจกรรมของนักเรียนนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี

เขต 2

4.2.4 เครือข่ายยุวเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

เครือข่ายยุวเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 ยึดหลักการสร้าง เครือข่ายแบบดาวกระจาย โดยแบ่งเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอท่าชนะ ไชยา ท่าจาง วิภาวดี พุนพิน บ้านตาขุน ศรีรัตน์นิคม และพนม แต่ละอำเภอมีกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนโดยเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนซึ่งมีการสอนในช่วงชั้นที่ 2-3 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- มัธยมศึกษาปีที่ 3) และโรงเรียนที่สอนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) การได้มาซึ่งเครือข่ายดังกล่าวจะต้องมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน ฝึกทักษะโดยเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จนกระทั่งมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อขยายผลให้แก่นักเรียนในเครือข่ายได้อย่างเข้มแข็ง ดังภาพ 12

ที่มา : วิทยา ศักดา และคณะ, 2551

ภาพ 12 แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรแบบดาวกระจายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา : วิทยา ศักดา และคณะ, 2551

ภาพ 13-15 การดำเนินงานของเครือข่ายยุวเกษตรกรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

4.3 เครือข่ายยุวเกษตรกรกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานีเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเวียงสะ บ้านนาสาร พระแสง เคียนชา บ้านนาเดิมและชัยบุรี ซึ่งจาก การศึกษาของวิจิตร วรปัทมศรี และคณะ (2551) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 ทั้งโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (ช่วงชั้นที่ 2) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (ช่วงชั้นที่ 3)

ผลการศึกษา พบว่า ประเภทของอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่นของนักเรียนส่วนใหญ่ เป็นประเภทพืชสวนและสวนผลไม้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น สามารถจำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ พืชสวน สวนผลไม้ ปศุสัตว์และประมง ดังนี้

องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น ในมุมมองของยุวเกษตรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 สามารถแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1) **การเลี้ยงสัตว์ คือ การเลี้ยงกวางแดง ซึ่งนำเข้าจากประเทศอังกฤษ ข้อดีของกวางแดง คือ มีขนาดใหญ่กว่ากวางชนิดอื่น เป็นกวางเมืองหนาวคุณภาพเนื้อสูง แต่การลงทุนค่อนข้างสูง อาหารที่ใช้เลี้ยงกวางมีทั้งอาหารผลไม้และหญ้า ซึ่งนำมาคุกเคล้ากันทั้งกากป้าล์ม มันเลัน ถั่วเหลืองป่น ปลาป่น ข้าวโพดป่น แม้กระถั่งใบไม้ไม้ต่างๆ หญ้าที่นำมาเลี้ยงกวางส่วนใหญ่ คือ หญ้าลูซีและหญ้าอาราฟัล**

ผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงกวาง คือ ลูกกวาง ซึ่งเมื่ออายุ 4 เดือน จะมีราคาสูงถึง 30,000 บาท แต่ถ้าเป็นพ่อแม่พันธุ์จะราคาเพิ่มอีกเป็น 10,000 บาท ส่วนขายกวางอ่อนก็สามารถตัดขายได้เมื่ออายุ 2 ปี โดยมีราคาลดหลั่นกันตามเกรด โดยแบ่งได้เป็น 3 เกรด คือ เกรดเอกีโลกรัมละ 6,500-7,000 บาท เกรดบีกีโลกรัมละ 4,500-5,000 บาทและเกรดซีกีโลกรัมละ 3,500-4,000 บาท ซึ่งนอกจากจะตัดขายตามกีโลกรัมแล้ว เขายกวางอ่อนยังสามารถนำไปดองกับเหล้าขาวหรืออบแห้งบดเป็นยาแคปซูล ใช้เป็นยารักษาโรค เช่น ปวดเมื่อย ไข้ข้ออักเสบ บำรุงสมอง โรคผิวหนัง ได้อีกด้วย และหากเป็นเนื้อกวางก็สามารถขายได้โดยมีราคาเนื้อสันกีโลกรัมละ 850 บาท เนื้อสะโพก กีโลกรัมละ 450 บาท เนื้อพื้นท้อง กีโลกรัมละ 200-250 บาท และเนื้อที่คอก กีโลกรัมละ 350 บาท ซึ่งจะมีคนมาซื้อชื้อถึงที่ฟาร์ม การเลี้ยงกวางแดงแทบไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะกวางเป็นสัตว์กินหญ้า ไม่ต้องใช้ยาหรือสารเคมีใดๆ มูลของกวางก็ไม่ค่อยลุกกลิ่นเหม็น การเลี้ยงกวางแดงจึงเป็นอาชีพที่ยั่งยืนและสามารถขายได้ตลอด แต่จะต้องลงทุนสูงในช่วงแรก

2) **การปลูกพืช พืชที่นิยมปลูก คือ ลั่ะ โดยลั่ะที่มีชื่อเลี้ยงมากที่สุด คือ ลั่ะของนายอาทิตย์ พันธุ์เนินวงศ์ ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากจังหวัดจันทบุรี ลั่ะเป็นพืชตระกูลระกำ ชอบดินเนินiy ปลูกได้ทั้งที่ราบและที่ดอน ทั้งแบบเดี่ยวหรือสวนผสม แต่ต้องมีร่มเงาประมาณร้อยละ 60 และต้องมีน้ำรดตลอดทั้งปี ต้องใช้คนช่วยผลไม้ เกสร ถ้าไม่ช่วยก็จะไม่ติดผลหรือติดผลในปริมาณน้อยและไม่ค่อยได้คุณภาพที่สำคัญที่สุด คือ ลั่ะต้องปลูกด้วยต้นที่แยกจากลำต้นเท่านั้น ถ้าใช้เม็ดปลูกจะเกิดการกลายพันธุ์ ทั้งนี้ลั่ะ 1 ไร่ จะปลูกได้ประมาณ 70 กอ ใกล้เคียงกับยางพารา**

ลั่ะเป็นพืชที่ยากที่จะมองเห็นด้วยตาเปล่าว่าผลใหญ่สุก ระหว่างได้คุณภาพ การเก็บลั่ะให้ได้คุณภาพจึงต้องใช้วิธีทำเครื่องหมายที่ดอก โดยใช้ริบบินสี เขียน วัน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เดือน ปี ที่ผลไม้สุก แล้วนับไปอีก 9 เดือน จึงเก็บผลได้ ซึ่งสละอาทิตย์เป็นสละที่เน้นการขายตรงและมีชื่อเสียงมากในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้รับประกันคุณภาพให้เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของตำบลคลองปราบ เนื่องจากมีจุดเด่นที่ออกผลตลอดทั้งปี ผลโต ลูกดก รสหวานอมเปรี้ยว รับประทานแล้วชุ่มคอ ไม่มีหัวยุบ เนื้อดำ มีการคัดแยกเกรดอย่างดี บรรจุหีบห่อ นำส่งใจ พร้อมเป็นของฝากแก่ผู้มาเยือน

พืชที่ได้รับความนิยมในการปลูกและมีเอกลักษณ์อีกชนิดหนึ่งของพืชที่นี่ คือ การปลูกยางพาราเสริมราก ซึ่งต้องมีการเตรียมต้นกล้ายางพาราพันธุ์พื้นเมืองที่เตรียมไว้ไปปลูกเทียบกับต้นกล้าพันธุ์พื้นเมืองเดิมที่เตรียมไว้ หลังจากนั้น 1 เดือน เมื่อยางพาราพันธุ์ดีสูง 1-2 ฉัตตรหรือเห็นว่าต้นยางพาราทั้ง 2 ต้นสมบูรณ์ดี มีความมั่นคงของรากและลำต้นก็ใช้มีดตัดตามลำต้นเพื่อทابต้นยางพารา ทั้งไว้ประมาณ 15-20 วัน ต้นยางพาราทั้งสองต้นก็จะติดเป็นเนื้อเดียวกัน ต้นยางพาราที่เสริมรากแล้วจะเจริญเติบโตเร็วมาก เนื่องจากมีรากจำนวน 2 ชุด ซึ่งช่วยกันหาอาหารมาเลี้ยงลำต้น ทำให้ต้นโตเร็ว กรีดได้ไว ใช้เวลาประมาณ 5 ปี ตั้งแต่ปลูกจนกรีดได้ ซึ่งจะเร็วกว่ายางธรรมดาน้ำที่ไม่เสริมรากที่ต้องใช้เวลาประมาณ 6-7 ปี ยางพาราเสริมรากให้น้ำยางบริมาณสูง มีความต้านทานโรคสูง อัตราการให้น้ำยางโดยเฉลี่ย 4 ตัน/1 ลิตร ข้อดีของยางพาราเสริมราก คือ โตเร็ว ต้านทานโรคสูง ต้านลมได้ดี ไม่ล้ม กรีดง่าย ให้ผลผลิตสูง

4.3.1 การประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทัศนคติของขุนนางเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทัศนคติของขุนนางเกษตรกรในพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 มีดังนี้

- ด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผู้ประกอบอาชีพต้องมีความขยันอดทน เอาใจใส่ดูแลอยู่ในระดับมากที่สุด
- ด้านการเรียนรู้ ต้องมีการปฏิบัติจริง

- ด้านการนำเกษตรท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งสามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

- ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความเป็นธรรมชาติอยู่ในระดับมากที่สุด

ดูว่าเกษตรกรรมที่คนคิดด้านบวกต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และต้องการเป็นเกษตรกร อาจเนื่องจากยุวเกษตรกรส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในอาชีพเกษตรกรรม ตลอดจนรับรู้ถึงรายได้ที่มาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ซึ่งทำให้ครอบครัวเกษตรกรมีรายได้สูง ผลให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นและอาชีพเกษตรกรรมยังเป็นอาชีพหลักของคนไทยที่มีเกียรติและมีความมั่นคง

4.3.2 หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในพื้นที่การศึกษา ราชธานีเขต 3

ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชธานีเขต 3 เป็นหลักสูตรบูรณาการใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระเพิ่มเติมโดยกำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย คือ

- 1) เกษตรท้องถิ่น
- 2) มัคคุเทศก์น้อย
- 3) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 4) เศรษฐกิจพอเพียงกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระลังค์ค์ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี
สาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สาระที่ 2 : การอาชีพ

3) วิเคราะห์มาตรฐานกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 3 : เศรษฐกิจศาสตร์

4) วิเคราะห์ความล้มเหลวของสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ใน

กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีและกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

5) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

6) กำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับชั่วชั้นที่ 2

หน่วยที่	เรื่อง	แผนการเรียนรู้ที่	เรื่อง	จำนวนชั่วโมง
1	เกษตรท้องถิ่น	1	การเลี้ยงกวางแดง	2
		2	การปลูกสละอาทิตย์	1
		3	การปลูกยางพาราเสริมราย	1
2	มัคคุเทศก์น้อย	1	อาชีพมัคคุเทศก์	2
		2	มัคคุเทศก์น้อย	2
3	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	1	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2
		2	ทัศนศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4
4	เศรษฐกิจพอเพียง กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	1	หลักเศรษฐกิจพอเพียง	2
		2	บูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2

ที่มา : วิวิตรา วรปัทมศรี และคณะ, 2551

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

7) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- 7.1) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
- 7.2) สาระสำคัญ
- 7.3) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 7.4) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 7.5) สาระการเรียนรู้
- 7.6) กระบวนการจัดการเรียนรู้
- 7.7) สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้
- 7.8) การวัดและประเมินผล

หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 3 เป็นหลักสูตรบูรณาการกับกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน กลุ่มสาระเพิ่มเติมในช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) และช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ทั้งนี้ ได้นำหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังกล่าวไปทดลองใช้กับ นักเรียนและตรวจสอบหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงหลักสูตรการท่องเที่ยว เชิงเกษตรให้สมบูรณ์และจัดทำหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อนำไปใช้ใน การเรียนการสอนที่เกิดประโยชน์ต่อไป

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

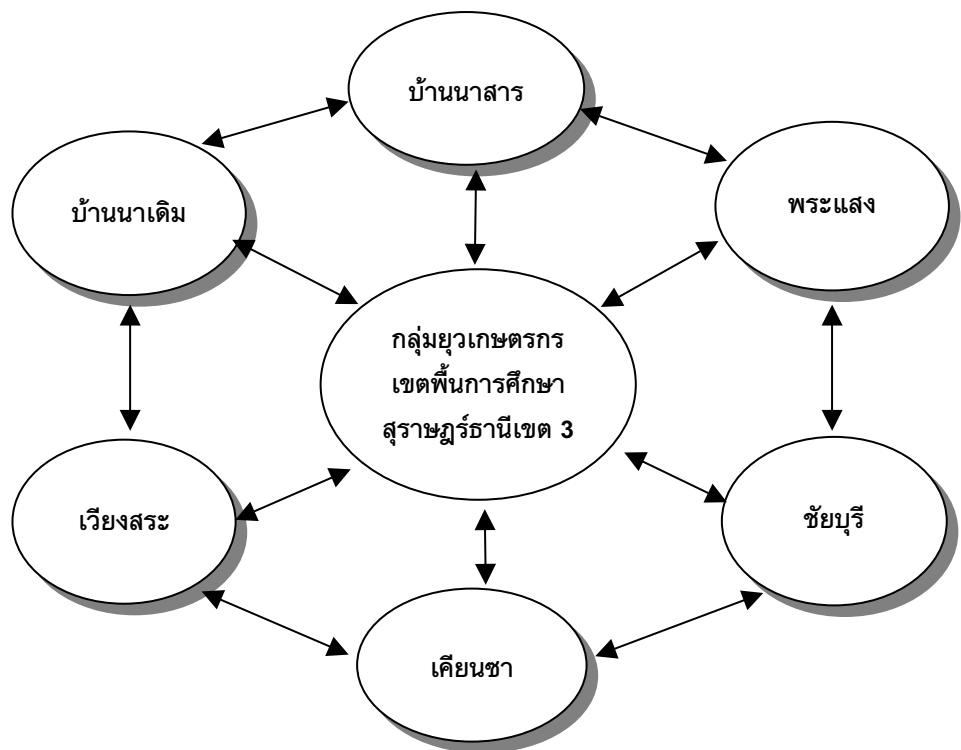
ที่มา : วิจิตร วรปัทมศรี และคณะ, 2551

ภาพ 16 หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3

4.3.3 เครือข่ายยุวเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3

เครือข่ายยุวเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 เป็นรูปแบบ **เครือข่ายแบบกระจาย** ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีกลุ่มแกนกลางเป็นผู้นำและสมาชิกมีการติดต่อสื่อสารประสานงานร่วมมือซึ่งกันและกัน การประสานล้มพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ซึ่งกลุ่มแกนกลางจะมีหน้าที่อำนวยความสะดวกต่างๆ ให้กับสมาชิกดังภาพ 17

ที่มา : วิจิตร วรปัทมครี และคณะ, 2551

ภาพ 17 แสดงเครือข่ายยุวเกษตรกรแบบกระจายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3

การดำเนินการสร้างเครือข่ายยุวเกษตรกรโดยการจัดประชุมผู้บริหาร โรงเรียน ครุผู้สอนกลุ่มสาธารณะการงานอาชีพและเทคโนโลยีและกลุ่มสาธารณะสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจในการสร้างเครือข่าย รับสมัคร นักเรียนเครือข่ายยุวเกษตรกร จัดอบรมแกนนำเครือข่าย นำนักเรียนเครือข่าย ไปศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เกษตรท่องเที่ยวและจัดประชุม ล้มมนา จัดนิทรรศการและ สรุปผลการศึกษาดูงาน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4.4 เครือข่ายเกษตรอำเภอและเกษตรกรกับองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารนี้ และคณะ (2551) ได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษา องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น ทัศนคติและสร้างหลักสูตรการอบรมสำหรับเกษตรอำเภอและเกษตรกร โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรอำเภอและเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มสนทนา การประชุม การสร้างหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสร้างเครือข่ายเกษตรอำเภอและเกษตรกร สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

4.4.1 องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นในมุมมองเกษตรอำเภอและเกษตรกร

การปลูกพืช เกษตรกรหลายคนปลูกพืชหลายอย่างร่วมกัน เช่น ทำสวนยางพาราร่วมกับทำสวนปาล์มน้ำมัน หรือทำสวนยางพาราร่วมกับสวนผลไม้ และยังพบอีกว่า เกษตรกรทำสวนผลไม้หลายชนิดอยู่ในสวนเดียวกันและองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นประเภทการปลูกพืชนั้น ส่วนใหญ่เป็นประเภทยางพารา รองลงมา คือปาล์มน้ำมันและทำสวนผลไม้ โดยเกษตรกรมีความรู้ในระดับมากที่สุดในด้านการเลือกพื้นที่ปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิต การเตรียมพื้นที่ปลูก วิธีการปลูก การดูแลจัดการสวน การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ส่วนการจัดการการตลาด เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมาก

การเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน เน้นการปลูกพืช คือ การทำสวนยางพารา การทำสวนปาล์มและมีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม ซึ่งสัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุด คือ สุกรและไก่พื้นเมือง รองลงมาคือห่าน โดยเกษตรกรมีระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในด้านการเลี้ยงดูและการให้อาหารอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนั้นเกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมากในด้านพันธุ์ การคัดเลือกพันธุ์ โรงเรือน การสุขาภิบาล การจัดการผลผลิต โรค การรักษาโรคและการจัดการการตลาด

การประมง เกษตรกรจะเลี้ยงปลาเป็นอาชีพเสริม โดยสัตว์น้ำที่เลี้ยงมากที่สุด คือ ปลาดุก ปลาแรด ซึ่งเกษตรกรมีความรู้ด้านการประมงโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมาก

ที่สุดในด้านการจัดการคุณสมบัติของน้ำในบ่อ การจัดการผลผลิต การเตรียมบ่อ การเลี้ยง การเลือกสถานที่และการคัดเลือกพันธุ์สัตว์น้ำที่เลี้ยง การจัดการและดูแล สัตว์น้ำในบ่อ อาหารและการให้อาหาร ส่วนด้านการตลาด เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับมาก

นอกจากองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นในด้านการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์และการประมงแล้ว ยังพบว่า องค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นด้านการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อื่นๆ เกษตรกรส่วนใหญ่จะทำเป็นอาชีพเสริมและทำเพื่อใช้เองในครอบครัว โดยมีการแปรรูปและทำผลิตภัณฑ์อื่นๆ คือ ผลิตภัณฑ์จากผลไม้ (ทุเรียนหวาน ทุเรียนทอด) ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว กาลамแม และการทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยชีวภาพ โดยในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับมากที่สุดในด้านขั้นตอน/กรรมวิธีในการแปรรูปหรือการทำผลิตภัณฑ์และคุณค่า/ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์แปรรูป และเกษตรกรมีความรู้ในระดับมากในเรื่องของลักษณะของผลิตภัณฑ์ การบรรจุ การเก็บรักษาและการตลาด

เหล่าท่องเที่ยวบางแห่งมีองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นที่เป็นจุดเด่นและมีศักยภาพเพียงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมได้ มีดังนี้

1) โครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกลุ่มสละอาธิตย์ ซึ่งเน้นจุดเด่นที่ได้ล้มลองสละที่มีรัชชาติหอมหวานแล้วยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่น่าสนใจอีกด้วย โดยจะเน้นการเยี่ยมชมสวนสละ มีการศึกษาการผลิตสละคุณภาพและการจัดการด้านการตลาด จัดให้มีการนั่งรดน้ำ ชมวิถีชีวิตชุมชนต่ำบลคลองปราบ เช่น การกรีดยางพารา การทำยางแผ่น ชมพาน้ำซึ่งเป็นพาน้ำผึ้งธรรมชาติที่มีการล้มปมท่านทำน้ำผึ้ง ชมถ้ำพระซึ่งเป็นเล้นทางสายไหมของพระพุทธศาสนาสมัยโบราณจักรครรภ์ชัย ชมถ้ำค้างคาวเยี่ยมชมการทำเหมืองแร่ยิปชั่ม เยี่ยมชมและฟังบรรยายสวนสมุนไพรโดยลูกศิษย์ ซึ่งภายในสวนจะเป็นสวนป่าเชิงนิเวศ มีน้ำตกธรรมชาติ ชมและชิมผลไม้ตามฤดูกาลและชมการสาธิตลิงเก็บมะพร้าว เป็นต้น

2) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเน้นกิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ได้แก่ ศูนย์ฝึกลิง ผลิตภัณฑ์จากกลามมะพร้าว ผ้าบาติก ขนมไทย โรงปอกมะพร้าว สวนกระท้อน การทำประมงพื้นบ้าน การต่อเรือ การทำคันเบ็ดตกกุ้งและเย็บจาก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้ เช่น กลุ่มการทำสวนปาล์มน้ำมัน กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิช กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มผลิตปุ๋ยใช้เอง กลุ่มผู้เลี้ยงปลา เป็นต้น ทั้งนี้ ยังมีบ้านพักในชุมชน โดยเป็นการพักร่วมกับเจ้าของบ้านหรือที่เรียกว่าโอมสเตย์ที่มีราคากู มีการให้บริการอาหารรับประทานที่บ้านพัก ลานกีฬา เชตอภัยทาน ต้นไทรเก็บกระดูก 200 ปี จุดชมปลาเลือพ่นน้ำ เรือโบราณ ลานวัฒนธรรม หนังตะลุงและกลองยาว เป็นต้น

3) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านถ้ำผึ้ง อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะคณะกรรมการกลุ่ม แบ่งเป็นฝ่ายร้านค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน ฝ่ายนำเที่ยว ฝ่ายบ้านพัก ฝ่ายอาหารและฝ่ายyanพาหนะ สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ชุมชนก็นำกิจกรรมทางการเกษตรมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การจัดบ้านพักโอมสเตย์ การเที่ยวชมสวนผลไม้ การทำสวนยางพารา การเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟ เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดขายของชุมชนนี้ คือ บึงมหัศจรรย์น้ำดันทรายดูด ซึ่งบริเวณโดยรอบจะร่มรื่นด้วยพรพรรณไม้นานาชนิด โดยจะใช้เลี้นทางเดินผ่านสวนยางพาราประมาณ 500 เมตร สามารถเดินผ่านทะลุถ้ำน้ำลอดสู่อีกด้าน ซึ่งเป็นสวนผลไม้ถ้ำสมรภูมิและลำธารน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการให้บริการสถานที่พักแรมในลักษณะที่พักโอมสเตย์และมีสถานที่สำหรับการเต็นท์ซึ่งชุมชนจัดไว้บริการนักท่องเที่ยว

4.4.2 ทัศนคติของเกษตรอำเภอและเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ทัศนคติของเกษตรอำเภอที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เกษตรอำเภอส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับปานกลางและส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากโทรศัพท์มือถือ เอกสารวิชาการ/วารสารการเกษตร หนังสือราชการและวารสารการท่องเที่ยว สื่อที่เกษตรอำเภอได้รับรู้ข่าวสารน้อยที่สุด คือ วิทยุ การอบรม/การประชุม อินเทอร์เน็ต และจากสถานบันการศึกษา

เกษตรอาชีวศึกษาที่คุณคิดที่ดีที่สุดในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงทรัพยากรทางการเกษตรและลิ้งแวดล้อมในประเทศไทยต่อไปนี้

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนนั้น คนในชุมชนควรมีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใสและเอื้อเพื่อต้อนักท่องเที่ยว
- ชุมชนที่มีวัฒนธรรมประเพณีหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจควรอนุรักษ์และเผยแพร่ สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้
- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้เกิดการสร้างงานและสร้างอาชีพมากขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นแนวทางในการเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป
- การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการสร้างสินค้าตัวใหม่ทางการท่องเที่ยว
- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้เกษตรกรได้รับความรู้ในด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นจากการได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับนักท่องเที่ยว
- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรได้ เช่น การขายตรงให้แก่นักท่องเที่ยว หรือการนำผลผลิตทางการเกษตรมาประยุกต์ก่อนจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว
- หากจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้นักท่องเที่ยว มีความรู้และมีโอกาสได้ลัมพัสกับธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้มีการทำอาชีพเกษตรกรรมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยมากขึ้น เช่น การใช้สารเคมีน้อยลงหรือไม่ใช้เลยหรือมีความระมัดระวังในการใช้มากขึ้น
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้และมีโอกาสได้ลัมพัสกับธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ในชุมชนต้องมีสภาพพื้นที่และบรรยากาศเหมาะสมลงตัวจะสามารถจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- ชุมชนที่มีแหล่งเกษตรกรรมที่มีความน่าสนใจ มีการจัดการที่ดี สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะเป็นการพัฒนากลุ่มของเกษตรกรให้เข้มแข็งขึ้นและมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรมากขึ้น

- การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถช่วยอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังชุมชนที่จัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้สะดวก

- หากจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างดี การจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้เกษตรกรในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้จากการได้หลักในภาคเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้เกษตรกรมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับนักท่องเที่ยวในเรื่องธุรกิจการเกษตรเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถขยายผลการทำการเกษตรต่อไปได้

- การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมในด้านการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่างๆ มาใช้มากขึ้น

นอกจากนี้ ผลการศึกษา�ังพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเป็นอย่างดี จึงทำให้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น เพราะทุกคนต้องมีความสามัคคีและความร่วมมือในการดูแลจัดการให้ประสบความสำเร็จ เกษตรอำเภอ มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางในประเด็นต่อไปนี้

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะทำให้ภาคการเกษตรมีความมั่นคง และยั่งยืนมากขึ้น

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะทำให้นักท่องเที่ยวและผู้คนต่างๆ เห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรมากขึ้น

- ชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ต้องมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

- การมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไปจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนเกิดความเสื่อมโทรมได้ง่าย

ความคิดเห็นของเกษตรกรอำเภอในการวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เกษตรกรอำเภอส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในการวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งครัวมีมัคคุเทศก์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ครัวมีการซื้อข้อควรปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนและหลังการเข้าชม กลุ่มต่างๆ ในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องครัวมีส่วนร่วมในการดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ครัวมีเลี้นทางคุณภาพ สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีป้ายบอกทางชัดเจน ครัวมีความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตร ชุมชนครัวนำผลผลิตมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ครัวมีบุคลากรเพียงพอที่จะรองรับการจัดการการท่องเที่ยว ครัวมีการให้บริการอื่นนอกเหนือจากการเข้าชม เช่น การจัดแสดงประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดจำหน่ายผลผลิตของชุมชน ลูกพะชุมชันครัวมีทัศนียภาพที่สวยงาม ลูกพะดลล้อมทีดี เหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ครัวมีการแบ่งพื้นที่/ขอบเขตของกิจกรรมการเกษตรอย่างชัดเจน และครัวมีการจัดยานพาหนะในการนำชม เช่น รถ เรือ จักรยาน ควรตกแต่งบ้านและสถานที่ต่างๆ ในชุมชนให้สวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ

เกษตรกรอำเภอเห็นด้วยในระดับปานกลางในการจัดสถานที่พักแรมให้แก่นักท่องเที่ยว มีการสาธิตการแปรรูปสินค้าการเกษตรให้แก่นักท่องเที่ยวได้ชมและการให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรม เช่น การปลูก การขยายพันธุ์พืช การดูแลรักษาการเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูปและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและครัวมีการจัดทำแปลงสาธิต

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ด้านโครงสร้าง ลิ่งที่อำนวยความสะดวกครัวมีพื้นที่กว้าง เน้นความเป็นธรรมชาติ ลดภาวะความเสี่ยงและการทำลายลิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ รั้ว ครัวสนับสนุนที่ทำการป้าย แผนผัง ส้วม ให้มีปริมาณที่เพียงพอ สถานที่บางแห่ง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่รากเหง้า :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มีความสมบูรณ์ไม่เพียงพอที่จะจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรมีระบบการบริหารจัดการที่ถูกต้อง ชัดเจน และการจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ควรให้มีความเหมาะสม

ด้านการบริการ การให้บริการเป็นหน้าที่ของชุมชนโดยตรง/จัดตั้งศูนย์รวมชุมชน อีกทั้งสถานที่ให้บริการควรมีความปลอดภัย สะอาด มีรากที่ยื่นรับได้ มีแหล่งบริการข้อมูลและแหล่งบริการต่างๆ ควรมีคุณภาพ มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ควรมีการแบ่งโซนการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ชัดเจนและควรมีการบริการหลากหลายรูปแบบ ตามความสมัครใจของนักท่องเที่ยว

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วม ทุกองค์กรในชุมชนและบุคลากรภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการจัดการ ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน และควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเกษตรกร ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน

ปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น คือ ขาดความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบ การแบ่งปันผลประโยชน์อาจไม่เป็นธรรม ความไม่พร้อมของชุมชน ความลสอดวงและความปลอดภัยของการเดินทางไม่เพียงพอ ขาดความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว งบประมาณจากภาครัฐไม่เพียงพอ และการสร้างความเข้าใจให้แก่ชุมชน/ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญ เพราะคิดว่ารายได้ที่ได้รับในปัจจุบันเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมอื่นเพิ่มเติม ความขัดแย้งระหว่างผู้นำชุมชนกับสมาชิกในชุมชนทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้ยาก การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอาจเพิ่มภาระให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 73.69 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่รู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากเจ้าหน้าที่/หนังสือราชการ รองลงมา คือ โทรศัพท์ วารสารการท่องเที่ยววิทยุ เอกสารวิชาการ/วารสารการเกษตร หนังสือพิมพ์ การอบรม/การประชุมสถาบันการศึกษา โดยสืบจากอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่เกษตรกรได้รับรู้ข่าวสารน้อยที่สุด

เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว ที่คำนึงถึงทรัพยากรทางการเกษตรและลิ้งแวดล้อม ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการท่องเที่ยว และการจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้เกษตรกรในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นนอกจากรายได้หลักในภาคเกษตรกรรม

เกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก ในประเด็นต่อไปนี้

- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้และมีโอกาสได้ลัมพังกับธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง
- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะทำให้นักท่องเที่ยวและผู้คนต่างเห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรมากขึ้น
- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้เกษตรกรได้รับความรู้ในด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นจากการได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับนักท่องเที่ยว

เกษตรกรเห็นด้วยรองลงมา ในประเด็นต่อไปนี้

- การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการสร้างสินค้าตัวใหม่ทางการท่องเที่ยว
- ชุมชนมีสภาพพื้นที่และบรรยากาศเหมาะสมลงตัวจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้
 - นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังชุมชนได้สะดวก
 - การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมในด้านการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมสมมากขึ้น
 - การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนนั้น คนในชุมชนควรมีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใสและเอื้อต่อนักท่องเที่ยว

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้มีการทำอาชีพเกษตรกรรมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยมากขึ้น เช่น การใช้สารเคมีน้อยลงหรือไม่ใช้เลย หรือมีความระมัดระวังในการใช้มากขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นทางหนึ่งในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป

- ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่น่าสนใจและเหมาะสมสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้เกษตรกรมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับนักท่องเที่ยวในเรื่องธุรกิจการเกษตรเพิ่มขึ้นซึ่งสามารถขยายผลจากการทำการเกษตรต่อไปได้

- การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถช่วยอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะเป็นการพัฒนากลุ่มของเกษตรกรให้เข้มแข็งขึ้นและมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรมากขึ้น

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร เช่น การขายโดยตรงให้แก่นักท่องเที่ยวหรือการนำผลผลิตทางการเกษตรมาประยุกต์ก่อนจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพได้มากขึ้นเพื่อรับการท่องเที่ยว

- ชุมชนมีแหล่งการเกษตรที่มีความน่าสนใจ มีการจัดการที่ดี สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น เพราะทุกคนต้องมีความสามัคคีและความร่วมมือในการดูแลจัดการให้ประสบความสำเร็จ

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะทำให้ภาคการเกษตรมีความมั่นคงและยั่งยืนมากขึ้น

- ชุมชนสามารถจัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวได้

- ชุมชนมีวัฒนธรรม ประเพณีหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่

- เกษตรกรและกลุ่มต่างๆ ในชุมชนมีความกระตือรือร้นและมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- หากจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนจะมีองค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดว่าครัวมีเลี้นทางคุณภาพสูง สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีป้ายบอกทางชัดเจน รองลงมา คือ ควรซึ่งแจงข้อควรปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าชมและหลังการเข้าชม นอกจากนี้ยังเห็นด้วยในเรื่องการซึ่งแจงข้อควรปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนและหลังการเข้าชม การจัดധานพาหนะในการนำชม เช่น รถ เนื้อจักรยาน ในเรื่องของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องครัวมีส่วนร่วมในการดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สภาพชุมชนครัวมีทัศนียภาพสวยงาม สภาพแวดล้อมดี เหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เกษตรกรเห็นด้วยมากในประเด็นดังต่อไปนี้

- ควรตกแต่งบ้านและสถานที่ต่างๆ ในชุมชนให้สวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ
- ครัวมีบุคลากรเพียงพอที่จะรองรับการท่องเที่ยว
- ควรจัดมัคคุเทศก์เพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ
- ควรให้บริการอื่นนอกเหนือจากการเข้าชม เช่น การจัดแสดงประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดจำหน่ายผลผลิตของชุมชน
- ชุมชนครัวนำผลผลิตมาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว
- ชุมชนครัวมีการสาธิตการแปรรูปสินค้าเกษตรแก่นักท่องเที่ยว
- ควรให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรม เช่น การปลูก การขยายพันธุ์พืช การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูปและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ควรเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตร
- ควรแบ่งพื้นที่/ขอบเขตของกิจกรรมการเกษตรอย่างชัดเจน และจัดทำแปลงสาธิตอื่นนอกเหนือจากการกิจหน้าที่เพื่อรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเกษตรอาเภอและเกษตรกรรมทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการเกษตรควบคู่ไป ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นการบูรณาการด้านการท่องเที่ยวกับภาคเกษตรกรรมเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรในลักษณะยั่งยืนด้วย การจัดให้มีการท่องเที่ยวประเภทนี้ นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมพื้นที่เกษตรกรรม ย่อมทำให้เกษตรกรมีทางเลือกและมีรายได้เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันยังมีผลทางอ้อมคือเกษตรกรหรือคนในชุมชนจะเกิดความรักและภาคภูมิใจในวัฒนธรรม วิถีชีวิตและอาชีพของตนเอง นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังส่งเสริมและขยายแหล่งท่องเที่ยวให้มีมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และหันกลับมาเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น และยังสอดคล้องกับกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่ให้ความสนใจและนิยมการเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติกันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกร

ด้านโครงสร้าง ควรสนับสนุนให้มีการทำแผนที่อย่างชัดเจน ลิ่งอำนวย ความสะดวกอย่างเพียงพอโดยเน้นความเป็นธรรมชาติ มีมาตรการลดภาวะความเสี่ยงและการทำลายลิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ควรจัดเตรียมและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเหมาะสม มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการจ้างงานในชุมชนและประชาลัมพันธ์อย่างแพร่หลาย

ด้านการบริการ ควรมีแหล่งบริการข้อมูลหรือศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวและมีเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยว มีผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างชัดเจน และแสดงขั้นตอนการผลิตทางการเกษตร

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วม ทุกองค์กรในชุมชนและบุคลากรภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ สร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างเกษตรกร ชุมชน หน่วยงานที่รับผิดชอบ และผลักดันให้เครือข่ายเกษตรอาเภอและเกษตรกรขับเคลื่อนได้

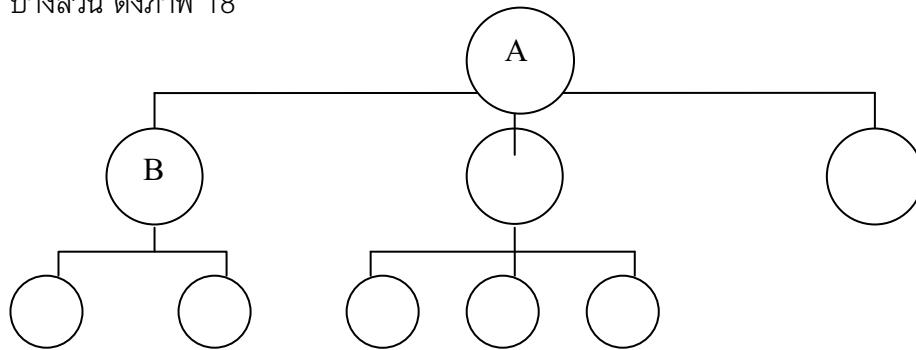

ปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น ขาดงบประมาณที่นำมาใช้บริหารงาน กฏ ระเบียบต่างๆ ของภาครัฐไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ความไม่พร้อมของชุมชน การบริหารจัดการที่ไม่เป็นธรรม เกษตรกรบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรายได้ในปัจจุบันเพียงพอต่อการดำเนินชีวิตแล้ว จึงไม่ จำเป็นต้องทำกิจกรรมอื่นเพิ่มเติม ความชัดแย้งระหว่างสมาชิกในชุมชน ทำให้ การดำเนินงานเป็นไปได้ยาก เป็นต้น

4.4.3 เครือข่ายเกษตรอาเภอและเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เกษตรอาเภอและเกษตรกรเห็นด้วยกับการสร้างเครือข่าย โดยได้จัดทำ รายชื่อและที่อยู่ชื่อสมาชิกเครือข่ายเข้าใจเป็นอย่างมากในการรวมตัวทำกิจกรรม ซึ่ง ควรจัดให้มีกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เกิดการสื่อสารระหว่างกันอย่างทั่วถึงและสร้าง สมัพนธภาพที่ดีระหว่างสมาชิก ทั้งนี้ การสร้างเครือข่ายต้องไม่คำนึงถึงเพศ วัย การศึกษา อาชีพและรายได้แต่อย่างใด

รูปแบบเครือข่ายเกษตรอาเภอและเกษตรกรเป็นแบบข่ายงานแบบลดหลั่น (Hierarchical Network) กล่าวคือ เป็นเครือข่ายที่มีบุคคลหนึ่งทำหน้าที่ติดต่อสื่อสาร ไปยังสมาชิกในระดับถัดไป โดยที่สมาชิกลำดับถัดไปมีโอกาสติดต่อสื่อสารกันเองได้ บางส่วน ดังภาพ 18

ที่มา : เอกชัย แสงมนี และคณะ, 2551

ภาพ 18 แสดงเครือข่ายงานแบบลดหลั่น (Hierarchical Network)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การสร้างเครือข่ายเกษตรกรมีความสำคัญมาก เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ต่อกัน มีโอกาสได้ทำงานร่วมกัน โดยเน้นการใช้ทรัพยากร่วมกันอย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของแต่ละกลุ่มหรือชุมชน เนื่องจากการสร้างเครือข่ายเกษตรกร เป็นรูปแบบการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ (Non-Formal Group) ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมจึงเกิดขึ้นโดยอิสระภายใต้การตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม หรือชุมชน สมาชิกทุกคนจึงเป็นเจ้าของเครือข่ายร่วมกัน และเพื่อให้การดำเนินงาน ของกลุ่มรวดเร็วขึ้น เกษตรอำเภอแต่ละอำเภอ จะเป็นพื้นที่ให้การสนับสนุน แนะนำ และให้คำปรึกษาต่อลมายาชิก

4.4.4 หลักสูตรอบรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับเกษตรอำเภอและเกษตรกร

เกษตรอำเภอและเกษตรกรเห็นด้วยกับหลักสูตรอบรมการท่องเที่ยว เชิงเกษตรสำหรับเกษตรอำเภอและเกษตรกร เพราะเนื้อหาสามารถเข้าใจได้やすく ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เพื่อการฝึกอบรมเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้รับการอบรมเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือ การปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้น

ดังนั้น เพื่อเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้สามารถรองรับ นักท่องเที่ยวและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรการอบรมด้านการท่องเที่ยว เชิงเกษตร เพื่อให้มีมีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการอย่างเป็นระบบในองค์ประกอบ ต่างๆ ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกัน โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อสร้างความเข้าใจและทักษะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้แก่เกษตรกรอำเภอ เกษตรกรและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อถอดบทเรียนจากประสบการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. เพื่อหาแนวทาง วิธีการ ในการส่งเสริมและบริหารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในระดับท้องถิ่นเชิงบูรณาการ

ระยะเวลาอบรม

จำนวน 2 วัน

หลักสูตรการอบรม

เรื่องที่ 1 การสรุปบทเรียนจากประสบการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงเกษตร

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1.2 เพื่อวางแผนการจัดการร่วมกันด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงเกษตร

1.2 เนื้อหา

1.2.1 การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.2.2 การประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.2.3 การสรุปบทเรียนจากประสบการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงเกษตร

เรื่องที่ 2 การท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.1 วัตถุประสงค์

2.1.1 เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการการท่องเที่ยว เชิงเกษตร

2.1.2 เพื่อกำหนดรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2 เนื้อหา

2.2.1 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2.2 การกำหนดพื้นที่ที่ใช้เพื่อกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2.3 การกำหนดรูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เรื่องที่ 3 กระบวนการ วิธีการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.1 วัตถุประสงค์

3.1.1 เพื่อให้มีความเข้าใจในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.1.2 เพื่อกำหนดรูปแบบและวิธีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.2 เนื้อหา

3.2.1 กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.2.2 วิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน

เรื่องที่ 4 การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน

4.1 วัตถุประสงค์

4.1.1 เพื่อวางแผนการจัดการร่วมกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.1.2 เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.2 เนื้อหา

4.2.1 การวางแผนและการกำหนดพื้นที่ที่ใช้เพื่อกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.2.2 การกำหนดรูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน

เรื่องที่ 5 การสร้างการมีส่วนร่วมในการบริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5.1 วัตถุประสงค์

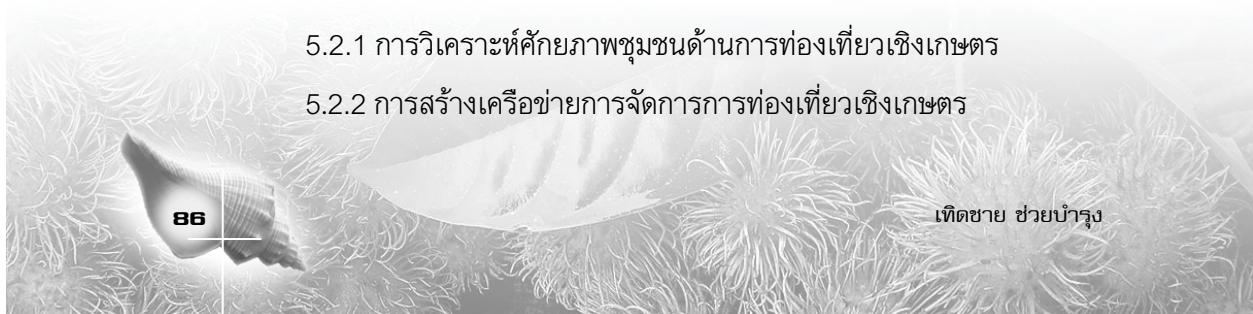
5.1.1 เพื่อวางแผนการจัดการร่วมกันในการจัดระบบบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยว

5.1.2 เพื่อสร้างเครือข่ายการบริการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5.2 เนื้อหา

5.2.1 การวิเคราะห์คักกษภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5.2.2 การสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5.2.3 การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการระบบการบริการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน

เรื่องที่ 6 การศึกษาดูงานในพื้นที่เป้าหมาย

6.1 วัตถุประสงค์

6.1.1 เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะที่จำเป็นในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

6.2 เนื้อหา

6.2.1 ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว

6.2.2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

6.2.3 การกำหนดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กระบวนการและวิธีการอบรม

1. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์
2. การระดมความคิดเห็น
3. การบรรยาย
4. การปฏิบัติการ
5. การศึกษาดูงานนอกสถานที่

กิจกรรมการอบรม

การจัดกิจกรรมการอบรมตามหลักสูตรนี้ใช้กระบวนการจัดการความรู้ เป็นแนวทางหลักในการอบรม เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใต้ประสบการณ์การดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ประสบความสำเร็จมาแล้วซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ที่ดีที่สุด (Best practice) และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้โดยวิธีการเล่าเรื่องและการนำเสนอ

เทิดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4.5 เครือข่ายองค์ความรู้...เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยอาศัยการรวมองค์ความรู้ทางการเกษตรท้องถิ่นและทัศนคติของบุคลากร ที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวมผ่านบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เขต 2 และเขต 3 ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่บุคลากร ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักและเห็นคุณค่าในอาชีพของผู้ประกอบ เป็นการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างการเกษตรกับการจัดการการท่องเที่ยวและก่อให้เกิดเครือข่ายบุคลากรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อให้บุคลากรเห็นความสำคัญในการสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม จึงจำเป็นจะต้องเรียนรู้วิธีการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมให้ทันสมัย ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีทั้ง 3 เขต ได้จัดทำหลักสูตรเกษตรท้องถิ่น บูรณาการกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีใช้ในการสอนนักเรียน

ส่วนการรวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายเกษตรอำเภอและเกษตรกร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้นได้ศึกษาองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น และทัศนคติของเกษตรกรอำเภอและเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยรวมข้อมูลจาก การลัมภากษณ์เกษตรกรอำเภอและเกษตรกรที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัด สุราษฎร์ธานี นำมาวิเคราะห์และประมวลผล สรุปท้ายได้หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับเกษตรกรอำเภอและเกษตรกรอีกด้วย

ดังนั้น เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการรักษาและพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว การใช้หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียน เกษตรกรอำเภอและเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ จึงเป็นหนึ่งกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อเริ่มความพร้อมของเจ้าบ้านเพื่อรับผู้มาเยือน ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่ความยั่งยืนต่อไป

ตอน ๕
แนวทางการพัฒนา
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
เชิงเกษตร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้จากการลั่นเคราะห์ผลการวิจัยของ 11 โครงการ ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับภาคเกษตรกรรมสู่การท่องเที่ยวและพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ โดยเกิดการเรียนรู้ การพัฒนาและการจัดการทั้งรูปแบบการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนากิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว การเริ่มสร้างการเรียนรู้ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาควิชาการ การจัดการการตลาด การประชาสัมพันธ์และการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ ซึ่งเป็นแนวทางในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.1 สวนสมรรถ์บานคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร

ปัจจุบันสวนสมรรถ์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีเห็นในอำเภอคิริรัตน์ บันน และบ้านตาขุน ซึ่งเป็นสวนขนาดใหญ่และเก่าแก่กว่า 100 ปี เนื่องจากเป็นสวนที่ตกทอดมา 2-3 ชั่วอายุคน สวนสมรรถ์เป็นสวนที่เจ้าของปลูกตั้นไม่ทุกอย่างและปล่อยให้เติบโตตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนชาวปักช์ได้ที่สามารถปลูกพืชหลากหลายพันธุ์ไว้ในแปลงเดียว กัน มีทั้งต้นไม้เก่าแก่อายุมากๆ และต้นกล้าอ่อนๆ ประเภทเพิ่งผลิใบ รวมถึงเถาลักษณะ ผัก พืชที่ใช้เป็นอาหาร สมุนไพรเพื่อยารักษาโรค และอื่นๆ ทำให้บรรยายกาศในสวนสมรรถ์ร่มรื่น เย็นสบาย จึงเป็นคุณลักษณะที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้ แต่เกษตรกรหรือเจ้าของสวนสมรรถ์ล้วนให้ภูมิปัญญาด้วยความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวและขาดผู้เชื่อมโยงสวนสมรรถ์สู่การท่องเที่ยว พัฒนา เรืองศรี และคณะ (2551) จึงศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งท่องเที่ยว เชิงเกษตร ในกรณีศึกษาสวนสมรรถ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างดับท้องถิ่น สู่การจัดการการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการยกระดับสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

ความรักและตระหนกในคุณค่าของวิถีชีวิตและอาชีพ อีกทั้ง ยังสร้างงานสร้างรายได้
แก่เจ้าของสวนสมรرم ชุมชนและธุรกิจท่องเที่ยวได้อีกด้วย

ที่มา : พัสดุรา เรืองศรี และคณะ, 2551

ภาพ 19 สวนสมรرمต่ำบลคลองบراب

5.1.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมภายในสวนสมรرمที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว
รูปแบบการจัดกิจกรรมภายในสวนสมรرمที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวควรมีทั้ง
รูปแบบกิจกรรมหลักและกิจกรรมเสริม ดังนี้

กิจกรรมหลัก ควรประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมทัวร์สวนสมรرم ได้แก่ ศึกษาเยี่ยมชมพันธุ์พืชในสวนสมรرم
ฟังการบรรยายเกี่ยวกับสวนสมรرم วิธีการทำสวนสมรرم เป็นต้น
- 2) กิจกรรมการศึกษาดูงานการทำสวนสมรرم โดยนักท่องเที่ยวสามารถ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทดลองปฏิบัติหรือเก็บผลไม้เองได้
- 3) กิจกรรมการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านอื่นๆ
 เช่น การล่อผึ้งป่ามาเลี้ยงในสวนผลไม้ ศึกษาอาชีพการล่อผึ้งบนภูเขาและเยี่ยมชม
 ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านฉมัน เป็นต้น
- 4) กิจกรรมการศึกษาเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสวนสมรرم ซึ่งมี
 ผลผลิตตลอดปี เช่น การทำทุเรียนกวน การทำน้ำสมุนไพรและการทำสาตodorong

เติดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติล้วนใหญ่ไม่รู้จักสวนสมรرم แต่อย่างใดเที่ยวสวนสมรرم เพราะเป็นการศึกษาดูงาน พักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาวัฒนธรรมและเปลี่ยนบรรยากาศ โดยปกตินักท่องเที่ยวจะทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากเพื่อนหรือญาติมากที่สุด รองลงมาคือ ทราบจากสื่อประเภทต่างๆ เช่น อินเตอร์เน็ตและหนังสือ ทั้งนี้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจโดยรวมในระดับมาก และหากศึกษาในรายประเด็นพบว่า กิจกรรมทัวร์สวนสมรرم เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด คือ การได้เยี่ยมชมพันธุ์พืชในสวนสมรرم และรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของสวนสมรرم โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รองลงมา คือ ศึกษาและทดลองทำเครื่องจักสานและกิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น การนวด อบ ประคบ สมุนไพร สวนนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะให้ความสนใจ กิจกรรมศึกษาดูงาน การประกอบอาชีพการทำสวนสมรرم หากที่สุด คือ ฟังการบรรยายวิธีการทำสวนสมรرم และร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ รองลงมา คือ เก็บผลไม้ในสวนสมรرمตามฤดูกาลพร้อมซื้อกลับบ้านและทดลองกรีดยาง สวนกิจกรรมการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่น ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจในระดับมากที่สุด คือ ชมการล่อผึ้งบนภูเขา รองลงมา คือ เยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านฉัน

กิจกรรมเสริม แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่า สวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยจะให้ความสนใจมากที่สุดต่อ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อศึกษาวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยให้ความสนใจกับกิจกรรมเชิงกรายละเอียดเช่นโบราณสถานมากที่สุด ซึ่งพบว่า ในระหว่างการท่องเที่ยวหรือเดินทางนั้น พบปัญหาด้านการลือสารกับชาวบ้านในท้องถิ่นมากที่สุด

5.1.2 การสื่อความหมายในสวนสมรرم

การสื่อความหมาย ควรประกอบด้วย ป้ายสื่อความหมาย เพื่อบอก แสดง หรืออธิบายข้อมูลและเรื่องราว ที่น่าสนใจทั้งในสภาพพื้นที่ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้และเข้าใจข้อมูลหรือเรื่องราว ซึ่งเป็นเครื่องมือ ในการถ่ายทอดข้อมูลสู่นักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักรถึง คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการจัดการสื่อ ความหมายแต่ละประเภท การสื่อความหมายด้วยป้ายแสดงเล้นทางศึกษาสวนสมรرم และป้ายซื้อต้นไม้ในสวนเป็นการสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด รองลงมา คือ คุณภาพการนำเที่ยวสวนสมรرم สิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ชั้มแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมของสวนสมรرم นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเห็นว่า ควรเพิ่มลัญลักษณ์ป้ายบอกทางที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว และควรเพิ่มแหล่งข้อมูลทางการท่องเที่ยวให้มากขึ้นด้วย

5.1.3 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสวนสมรرم

การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในสวนสมรرم แบ่งเป็น 3 ด้าน

- 1) ที่พัก ได้แก่ พักร่วมกับเจ้าของสวน พักแยกจากบ้านเจ้าของสวนแต่อู่ ภัยในบริเวณสวน
- 2) อาหาร ได้แก่ รับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของสวน มีร้านอาหารที่ได้มาตรฐานไว้บริการ
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่ต้องการในการท่องเที่ยวสวนสมรرم ได้แก่ ป้ายบอกทางไปสวนสมรرم การบริการน้ำดื่มสะอาด ห้องน้ำสาธารณะในสวนสมรرم ความเพียงพอของสาธารณูปโภค ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์รักษาความปลอดภัย ศูนย์บริการอินเตอร์เน็ต ร้านจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรและของที่ระลึก และมัคคุเทศก์ในการนำชมสวนสมรرم โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวกในสวนสมรرمในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจสูงสุดเกี่ยวกับบริการอาหารที่เจ้าของสวนจัดไว้ให้ รองลงมา คือ บริการที่พักในบ้านเดียวกับเจ้าของสวนสมรرمและ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การบริการน้ำดื่มสะอาด ห้องน้ำสาธารณะ ถนน แหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ทั้งนี้ การให้คำแนะนำเป็นภาษาอังกฤษ ก็ยังเป็นสิ่งสำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องการมากด้วย เช่นกัน

5.2 สวนปาล์มน้ำมันวันทนา กองบิน 7 กองพลที่ 4 กองบัญชาการ ยุทธทากอากาศ อำเภอพุนพิน

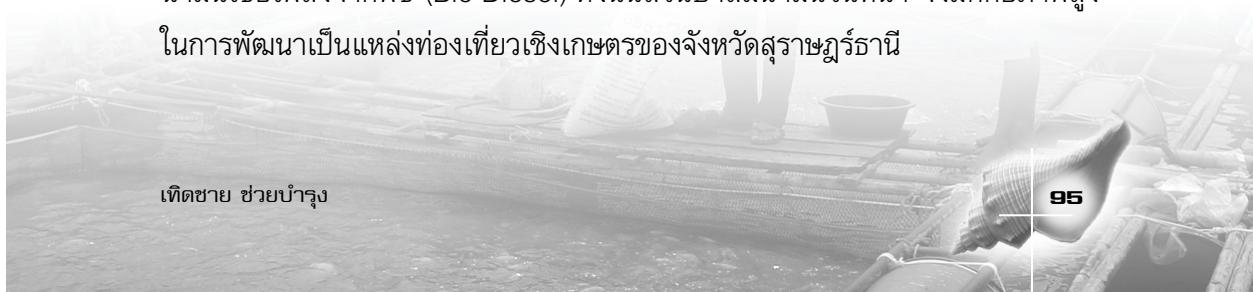
ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของสุราษฎร์ธานี เนื่องจากเป็นพืชผลิตน้ำมันที่มีคุณภาพในการแข่งขันสูงกว่าน้ำมันพืชชนิดอื่น ทั้งทางด้านการผลิตและการตลาด ด้วยมีต้นทุนการผลิตและราคาต่ำกว่าน้ำมันพืชชนิดอื่น อีกทั้งน้ำมันปาล์มน้ำมันพืชที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายทั้งในสินค้าอุปโภคและบริโภค ปาล์มน้ำมันเจริญเติบโตได้ดีในเขตภาคครัวเรือนชั้น ดังนั้น ภาคใต้ของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้เลี้นศูนย์สูตรจีโนเมะในการปลูกปาล์มน้ำมัน ทั้งนี้ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีเนื้อที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันมากเป็นอันดับสองของประเทศไทย รองจากจังหวัดยะลา ด้วยผลตอบแทนจากการปลูกปาล์มน้ำมันดีกว่าการปลูกพืชชนิดอื่น เช่น ยางพาราและการทำนา ประกอบกับปริมาณความต้องการน้ำมันปาล์มภายนอกที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้น จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกไปทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันมีแนวโน้มสูงและคุณภาพผลผลิตมีผลการค้าที่ดีกว่าพืชอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ปาล์มน้ำมันมีราคาต่ำกว่าในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ซึ่งมีผลผลิตออกมากกว่ากำลังการผลิตของโรงงาน ดังนั้นการยกระดับสวนปาล์มน้ำมันสู่การท่องเที่ยว จึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับเกษตรกรที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

ที่มา : นิรมล เลริมทรัพย์ และคณะ, 2551

ภาพ 20 สวนปาล์มน้ำมัน

สวนปาล์มน้ำมันวันทนาจึงน่าจะเป็นต้นแบบของการท่องเที่ยวสวนปาล์มได้ ซึ่งสวนปาล์มน้ำมันวันทนาตั้งอยู่ในพื้นที่กองบิน 7 กองพลบินที่ 4 กองบัญชาการ ยุทธหทายอากาศ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน พันธุ์เทเนอร์ร่า ทั้งสิ้น 920 ไร่ จำนวน 13 แปลง ซึ่งเกิดจากแนวความคิดที่จะจัดการ พื้นที่ว่างเปล่าทั้งหมดในกองบิน 7 ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ sling เลริมและสนับสนุนให้หน่วยงานจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้เลริมมาพัฒนาหน่วยงาน และเพื่อ sling เลริมให้ข้าราชการและครอบครัวมีรายได้พิเศษจากการทำงานใน สวนปาล์มนอกเวลาราชการ ตลอดจนเป็นแหล่งฝึกอาชีพเกษตรกรรมแผนใหม่ให้กับ ทหารกองประจำการ ประกอบกับกองบิน 7 ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ sling เลริมถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรปาล์มน้ำมัน กองบิน 7 เพื่อเป็นแหล่งรวมข้อมูลการศึกษา และพัฒนาสวนปาล์มแบบครบวงจรด้วยเทคโนโลยีแผนใหม่ อีกทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี ความรู้ ความเข้าใจแก่ข้าราชการ หน่วยงานและประชาชนโดยทั่วไป จะได้เข้ามา ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อีกทั้งยังเป็นลีกอลังระหัวงเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันกับ กลไกตลาดและศูนย์วิชาการอื่นๆ ที่สำคัญประการหนึ่งคือสนับสนุนการศึกษาพัฒนา น้ำมันเชื้อเพลิงจากพิช (Bio Diesel) ดังนั้นสวนปาล์มน้ำมันวันทนา จึงมีศักยภาพสูง ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เติดชาย ช่วยบำบัด

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผู้มีส่วนได้เสียในองค์กรภาครัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาสวนปาล์มน้ำมันวันทนา กองบิน 7 กองพลที่ 4 กองบัญชาการยุทธหัตถการ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาส่วนผสมทางด้านการตลาด สำหรับสวนปาล์มน้ำมันวันทนา และเพื่อสร้างแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับสวนปาล์มน้ำมันวันทนา ซึ่งส่วนผสมทางด้านการตลาดที่ได้จะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาองค์กรภาครัฐได้ ทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนปาล์มน้ำมันวันทนา และยังสามารถวางแผนทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดรายได้แก่องค์กรภาครัฐอีกด้วย ทั้งนี้ จึงเป็นต้นแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนปาล์มน้ำมัน

5.2.1 ส่วนผสมทางด้านการตลาดสำหรับสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ

ส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ มีดังนี้

1) **ด้านผลิตภัณฑ์** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

2) **ด้านราคา** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับราคาที่คุ้มค่าและราคาที่ถูก

3) **ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านความสะดวกในการติดต่อขอเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก และทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากและปานกลางเท่ากัน

4) **ด้านการส่งเสริมการขาย** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ในระดับมาก ส่วนการให้ส่วนลดในกรณีต่างๆ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับปานกลาง

5) **ด้านบุคลากร** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านพนักงานมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มีอัธยาศัยดี แต่งกายสะอาด เรียบร้อย เหมาะสม

6) **ด้านกายภาพ** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากต่อความสวยงาม ความร่มรื่น ความสะอาดและความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดอื่น เช่น ร้านขายของชำ ร้านขายของที่ระลึก นวดแผนโบราณ เป็นต้น และให้ความสำคัญในระดับปานกลางต่อการมีคู่มือและข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

7) **ด้านกระบวนการ** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อความสะอาด รวดเร็วในการติดต่อ ความสอดคล้องและประสานกันของกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากและให้ความสำคัญต่อความรวดเร็วในการให้บริการในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการตลาดการท่องเที่ยว เชิงเกษตรของสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ พบว่า

1) จุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ

1.1) เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แปลงใหม่ น่าสนใจ

1.2) เป็นศูนย์การเรียนรู้การเกษตรเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันแห่งใหม่

1.3) กลุ่มลูกค้าที่สำคัญ คือ ชาวสวนปาล์มที่จะได้นำความรู้มาปรับใช้ในสวนของตนเอง ทั้งความรู้ด้านการท่องเที่ยวและการเกษตร

1.4) อยู่ไม่ห่างจากตัวเมือง มีสาธารณูปโภคและการคมนาคมที่ดีทั้งทางอากาศและทางบก

1.5) สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยกิจกรรมอื่นที่หลากหลาย เช่น การซัมเมิร์เชอร์บินรับ สนามกอล์ฟ มีสวนน้ำ กิจกรรมทางการท่องเที่ยว สวนน้ำปักปักเวหน เป็นต้น

1.6) ทำเลของสถานที่เป็นเมืองหน้าด่านได้เปรียบแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ (ยุทธศาสตร์ที่ตั้ง)

1.7) มีสถานีวิทยุกระจายเสียงภายในบิน 7 ชีซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

1.8) เป็นสถานที่ราชการ มีความปลอดภัยสูง

1.9) ไม่มีดีเซล เป็นเรือที่อยู่ในความสนใจ (พลังงานทดแทน)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- 1.10) มีพื้นที่ขนาดกว้างขวาง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมากสามารถจัดสรรพื้นที่ได้เต็มศักยภาพ
- 1.11) เป็นจุดต่อระยะเวลาของนักเดินทาง
- 1.12) มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลายรับนักท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ที่พัก สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืน เป็นต้น

2) จุดอ่อนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมันวันทนา

- 2.1) เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ยังไม่มีชื่อเลียง
- 2.2) เป็นส่วนราชการจังหวัดมีภาระเบียบเที่ยวมากและมีข้อจำกัด
- 2.3) เนื่องจากเป็นส่วนราชการ นโยบายต่างๆ อาจเปลี่ยนแปลงไป เมื่อเปลี่ยนผู้บริหาร
- 2.4) อาจประสบผลขาดทุน เนื่องจากเป็นส่วนราชการ ซึ่งไม่หวังผลกำไร
- 2.5) หากมีพืชเพียงชนิดเดียว (ปาล์มน้ำมัน) นักท่องเที่ยวอาจไม่สนใจ
- 2.6) ขาดการประชาสัมพันธ์
- 2.7) ไม่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มากนัก เนื่องจากไม่สามารถบริโภคผลได้เหมือนเช่น สวนผลไม้
- 2.8) มีความน่าสนใจน้อยว่าสวนผลไม้ เช่น เงาะ มังคุด องุ่น เป็นต้น
- 2.9) นักท่องเที่ยวยังไม่คุ้นเคยกับการเที่ยวในค่ายทหารที่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด
- 2.10) กลุ่มลูกค้าน่าจะมีเฉพาะเกษตรกร กลุ่มลูกค้าอื่นให้ความสนใจน้อย
- 2.11) ไม่มีชื่อเลียง ไม่เป็นที่รู้จัก ไม่ค่อยได้รับความนิยม
- 2.12) ขาดการสนับสนุนจากทางราชการ
- 2.13) การขาดความเข้าใจของบุคลากรในกองบิน 7 อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- 2.14) ขาดแคลนบุคลากร ผู้มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3) โอกาสในการพัฒนาให้สวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- 3.1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมันยังมีจำนวนน้อย จึงมีศูนย์กลางน้อยราย
- 3.2) ประชาชนให้ความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสวนปาล์มน้ำมันมากขึ้น
- 3.3) ในปัจจุบันภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสนใจพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น
- 3.4) นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ
- 3.5) จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นเมืองท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมาก

4) อุปสรรคในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ

- 4.1) ความไม่แน่นอนของนักท่องเที่ยว
- 4.2) พื้นที่ภาคใต้มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี อาจเป็นอุปสรรคในการท่องเที่ยว
- 4.3) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมันมีตลาดที่แคบ เนพากลุ่ม
- 4.4) พื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจมากกว่า เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะรacha ปะงา เป็นต้น
- 4.5) ลักษณะเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- 4.6) อาจไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในพื้นที่เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับสวนปาล์มน้ำมันอยู่แล้ว
- 4.7) ผลกระทบจากการสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ลั่นแหลมให้กับท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่เข้าใจความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยวภาคใต้

นอกจากนั้น ผู้ประกอบการได้เสนอแนวทางการจัดทำแพ็คเกจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนปาล์มน้ำมันที่เหมาะสม ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) รูปแบบแพ็คเกจและราคาในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมัน

การกำหนดแพ็คเกจการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมัน ควรมีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต่างกัน ตัวอย่างแพ็คเกจการท่องเที่ยว เช่น

ก. แพ็คเกจ 2 วัน 1 คืน

พักระบบน้ำพัก แคมป์ไฟ บริการอาหารค่ำ (อาหารพื้นเมือง) ชมการแสดงพื้นเมือง ตีนเข้าพร้อมบริการอาหารเช้า และเยี่ยมชมพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ในกองบิน 7 เยี่ยมชมฝุ่นบิน 701 พักระบบน้ำพัก ชมการแสดงพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ตามความสนใจ เช่น กิจกรรมขับรถ AGV เพื่อการท่องเที่ยว ปั่นจักรยานเลือกชม ชมการแสดงทางทหาร เช่น ได้หน้าผา กระโดดหอ เป็นต้น)

ข. แพ็คเกจ 1 วัน

พักระบบน้ำพัก ชมการแสดงพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ในกองบิน 7 เยี่ยมชมฝุ่นบิน 701 พักระบบน้ำพัก ชมการแสดงพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ตามความสนใจ เช่น กิจกรรมขับรถ AGV เพื่อการท่องเที่ยว ปั่นจักรยานเลือกชม ชมการแสดงทางทหาร เช่น ได้หน้าผา กระโดดหอ เป็นต้น)

2) รูปแบบของการส่งเสริมการขยายลำหัวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สวนปาล์มน้ำมัน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- 1) การโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านอินเตอร์เน็ตมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่ชوبการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีอยู่ทั่วโลก
- 2) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านพันธมิตรทางธุรกิจ เช่น บริษัทนำเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น
- 3) การโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ เช่น นิตยสาร การท่องเที่ยว โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ ใบปลิว
- 4) การให้ส่วนลดเมื่อมีนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ
- 5) การประชาสัมพันธ์ผ่านการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 6) การจัดนิทรรศการหรือการออกบูธในเทศกาลหรืองานต่างๆ

3) วิธีการjustify แม็ปเกจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่วนปัล์มน้ำมัน

วันทนาฯ

- 1) จำหน่ายโดยตรง
- 2) จำหน่ายผ่านอินเตอร์เน็ต
- 3) จำหน่ายผ่านพันธมิตรทางธุรกิจ เช่น บริษัทนำเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท เป็นต้น
- 4) จำหน่ายผ่านสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- 5) จำหน่ายผ่านบูธในการจัดงานหรือนิทรรศการต่างๆ

4) ลักษณะที่เหมาะสมของบุคลากรของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนปัล์มน้ำมันวันทนาฯ

- 1) ควรมีความรู้เกี่ยวกับการทำการทำเกษตรส่วนปัล์มน้ำมัน
- 2) มีอัธยาศัยดี ร่าเริง รักงานบริการ
- 3) บุคลิกภาพดี สามารถพูดภาษาอังกฤษได้
- 4) เป็นนักอนุรักษ์และนักการตลาดดี
- 5) มีประสบการณ์ด้านการทำเกษตรท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 6) แต่งกายสุภาพ เหมาะสม
- 7) มีความศรัทธาในการทำการเกษตรส่วนปัล์มน้ำมัน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- 8) มีใบอนุญาตมัคคุเทศก์
- 9) มีความคิดสร้างสรรค์ ให้พริบดี
- 10) ควรเป็นคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความรักและห่วงเห็นท้องถิ่น

5) ลักษณะทางกายภาพ (ภูมิทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม) ที่เหมาะสม

ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมันวันทนนาฯ

- 1) ร่มรื่น สวยงาม สามารถพักผ่อนหย่อนใจเป็นครอบครัวได้
- 2) สะอาดและเป็นระเบียบ
- 3) มีสถานที่สำหรับการตั้งแคมป์หรือปิกนิก
- 4) มีสถานที่สำหรับการประชุมหรือจัดล้มมนา
- 5) จัดสวนดอกไม้สำหรับเป็นมุมถ่ายภาพ
- 6) มีห้องพัก พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก
- 7) มีรถรับ-ส่งไปยังแหล่งท่องเที่ยว
- 8) มีบ่อตกปลา
- 9) มีร้านขายของชำ ร้านขายของที่ระลึก ของฝาก ลินค้าหนึ่งตำบล

หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

- 10) บริการเต็นท์ให้เช่า
- 11) มีร้านอาหารที่อร่อย สะอาด บรรยายกาศดีและบริการดี
- 12) มีสัตว์สวยงามเพื่อสร้างความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว
- 13) มีหน้าผาจำลอง
- 14) มีลิป่า นวดแผนโบราณ
- 15) มีห้องสุขา ห้องน้ำที่สะอาด
- 16) มีระบบการเก็บและกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลที่ดี
- 17) มีป้ายเตือนนักท่องเที่ยวหรือป้ายลักษณะต่างๆ
- 18) มีที่จอดรถสะดวก กว้างขวาง ปลอดภัยและเพียงพอ
- 19) มีการจัดอาคารสถานที่ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- 20) มีบริการรถ AGV ให้เช่า หรือบริการม้าสำหรับนักท่องเที่ยว

21) มีบริการอาหารพื้นบ้าน ซึ่งใช้วัสดุจากธรรมชาติหรือหาได้ภายในชุมชน เช่น ใช้ใบตองห่ออาหาร หรือใช้กระบอกไม้ไผ่ในการหุงข้าว เป็นต้น

22) มีแผ่นพับและข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว

6) กระบวนการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ

1) ควรเป็นระบบที่ง่าย ชัดเจน

2) จัดเรียงไว้อย่างเหมาะสม ไม่ซับซ้อน ไม่ยืดเยื้อ

3) อาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการให้บริการ เช่น การจำหน่ายบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4) มีการประสานงานของแต่ละฝ่ายอย่างเป็นระบบ

5) ลดเวลาการรอของนักท่องเที่ยวให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

5.2.2 แผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับสวนปาล์มน้ำมัน

วันทนาฯ

การกำหนดแผนการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ ได้ดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์และโอกาสทางการตลาด (SWOT Analysis) เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรคและโอกาสของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดก็จะอาศัยจุดแข็งและโอกาส เพื่อชิงความได้เปรียบทางการตลาดเพื่อสร้างยอดนักท่องเที่ยว สร้างชื่อเสียงและผลกำไรในอนาคต โดยมีส่วนผสมทางการตลาด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทางการตลาดในการสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับในคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมัน

แผนการตลาดของสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1) บทสรุปสำหรับผู้บริหารและเนื้อหาของแผน เป็นการสรุปประวัติความเป็นมาของสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ และอธิบายแผนการตลาด บริการที่เสนอขาย ตลาดเป้าหมาย ระดับการขายและกำไรที่คาดว่าจะได้รับ คู่แข่งขัน การกำหนดส่วนผสมทางการตลาดและกลยุทธ์

2) การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาดในปัจจุบัน เป็นการนำเสนอข้อมูลภูมิหลังของตลาด บริการที่เสนอขาย คู่แข่งขัน การจัดทำจำหน่ายและสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มหาภาค โดยมีการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านตลาด ผลิตภัณฑ์ การแข่งขัน การจัดจำหน่าย และสิ่งแวดล้อมมหาภาค

3) การวิเคราะห์ SWOT เป็นการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของส่วนปัลเม่น้ำมันวันทนา

4) การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการตลาด ซึ่งเป็นการตัดสินใจกำหนด วัตถุประสงค์ของแผนการตลาด ซึ่งมีทั้งด้านการเงินและการตลาด

5) การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เป็นการแบ่งส่วนตลาด โดยแบ่ง ตามเกณฑ์ภูมิศาสตร์ ประชากรศาสตร์ จิตวิทยาและพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมี การกำหนดตลาดเป้าหมาย โดยแยกเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักและเป้าหมายรอง มี การวางแผนดำเนินการที่เสนอขาย โดยอาศัยปัจจัย 2 ประการ ได้แก่ การเป็น แหล่งท่องเที่ยวแห่งการเรียนรู้ด้านการเกษตรปัลเม่น้ำมัน พลังงานไบโอดีเซล และ การเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย สะดวก สบาย มีการกำหนด ส่วนผสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย บุคลากร ภาพภาพและกระบวนการ

6) การกำหนดแผนปฏิบัติงาน ซึ่งจะแสดงว่าแผนการตลาดมีโปรแกรมที่จะ บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างไร ซึ่งจะประกอบด้วย กิจกรรม ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานและงบประมาณ

7) งบกำไรขาดทุนโดยประมาณการ เป็นการประมาณการรายได้และ ค่าใช้จ่าย

8) การควบคุม ประกอบด้วย การวิเคราะห์การขาย ค่าใช้จ่ายทางการตลาด ส่วนผสมทางการตลาด ความพอใจของลูกค้าเป้าหมายและการเงิน

จากแผนการตลาดของส่วนปัลเม่น้ำมันวันทนาในเบื้องต้น สามารถสรุปได้ ดังนี้

สถานการณ์ทางการตลาดในปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนปัลเม่น้ำมันวันทนา ได้รับการเก็บ宦จากปัจจัยต่างๆ เช่น กระแสการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ ของภาครัฐ แนวโน้มความต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการทำสวนปัลเม่น้ำมัน

และพลังงานไปโอดีเซล พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เน้นความประทัยด้วยความคุ้มค่า ค้ายภาพของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพียงรับด้วยลิ้งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภคและการคมนาคมที่สะดวก เป็นต้น

สถานการณ์คู่แข่งในตลาดของสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ มีไม่มากนัก ทั้งคู่แข่งทางตรงและทางอ้อม โดยมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่สำคัญ ได้แก่ การจำหน่ายผ่านเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การจำหน่ายผ่าน อินเตอร์เน็ต และการจำหน่ายผ่านบูธในการจัดงานหรือนิทรรศการต่างๆ ซึ่งสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคได้ดังนี้

- จุดแข็งของสวนปาล์มน้ำมันวันที่นา ได้แก่ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและศูนย์การเรียนรู้การเกษตรแห่งใหม่ ทำเลที่ตั้งไม่ไกลจากตัวเมืองสาระสนับ哥ด และการคมนาคมที่สะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เครื่องมือประชาสัมพันธ์ที่ดี พื้นที่กว้างขวาง การบริการได้มาตรฐานในราคาน้ำเงินตัน

- จุดอ่อนของสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ ได้แก่ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่มีชื่อเสียง มีภูมิประเทศเป็นเข็มงวดในการเข้าชม ภูมิประเทศ นโยบายอาจปรับเปลี่ยนไปตามผู้บริหารแต่ละสมัย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ผลปาล์มน้ำสามารถรับประทานได้เหมือนผลไม้ชนิดอื่น ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการการท่องเที่ยว เป็นต้น

- โอกาสความเป็นไปได้ในการพัฒนาส่วนป่าล้มน้ำมันวันทนาฯ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่วนป่าล้มน้ำมันมีน้อย ทำให้คู่แข่งน้อย ประชาชนสนใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้านส่วนป่าล้มน้ำมันมากขึ้น ภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจพัฒนาทดแทน รัฐบาลมีนโยบายให้การสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการบินและการให้บริการของสายการบินตันทุนต่ำ การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวสตรี นักท่องเที่ยวเยาวชน นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

- อุปสรรคของการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนปาล์มน้ำมัน วันทนาฯ ได้แก่ ภาครัฐไม่สนับสนุนต่อไปอาจเป็นอุปสรรคในการท่องเที่ยว เป็นตลาด

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม พื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจกว่า สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันมีผลต่อการท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ไม่ค่อยให้ความสนใจ เพราะคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ผลกระทบจากความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการแข่งขันทางการตลาดจากประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนปาล์มน้ำมัน วันทนาฯ ต้องการกำไรสุทธิร้อยละ 20 ของรายได้ และจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 ทุกปี โดยต้องการรายได้ในปีแรกประมาณ 3,000,000 บาท วัตถุประสงค์ด้านการตลาด ที่สำคัญ คือ สร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับนักท่องเที่ยว สร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดี ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมุ่งเน้นความหลากหลายของกิจกรรมและเริ่มสร้างภาพลักษณ์โดยรวมของสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ

การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดสวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ ได้แบ่งส่วนทาง การตลาดตามประชากรศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ โดยมีตลาดเป้าหมายหลัก ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรที่มีความร่มรื่น สวยงามและเป็นแหล่งศึกษาหากความรู้ ด้านการเกษตรและพลังงานใบโอดีเซล สวนกลุ่มรองอาจเป็นลูกค้าในอนาคตของแหล่งท่องเที่ยวอกเหนียงจากนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร สัดส่วนกลุ่มหลักต่อกลุ่มรองเท่ากับ 7 : 3

สวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ กำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์โดยอาศัยปัจจัยหลัก 2 ประการ ได้แก่ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งการเรียนรู้ด้านการเกษตรปาล์มน้ำมัน และพลังงานใบโอดีเซล และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย ลักษณะ สวยงาม โดยมีส่วนผสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทาง การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย บุคลากร ภัยภาพและกระบวนการ อีกทั้งมี แผนปฏิบัติงาน ที่แสดงว่าแผนการตลาดมีโปรแกรมที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างไร ซึ่งจะประกอบด้วย กิจกรรม ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานและงบประมาณ มีงบประมาณ 100 ล้านบาท โดยประมาณการ แสดงยอดรายได้ ค่าใช้จ่ายที่ได้จากการพยากรณ์ ตลอดจนการควบคุมซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์การขาย ค่าใช้จ่ายทางการตลาด ส่วนผสมทางการตลาด ความพึงพอใจของลูกค้าเป้าหมายและทางการเงิน

5.3 สวนยางพาราต่ำบลพรูพี อำเภอบ้านนาสาร

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุดของประเทศไทย พื้นที่เพาะปลูกในปี 2549 ประมาณ 1.8 ล้านไร่ มีผลผลิตรวม 468,085 ตัน คิดเป็นมูลค่า 29,707 ล้านบาท จากผลผลิตจำนวนดังกล่าว ทำให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องมากมาย ที่เชี่ยวชาญเป็นวัตถุดิบในการผลิต พิชัย สุขรุ่น และคณะ (2551) ได้ศึกษารูปแบบ กิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราของตำบลพรูพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัด สุราษฎร์ธานี เพื่อหาความเป็นไปได้ของการท่องเที่ยวสวนยางพารา ซึ่งแต่เดิม กิจกรรมนี้อาจมิได้จัดอยู่ในกิจกรรมหลักของการท่องเที่ยว แต่ในระยะหลังการท่องเที่ยว เริ่มมีความหลากหลายยิ่งขึ้น การประยุกต์วัฒนธรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การประกอบอาชีพเกษตรกรรมในสาขาต่างๆ สู่การท่องเที่ยวจึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย การศึกษารังนี้เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในสวนยางพารา ความต้องการในการท่องเที่ยวในสวนยางพาราของนักท่องเที่ยวและ ความต้องการในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในสวนยางพาราที่ตำบลพรูพี อำเภอ บ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี อันนำไปสู่การกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวในสวนยางพารา รูปแบบการประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรม ชาวสวนยางพาราในด้านการสื่อความหมายต่อนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้แก่ ชาวสวนยางพารา อย่างไรก็ตามชุมชนสวนยางพาราของตำบลพรูพีมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อแก้ปัญหาด้านผลผลิตทางเกษตรกรรมภายใต้ชื่อ “ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรตำบลพรูพี” ซึ่งสมาชิกของกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพ สวนยางพาราและต้องการที่จะทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราเพื่อ เพิ่มรายได้

5.3.1 ความต้องการการท่องเที่ยวสวนยางพาราของนักท่องเที่ยว

เหตุผลที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวสวนยางพารา มีดังนี้

- 1) เที่ยวชมและเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวสวนยางพารา
- 2) เป็นทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 3) เป็นการกระจายรายได้ให้แก่เกษตรกร
- 4) ทดลองทำกิจกรรมกับชาวสวนยางพารา
- 5) ช้อปของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์ยางพารา

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนย่างพาราที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด 9 อันดับแรก ประกอบด้วย

- 1) เที่ยวชมและทดลองวิธีการดูแลพืช
- 2) รับฟังการบรรยายวิถีชีวิตชาวสวนยางพารา
- 3) เที่ยวชมและทดลองเก็บน้ำยางพารา
- 4) เที่ยวชมและทดลองวิธีดูแลพืช
- 5) เที่ยวชมและทดลองเพาะปลูกต้นกล้ายางพารา
- 6) เที่ยวชมพืชเศรษฐกิจที่ปลูกเสริมในสวนยางพารา
- 7) ร่วมทำของที่ระลึกซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากใบยางพารา
- 8) รับฟังการบรรยายความหลากหลายและธรรมชาติของสวนยางพารา
- 9) พักค้างแรมและชมวิถีชีวิตความค่าคืนของชาวสวนยางพารา

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนย่างพาราที่คล้ายคลึงกันทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เช่น ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวสวน ต้องการทดลองทำการผลิตยางพาราในขั้นตอนต่างๆ ทั้งการเก็บน้ำยาง การเก็บน้ำยาง การรีดยาง แผ่นและต้องการให้กิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นการเพิ่มรายได้แก่ชาวสวนยางพารา แต่แตกต่างกันในด้านความต้องการด้านกิจกรรม โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องการทำการท่องเที่ยวตามที่ตนต้องการก่อนกิจกรรมอื่น คือ ต้องการทดลองกรีดยางพาราเป็นอันดับแรก ต่อมาทดลองวิธีดูแลพืช และการเก็บน้ำยาง ตามลำดับ ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการกิจกรรมแรกเหมือนกัน คือ การรีดยางพารา แต่กิจกรรมรองลงมา คือ ต้องการรับฟังการบรรยายสภาพวิถีชีวิตของชาวสวน ซึ่งแตกต่างกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่สนใจรับฟังการบรรยายสภาพวิถีชีวิตของชาวสวนเป็นอันดับสุดท้าย

กล่าวโดยสรุป นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวส่วนย่างพาราสามารถที่จะจัดให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ และต้องการจะเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวสวนยางพารา โดยต้องการกิจกรรมการทดลองกรีดยางพารามากที่สุด

5.3.2 ความต้องการการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนย่างพารา อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สาเหตุที่ต้องการให้เกิดการท่องเที่ยวส่วนย่างพารา ประกอบด้วย

1) เพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวส่วนย่างพารา ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวส่วนย่างพาราก็เป็นการถ่ายทอดความรู้จากชาวส่วนย่างพารา สู่นักท่องเที่ยว ซึ่งต้องการให้นักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ได้เห็นการทำงานของชาวส่วนย่างพารา เพื่อเป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตรกร เพื่อปลูกฝังให้รักอาชีพเกษตรกรรมและเข้าใจสภาพปัญหาของเกษตรกร นอกจากนั้นก็รู้สึกว่าตนเองจะมีประโยชน์ในการให้ความรู้แก่ผู้อื่น การมาเยือนของนักท่องเที่ยวเป็นการยกระดับความภาคภูมิใจให้แก่ชาวส่วน โดยคิดว่าตนเองก็มีประโยชน์ต่อสังคม อย่างน้อยก็มีผู้สนใจจะเรียนรู้วิถีชีวิตและเข้าถึงภูมิปัญญาที่เขามีอยู่ ความรู้สึกเช่นนี้เป็นการร่วมกิจกรรมในฐานะผู้ให้บริการโดยเต็มใจมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมโดยหวังผลตอบแทน

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้ชาวส่วนย่างพาราได้ปรับปรุงส่วนย่างพาราให้อยู่ในสภาพที่ดี ซึ่งเป็นผลผลิตได้จากการกิจกรรมการท่องเที่ยว เพราะเมื่อตกลงว่าจะนำส่วนของตนเองเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแล้ว ชาวส่วนย่างพาราก็รู้สึกว่าต้องปรับปรุงสภาพส่วนย่างพาราให้อยู่ในสภาพดี ไม่ให้หมู่บ้านเกินกว่าจะเป็นเลันทางเดิน ได้ มีการตัดแต่งกิ่งที่ทำให้เป็นอุปสรรคในการเที่ยวชม มีการทำทางเดินเท้าที่เหมาะสม มีการตรวจสอบของถ่ายรับน้ำย่างให้อยู่ในสภาพดี ไม่ให้การทำความสะอาด อุปกรณ์ต่างๆ จัดระเบียบของเครื่องมือเครื่องใช้ให้เหมาะสมแก่การใช้งาน ปรับปรุงส่วนต้นเองให้มีสภาพน่าอยู่และมีความปลอดภัย

3) ชาวส่วนย่างพาราสามารถมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยวส่วนย่างพารา เป็นประเด็นที่ชาวส่วนคำนึงถึงเป็นอันดับหลัง เพราะไม่ได้คาดหวังรายได้จากนักท่องเที่ยวมากนัก หากแต่การต้อนรับนักท่องเที่ยว มีความจำเป็นต้องจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มสำหรับนักท่องเที่ยว ฉะนั้นค่าใช้จ่ายที่ชาวส่วนย่างพาราต้องการจากนักท่องเที่ยว คือ ค่าอาหารและเครื่องดื่มที่จัดเลี้ยงเป็นหลัก

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

และพยายามเก็บให้ต่ำที่สุด เพราะหากกำหนดราคาไว้สูง นักท่องเที่ยวก็จะไม่เดินทางมาเที่ยวซึมอีก

การกำหนดราคาจากการท่องเที่ยวให้มีราคาถูก เพราะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่วนใหญ่พาราเป็นการเริ่มต้นการจัดการการท่องเที่ยวแบบนี้และชาวสวนยางพาราไม่คาดหวังรายได้จากการท่องเที่ยวมากนัก เพราะชาวสวนยางพาราคำนึงถึงรายได้จากการผลิตของยางพาราเป็นหลัก ส่วนการท่องเที่ยวเป็นเพียงการแลกเปลี่ยนความรู้แก่ผู้มาเยือน แต่หากมีรายได้เพิ่มจากกิจกรรมนี้ก็ถือเป็นผลผลอยได้มากกว่า

4) การที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวในสวนยางพารา ทำให้ชาวสวนยางพารามีความภาคภูมิใจและเกิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในการทำสวนยางพารา การประกอบอาชีพทำสวนยางพาราถือเป็นการลั่นสมภูมิปัญญาอันยิ่งใหญ่

5) ชาวสวนยางพาราเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราเป็นการกระตุ้นกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แม้จังหวัดสุราษฎร์ธานีจะมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งทางทะเล ภูเขา เชื่อมและศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ก็ตาม แต่ชาวสวนยางพาราเห็นว่า การเพิ่มแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยจัดให้มีการท่องเที่ยวสวนยางพารา จะทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ในขณะเดียวกันเป็นทางเลือกแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราจึงมีความสอดคล้องและหนุนเสริมการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดให้ดีขึ้น

6) กิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาตำบลขององค์กรบริหารส่วนตำบลพรุพี โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราเป็นส่วนหนึ่งของแผนเลี้นทางการท่องเที่ยว ซึ่งเดิมได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ว่าจะจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (บริเวณที่ชาวสวนยางพาราจัดกิจกรรมท่องเที่ยวอยู่ใกล้ภูเขาซึ่งมีร่องรอยของอารยธรรมล้านนากำลังในอดีต ในกรณีการต่อสู้ของพระร科คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย) ด้วยเหตุดังกล่าวชาวสวนจึงเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราที่จัดขึ้นควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรบริหารส่วนตำบล

ด้วย เพราะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลพรุพิ และจะเป็นเล้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีร่องรอยการต่อสู้ของพระครูอมมินิสต์แห่งประเทศไทยในอดีตดังกล่าว

7) ชาวสวนยางพาราเห็นว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราจะทำให้เกิดความร่วมมือกันของชาวสวนและนำไปสู่กิจกรรมอื่นๆ ทางการเกษตรได้เนื่องจากการรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะนำไปสู่การประชุมเพื่อหารือในกิจกรรมอื่นๆ ด้วย เช่น การทำปุ๋ย การทำแปลงต้นกล้าเพื่อจำหน่ายกล้ายางพาราแก่ชุมชนอื่นๆ การตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่า การรวมกลุ่มกันเพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพารา อาจจะเกิดกิจกรรมกลุ่มแบบอื่นๆ ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง

8) ชาวสวนยางพาราเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวจะทำให้เกิดการเรียนรู้ใน การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยอาศัยผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย อีกทั้งเกิดการเรียนรู้ในการวางแผน การจัดการความรู้ การจัดเตรียมอาหาร การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์และการแบ่งปันรายได้จาก การท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้กระบวนการ การบริหารจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และอาจเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่นๆ ที่ต้องการจัดการ การท่องเที่ยวในสวนยางพาราต่อไป

สิ่งที่ต้องจัดเตรียมเพื่อรับการท่องเที่ยวสวนยางพารา ดังนี้

1) ความรู้ เป็นการทบทวนความรู้ในการผลิตหรือกิจกรรมการทำสวนยางพาราในชีวิตประจำวัน เพื่อจัดระบบให้ง่ายแก่การอธิบายต่อนักท่องเที่ยว เช่น การคัดเลือกต้นกล้า การให้ปุ๋ย การกรีดยางพารา การใช้เครื่องมือแบบต่างๆ เพื่อเตรียมถ่ายทอดความรู้แก่นักท่องเที่ยว

2) สถานที่ การจัดเตรียมสถานที่เพื่อรับการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความลับดาก ความปลอดภัยในการเที่ยวชม การเตรียมป้ายบอกทาง การทำความสะอาดสถานที่ รวมทั้งการเตรียมห้องน้ำไว้รองรับการใช้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ภาร์ตานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บริการของนักท่องเที่ยว การเตรียมสถานที่จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน

3) เอกสาร ซึ่งทำเป็นคู่มือสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูล ทั่วไปในการท่องเที่ยวในสวนยางพารา ประกอบด้วยประวัติชุมชน วิถีชีวิตชาวสวน ยางพารา ภูมิปัญญาในการสวนยางพารา กิจกรรมการท่องเที่ยว ความปลอดภัย ของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราของ ชุมชนแห่งนี้ด้วย

4) ผู้นำเที่ยวในสวนยางพารา ซึ่งผู้นำเที่ยวประจำสวนต้องฝึกทักษะใน การสื่อสารอย่างมีระบบและบอกวิถีชีวิตเป็นขั้นตอน และสามารถตอบคำถามของ นักท่องเที่ยวได้อย่างกระจ่าง รวมทั้งยังสามารถสาธิตการทำกิจกรรมต่างๆ แก่ นักท่องเที่ยวได้

กล่าวโดยสรุป คือ ชาวสวนยางพารามีความต้องการที่จะจัดการการท่องเที่ยว สวนยางพารา เพราะเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการพัฒนาด้านเกษตรกรรม โดยเฉพาะสวนยางพารา และเป็น การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวสวนโดยรวม ให้ดีขึ้นได้ ซึ่ง นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีความต้องการท่องเที่ยวสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 68.8 ด้วยเหตุผลเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวสวน เป็นทางเลือก ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อกระจายรายได้แก่เกษตรกรและทดลองทำกิจกรรม โดยรูปแบบกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการ ประกอบด้วย 1) การซึมการสาธิตและ ทดลองกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการ ประกอบด้วย 1) การซึมการสาธิตและ วิถีชีวิตชาวสวนยางพารา 2) การรับฟังการบรรยายวิถีชีวิต 3) การทำกิจกรรมต่างๆ ตาม วิถีชีวิตชาวสวนยางพารา ตั้งแต่การเพาะปลูกจนถึงการนำผลผลิตไปจำหน่าย

ชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่ต้องการให้มีการท่องเที่ยวสวนยางพาราโดยให้ เหตุผลหลักๆ คือ 1) เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวสวนและต้องการถ่ายทอดความรู้ ให้แก่ผู้อื่น 2) ทำให้เกิดการดูแลสวนยางพาราให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม 3) สามารถ สร้างรายได้เพิ่มจาก การขายผลผลิต 4) เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในการทำ สวนยางพารา 5) เป็นการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัด ทั้งนี้

ชาวสวนยางพาราต้องจัดเตรียมลสิ่งต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว ดังนี้ 1) เตรียมความรู้ 2) สถานที่ 3) ห้องน้ำ 4) ป้ายบอกทาง 5) เอกสารประชาสัมพันธ์ 6) ผู้นำชมสวนยางพารา

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพารานั้น ประกอบด้วย

1) รับฟังการบรรยายวิถีชีวิตชาวสวนยางพาราในแต่ละช่วงต่างๆ ตั้งแต่การคัดเลือกพื้นที่ การเพาะต้นกล้า การปลูก ดูแล การแนะนำอุปกรณ์ การกรีดเก็บน้ำยาง การรีด ฯลฯ

2) แนะนำคู่มือการท่องเที่ยวสวนยางพารา ประกอบด้วย ประวัติชุมชน วิถีชีวิตชาวสวน ภูมิปัญญาในการทำสวนและการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

3) เดินทางเข้าสวนยางพาราและชมการสาธิตและทำกิจกรรมการผลิตยางพารา

4) ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและจัดทำของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์ยางพารา

รูปแบบที่เหมาะสมกับการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพารา คือ การจัดทำแผ่นพับ โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย 1) ประวัติชุมชน 2) วิถีชีวิตชาวสวน 3) ภูมิปัญญาในการทำสวน 4) กิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพารา 5) ข้อควรระวังในการท่องเที่ยวสวนยางพารา 6) การติดต่อเพื่อเข้าชมและทำกิจกรรมการท่องเที่ยว

ที่มา : พิชัย สุขวุฒ และคณะ, 2551

ภาพ 21-22 กิจกรรมในสวนยางพารา

เติดชาย ช่วยบำรุง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :
การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.3.5 การสื่อความหมายกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนย่างพาราของตำบลพู่พี

1) การอบรมชาวส่วนย่างพาราในการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นผู้สื่อความหมายที่ดีนั้น เนื้อหาที่ใช้ในการอบรมควรประกอบด้วย

- การพูดเพื่อสื่อความหมาย เป็นการฝึกอธิบายความให้ชัดเจนอย่างเป็นระบบเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้ง่าย
- บุคลิกของผู้นำเที่ยวที่ต้องมีความรู้และความมั่นใจในการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวจำนวนมาก
- การเตรียมความรู้ที่จะถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นขั้นตอนครบถ้วน ถูกต้องและเชื่อมโยงความรู้อย่างมีเหตุผล
- การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถรับสารได้อย่างสะดวกและถูกต้อง
- ภาระสำคัญกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนย่างพาราและแนะนำความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เพาะผู้นำเที่ยวต้องสามารถแนะนำความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจุดต่างๆ ให้สามารถแนะนำความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวได้

2) การจัดทำป้ายแสดงการสื่อความหมายในจุดต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวต้องทำกิจกรรมในส่วนย่างพารา เช่น

- ป้ายแผนผังแสดงเส้นทางการเดินชมและทำกิจกรรมตามจุดต่างๆ
- ป้ายแสดงการสาธิตการกรีดยางพารา
- ป้ายแสดงการสาธิตการเก็บน้ำยางพารา
- ป้ายแสดงการสาธิตวิธีการทำแผ่นยางพารา
- ป้ายจุดแสดงเครื่องมือและอุปกรณ์ทำส่วนย่างพารา
- ป้ายแสดงพื้นที่เพาะต้นกล้ายางพารา
- ป้ายแสดงการปลูกพืชเสริมรายได้ในส่วนย่างพารา
- ป้ายสถานที่เก็บปุ๋ยสำหรับยางพารา
- ป้ายแสดงสถานที่ทำของที่ระลึกจากส่วนประกอบต่างๆ ของยางพารา

- ป้ายเตือนความปลอดภัยในด้านต่างๆ

กล่าวโดยสรุป นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยวในสวนยางพารา ด้วยเหตุผลที่ต้องการจะเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวสวนยางพารา ส่วนชาวสวนยางพาราก็มีความต้องการที่จะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพารา เพราะต้องการให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวสวนยางพารา ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราที่จะเกิดขึ้นนั้น ชาวสวนยางพาราต้องมีความพร้อมหลายด้าน เช่น การปรับปรุงสวนยางพารา การเตรียมห้องน้ำ การเตรียมการให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรม เตรียมผู้นำเที่ยวและเตรียมคู่มือสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวยังเป็นการสร้างความภาคภูมิใจแก่ชาวสวนยางพารา เพราะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่น จึงรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเพิ่มขึ้น

5.4 ชุมชนลีเล็ด อำเภอพุนพิน

ลีเล็ด เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอพุนพิน มีพื้นที่ประมาณ 17,266 ไร่ มีประชากรประมาณ 3,800 คน ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน คือ บ้านบางใหญ่ ผึ้งขาว บ้านคลองรง บ้านบางใหญ่ ผึ้งชัย บ้านบางบูตร บ้านบางพลา บ้านบางในบ้าน บ้านคลองกอก และบ้านบางทึง

สภาพทั่วไปของตำบลลีเล็ดจะเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำไหลผ่านและบางส่วนอยู่ติดกับทะเล มีน้ำเด้มท่อมถึง เป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ในอดีตแต่ละหมู่บ้านจะล้อมรอบไปด้วยเลนทางทางน้ำซึ่งมีเลนทางนับร้อยสาย สภาพพื้นที่ดังกล่าวทำให้ประชากรที่อาศัยในบริเวณที่ราบต่ำประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าว ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ติดกับทะเลจะประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน และในปัจจุบันมีการทำนา กุ้งรุ่มด้วย

ลักษณะของภูมิอากาศจะมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน เพราะได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้ฤดูร้อนและฤดูฝนมีระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน

เติดชาย ช่วยบ้ารุ่ง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันลีลีด้มีความเจริญมากขึ้น จากที่เคยสัญจรทางน้ำก็เปลี่ยนเป็นการคมนาคมทางบก มีถนนตัดใหม่เกิดขึ้นหลายสายเชื่อมโยงอำเภอต่างๆ ซึ่งส่งผลให้ชาวสบายนำมากขึ้น บ้านเรือนของผู้คนจากที่เคยตั้งอยู่ริมแม่น้ำลำคลอง ได้เคลื่อนย้ายมาสร้างใกล้ถนน แต่ยังคงความเป็นวิถีชนบท

ชุมชนลีลีด้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเข้มงวดในการใช้เครื่องมือในการลับสัตว์น้ำและนิยมนำเครื่องมือประมงพื้นบ้านมาใช้ ได้แก่ ระบบอก ลอบไหง ป่อง (ช้อนปีก) แหน วนปู เบ็ดกุ้ง ตะขอเกี่ยวปู เชงเลง ลอบปูทะเล ใช้หับปู ใช้หับกุ้ง ใช้ขังปลา จำนวนมาก แร้วปูและกรร่า เป็นต้น ชุมชนลีลีด้มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ และสัตว์น้ำนานาชนิดที่ขยายพันธุ์และเจริญเติบโตอยู่ โดยแยกเป็นพรรนไม้ที่ขึ้นชายฝั่ง ได้แก่ ลำพู จาก แสมทะเล โคงกงใบเล็ก ตะบูนขาว ตาตุ่มทะเล ถั่วดำ ฝัดดอกขาว ปรงทะเล ปอทะเลและเหงือกปลาหมอ เป็นต้น ส่วนสัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในคลองลีลีด ได้แก่ ปูแสมหรือปูเค็ม ปูก้ามดาบ ปูทะเล กุ้งหัวมัน กุ้งกุลาดำ กุ้งแซบวัย กั้งตีกแต่น แมงดาถ้วย ปลาดิน ปลาดุกทะเล ปลาตะกรับจุดหรือปลากระยะ (ปลาขี้เงย) ปลากระบอก ปลากระพงขาว หอยกะพง นกกระยะ นกแวง ลิงแสม ตะกวัดและหิ่งห้อย เป็นต้น

ชุมชนลีลีดได้รับการคัดเลือกจากโครงการส่งเสริมเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยชุมชนในการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง (CHARM-REST) ว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยว เพราะมีชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ชายฝั่งซึ่งเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์ทะเลต่างๆ อีกทั้งเป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพด้านการประมงและเกษตรที่หลากหลาย ทั้งการปลูกป่า ปลูกไม้ผล การปลูกมะพร้าว การเลี้ยงด้วง การจักสาน การทำกะปิ โดยเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายในด้านการประกอบอาชีพ และยังคงรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมจึงมีความเหมาะสมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างยิ่ง

ภัทรวดี อินทปันต์ และคณะ (2551) ได้ศึกษาผลกระทบของการสร้างตราชัยและการประชาสัมพันธ์ของชุมชนลีลีด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อค้นหาศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยและความพร้อมของพื้นที่ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และเพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งนอกจากจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีแล้ว ยังต้องสร้างคุณค่าและตรา (Brand) ของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ลูกค้าสามารถจดจำได้และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของชุมชนได้เป็นอย่างดี ตลอดจนการสร้างกลยุทธ์ การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการตลาดอันเป็นการส่งเสริม การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั่นเอง

5.4.1 จุดเด่น-จุดด้อยของชุมชนลีเล็ด

จุดเด่นของชุมชนลีเล็ด

จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด คือ ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ซึ่งมีพื้นที่กว่า 8,000 ไร่ ที่สำคัญคือ ป่าชายเลนชุมชนลีเล็ดมีความพิเศษกว่าป่าชายเลนอื่น เพราะนอกจากเป็นผืนป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์แล้วยังเป็นป่าชายเลนแห่งแรกของประเทศไทยที่เกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ ด้วยความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และน้ำบริเวณนั้นมีความสะอาดไม่ถูกรบกวนจากขยะและสารเคมี ปนเปื้อนจึงทำให้พรรณไม้ต่างๆ ในป่าชายเลนขึ้นได้เองตามธรรมชาติ จนได้รับการยกย่องจากองค์การพัฒนาทรัพยากรชัยฝั่งทะเล (CHARM) ถึงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศชายฝั่งและเป็นที่ลือชื่อในหมู่นักอนุรักษ์ป่าชายเลนว่าเป็นผืนป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ในอันดับต้นๆ ของเมืองไทย จึงทำให้นักท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนี้ไม่พลาดกิจกรรมการนั่งเรือชมทัศนียภาพรอบๆ ป่าชายเลน

กิจกรรมการนั่งเรือชมป่าชายเลนเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ เพราะนอกจากจะได้เห็นความมหัศจรรย์ของป่าชายเลนที่ขยายอาณาเขตได้เองแล้ว นักท่องเที่ยวยังได้เรียนรู้ระบบนิเวศจากกลุ่มชาวบ้านที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ชาวลีเล็ดมีความภาคภูมิใจในทรัพยากรของท้องถิ่นเพราป่าชายเลนของชุมชนลีเล็ด ประกอบด้วยพืชพันธุ์ธรรมชาตินานาชนิด เช่น ลำพู โคงกาง แสม ถั่ว ลำพูพิน ตะบูน หลุมพอ ขี้เดือน แสม ปรงทะเล เหงือกปลาหม้อ จาก ลำแพน หน่อเชียน ปอทะเล ตะไคร่น้ำ ฯลฯ ซึ่งล้วนมีประโยชน์ทั้งลิน โดยชาวบ้านสามารถนำมาใช้เป็นสมุนไพรรักษาโรค นำมาประกอบอาหาร ทำขนมหรือนำมาเย็บเป็นตัวจากเพื่อมอบบ้านเรือน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี :

การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ได้อีกด้วย โดยกำนันซึ่งเป็นผู้นำชุมชนมีนโยบายที่จะทำให้ป่าชายเลนของลีลีดเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางธรรมชาติ มีต้นไม้พุดได้ที่สามารถให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว นอกจากความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยวแล้ว ตลอดสองข้างทางในการชมธรรมชาติป่าชายเลน นักท่องเที่ยวสามารถพบสัตว์ป่านานาชนิด ได้เรียนรู้พุทธิกรรมสัตว์ เช่น การว่ายน้ำข้ามไปหาอาหารของลิงแสเมในป่า การหาอาหารของนกนางนวลฯ ซึ่งนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ที่ไม่เหมือนแหล่งท่องเที่ยวอื่น

นอกจากนี้ กิจกรรมการนั่งเรือชมทิ่งห้อยในตอนกลางคืนของชุมชนลีลีด เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมาก เพราะนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้ชมบรรยากาศในลำคลองยามค่ำคืนท่ามกลางแสงระยิบระยับของทิ่งห้อยแล้ว ยังได้ศึกษาธรรมชาติของทิ่งห้อยอีกด้วย จุดเด่นของชุมชนลีลีดอีกประดีนหนึ่งก็คือ การมีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ น้ำในลำคลองที่สะอาดปราศจากยาฆ่าแมลงและสารปนเปื้อนจึงทำให้บริเวณนี้มีทิ่งห้อยจำนวนมาก นักท่องเที่ยวจะสามารถศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติของทิ่งห้อยตลอดลำคลอง

ชุมชนมีความต้องการนำเสนอธรรมชาติป่าชายเลนที่เป็นทรัพยากร้อนสมบูรณ์ ของชุมชนลีลีดต่อนักท่องเที่ยว เพราะชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มจัดการ การท่องเที่ยวขึ้นมาเพื่อร่วมกันอนุรักษ์ป่าชายเลน อีกทั้งยังร่วมกันตั้งเป็นกลุ่มอนุรักษ์ขึ้นมาโดยกำหนดเขตการอนุรักษ์และเข้มงวดในการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำ มิให้มีการล่วงล้ำเข้าไปจับสัตว์น้ำในบริเวณอนุรักษ์ เพื่อเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ ตลอดจนมีการเฝ้าระวังไม่ให้คนล่วงล้ำเข้าเขตอนุรักษ์ผ่านป่าชายเลนบริเวณที่มีการอนุรักษ์ เมื่อไม่ถูกรบกวนลึกลงผลให้ป่าชายเลนมีการเจริญงอกงาม ทำให้สัตว์น้ำมีปริมาณเพิ่มขึ้น อันนำมาซึ่งรายได้จากการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างจริงจัง

นอกจากนี้องค์กรพัฒนาทรัพยากรชัยฝั่ง (CHARM) ได้ให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ป่าชายเลนและให้การสนับสนุนชาวบ้านให้เห็นคุ้มภาพของพื้นที่ชุมชนลีลีดว่ามีความสามารถในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ในอนาคต จึงได้นำโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม (REST) เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการด้าน

การท่องเที่ยวจากการได้ร่วมกุ้งกันเพื่อนุรักษ์ทรัพยากรและการจัดการการท่องเที่ยวทำให้ชาวชุมชนลีเล็ดมีความรักและห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนของตนเองเป็นอย่างมาก จึงมีความต้องการในการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์และประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกรักและความตระหนักร้อนเป็นการตอบกลับการอนุรักษ์ให้กับชาวชุมชนเองและถ่ายทอดความรู้สึกแก่นักท่องเที่ยวที่นั่นเอง (www.greenzonethailand.com)

นอกจากทรัพยากรธรรมชาติแล้วชุมชนลีเล็ดยังมีวัฒนธรรมประเพณีที่น่าศึกษาเรียนรู้ เช่น วัฒนธรรมชุมชนในด้านการทำประมงพื้นบ้านที่หาดูได้ยาก ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ดูกิจกรรมการถีบกระดานจับปู การใช้ล็อกดักปลา การจับกุ้ง การคราดหอย ได้พักในโฮมสเตย์ร่วมกับชาวบ้านเพื่อสัมผัสและเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน การร่วมรับประทานอาหารแบบที่กำนันเรียกว่า “ข้าวหม้อแกงหม้อ” โดยชาวบ้านจะนำอาหารมาร่วมกันซึ่งเป็นอาหารพื้นบ้านภาคใต้โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกรับประทานได้ตามใจชอบ จุดเด่นที่สำคัญอีกอย่างของชุมชนลีเล็ด คือ ความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนลีเล็ดที่สามารถร่วมกันจัดตั้งกลุ่มจัดการ การท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ โดยชุมชนลีเล็ดเป็นชุมชนนำร่องของกลุ่มจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่นได้เรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี ซึ่งชุมชนลีเล็ดได้รับรางวัลในการจัดการการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2550 เป็นการประกันคุณภาพอีกด้วย

ข้อด้อยของชุมชนลีเล็ด

ข้อด้อยของชุมชนลีเล็ด คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่หลากหลาย ดังนั้นการที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนอย่างต่อเนื่องจึงยังไม่สามารถทำได้ ประกอบกับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนสุราษฎร์ธานีนั้นมีกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงผลิตภัณฑ์ด้วย ดังนั้นถ้าต้องการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะต้องมีการปรับกิจกรรมเพื่อรองรับกับความต้องการนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น